

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**WATTPAD KİTAPLARININ İÇERİK BAKIMINDAN
İNCELENMESİ VE GENÇLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEHRANUR YAZICIOĞLU

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. YASEMİN UZUN

ÇANAKKALE – 2025

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**WATTPAD KİTAPLARININ İÇERİK BAKIMINDAN İNCELENMESİ VE
GENÇLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEHRANUR YAZICIOĞLU

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. YASEMİN UZUN

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Zehranur YAZICIOĞLU tarafından Doç. Dr. Yasemin UZUN yönetiminde hazırlanan ve 30/01/2025 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan **“Wattpad Kitaplarının İçerik Bakımından İncelenmesi ve Gençlik Üzerindeki Etkisi”** başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Yasemin UZUN (Danışman)

Doç. Dr. Gamze ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÇEVİRME

İmza

.....

.....

.....

Tez No : 10712669

Tez Savunma Tarihi : 30/01/2025

.....
Prof. Dr. Melis ULU DOĞRU

Enstitü Müdürü

../../2025

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

Zehranur YAZICIOĞLU

30/01/2025

TEŞEKKÜR

Öncelikle, bu tezin gerçekleştirilmesinde, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen, çalışmamın her aşamasında bana yol gösteren ve bilgisiyle bana rehberlik eden değerli danışman hocam Doç. Dr. Yasemin Uzun'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırma sürecimde beni sabırla dinleyen, yanımda olan ve desteğini esirgemeyen arkadaşım Özgür Çınar'a teşekkür ederim. Çalışmam boyunca süren desteği ve benimle paylaştığı fikirler süreci benim için daha keyifli hale getirdi.

En büyük teşekkürü ise her zaman yanımda olan ve sevgisini, sabrını hiçbir zaman esirgemeyen anne, babam ve ablama borçluyum. Akademik hayatımın her adımında bana olan inançları ve destekleri en büyük motivasyon kaynağım oldu.

Zehranur YAZICIOĞLU
Çanakkale, Ocak, 2025

ÖZET

WATTPAD KİTAPLARININ İÇERİK BAKIMINDAN İNCELENMESİ VE GENÇLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Zehranur YAZICIOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Yasemin UZUN

30/01/2025, 132

Dijital çağın getirdiği yeniliklerle birlikte e-kitap platformları arasında öne çıkan Wattpad, 2006 yılında Allen Lau ve Ivan Yuen tarafından kurulmuştur. Kullanıcılara hem içerik üretip yayımlama hem de başka kullanıcıların içeriklerini okuma fırsatı sunan bu platform başta amatör yazarlar için tasarlanmış olsa da zaman içerisinde oldukça geniş kitlelere ulaşarak edebiyat için önemli bir araç haline gelmiştir. Özellikle gençler tarafından sıklıkla kullanılan bu platformun gençlerin kişisel gelişimi üzerinde etki bıraktığı bir gerçektir. Bu etki olumlu olduğu kadar olumsuz da olabilmektedir. Platformun ve platformda oluşturulan ürünlerin içerik analizi yapılmışsa da bu analizlerde ürünlerde yer alan değerlere ve ortaöğretim programındaki dil kazanımlarıyla uyumuna yer verilmemiş, ürünlerin gençler üzerindeki etkileri tam anlamıyla ele alınmamıştır. Bu sebeple çalışmada gençlerin okumayı sıklıkla tercih ettiği Wattpad kitaplarındaki olumlu değerler, olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar ve kitapların gençler üzerindeki etkisini tespit etmek hedeflenmiştir.

Çalışmamız nitel araştırma desenlerinden olan içerik analizi deseni ile yapılmıştır. Çalışmada yer alan eserler öncelikle Wattpad üzerinde yayınlanıp daha sonra basılı kitap haline getirilmiş olanlardan seçilmiştir. Bu kitaplar içerik olarak incelenmiştir. Yapılan içerik incelemesinde bahsedilen kitaplar tek tek okunarak kitaplarda bulunan değer aktarımına ve dil kullanımına öncelik verilmiştir. Değerlerin ve dil kullanımının Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı ile uyumu da karşılaştırma yöntemi ile ele alınmıştır. Bu yöntem ile ele alınan kitaplarda öğretim programında yer alan kök değerlere, programda yer almayan olumlu değerlere, *'tembellik, özgüven eksikliği, ego, saldırganlık, yalan, öfke, suça*

teşvik, intihar, kıskançlık, zalimlik, otorite, şiddet ve intikam’ gibi olumsuz değerlere yönlendiren davranışlara; dil ve anlatım açısından yanlış kullanımlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Kök Değerler, Gençlik Edebiyatı, Wattpad

ABSTRACT

REVIEW OF WATTPAD BOOKS IN TERMS OF CONTENT AND IMPACT ON YOUTH

Zehranur YAZICIOĞLU

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yasemin UZUN

30/01/2025, 132

Wattpad, which stands out among e-book platforms with the innovations brought by the digital age, was founded by Allen Lau and Ivan Yuen in Dec 2006. Although this platform, which offers users the opportunity to both produce and publish content and read the content of other users, was originally designed for amateur writers, it has become an important tool for literature by reaching quite a wide audience over time. It is a fact that this platform, which is often used especially by young people, has an impact on the personal development of young people. This effect can be negative as well as positive.

Although a content analysis of the platform and the products created on the platform has been conducted, the values contained in the products and their compatibility with language acquisition in the secondary education program have not been included in these analyses, and the effects of the products on young people have not been fully addressed. For this reason, the study aimed to determine the positive values in Wattpad books that young people often prefer to read, behaviors that lead to negative values, and the effect of books on young people.

Our study was conducted with the content analysis pattern, which is one of the qualitative research patterns. The works included in the study were selected from those that were first published on Wattpad and then turned into printed books. These books have been examined as content. The books mentioned in the content review were read one by one and priority was given to the value transfer and language use found in the books.

The compatibility of values and language use with the Turkish Language and Literature Curriculum has also been considered using the comparison method. In the books considered with this method, the root values included in the curriculum, positive values not included in the program, behaviors that lead to negative values such as ‘laziness, lack of self-confidence, ego, aggression, lies, anger, incitement to crime, suicide, jealousy, cruelty, authority, violence and revenge’ have been reached; incorrect uses in terms of language and expression.

Keywords: Value, Root Value, Youth Literature, Wattpad

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

JÜRİ ONAY.....	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	3
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	4

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

5

2.1. Gençlik Edebiyatı	5
2.2. Gençlerin Okuma Yazma Alışkanlıkları	7
2.3. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Programı'nda Gençlere Kazandırılması Hedeflenen Değerler ve Dil Kazanımları	10
2.4. Değerler	11
2.5. Wattpad Uygulaması	13
2.5.1. Wattpad Ürünleri ve Beyaz Perdeye Aktarılanlar	15
2.6. İlgili Araştırmalar	17
2.6.1. Wattpad ile İlgili Tezler.....	17
2.6.2. Wattpad ile İlgili Makaleler.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MATERYAL VE YÖNTEM

23

3.1. Araştırma Deseni	23
3.2. Araştırma Materyalleri	23
3.3. Verilerin Toplanması	23
3.4. Verilerin Analizi	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

25

4.1. 4N1K Kitabı ile İlgili Bulgular	25
4.1.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgi	25
4.1.2. Kitabın Özeti	26
4.1.3. 4N1K Kitabında Yer Alan Kök Değerler	26
4.1.4. 4N1K Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler	32
4.1.5. 4N1K Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar	33
4.1.6. 4N1K Kitabında Dil ve Anlatım	36
4.2. 3391 Kilometre Kitabı ile İlgili Bulgular	42
4.2.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler	42
4.2.2. Kitabın Özeti	43
4.2.3. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Kök Değerler	44
4.2.4. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler	50
4.2.5. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar	58
4.2.6. 3391 Kilometre Kitabında Dil ve Anlatım	65
4.3. Yabancı: Şahmeran Kitabı ile İlgili Bulgular	70
4.3.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler	70
4.3.2. Kitabın Özeti	70
4.3.3. Yabancı: Şahmeran Kitabında Yer Alan Kök Değerler	72
4.3.4. Yabancı: Şahmeran Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler	76
4.3.5. Yabancı: Şahmeran Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar	80
4.3.6. Yabancı: Şahmeran Kitabında Dil ve Anlatım	89
4.4. Benimle Yan Kitabı ile İlgili Bulgular	96
4.4.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler	96
4.4.2. Kitap Özeti	96

4.4.3. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Kök Değerler	97
4.4.4. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler	100
4.4.5. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar	101
4.4.6. Benimle Yan Kitabında Dil ve Anlatım	105

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER	108
------------------------------------	-----

KAYNAKÇA	124
----------------	-----

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDE	Türk Dili ve Edebiyatı
TDK	Türk Dil Kurumu

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1. 4N1K kitabıyla ilgili bilgiler	25
Tablo 2. 3391 Kilometre kitabıyla ilgili bilgiler.....	43
Tablo 3. Yabancı: Şahmeran kitabıyla ilgili bilgiler.....	70
Tablo 4. Benimle Yan kitabıyla ilgili bilgiler	96

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Wattpad, özellikle gençlerin kullanmayı tercih ettiği hikâye ve romanlarını paylaşabildikleri, dijital olarak okuma yapabildikleri bir platformdur. Platform kolay erişilebilirliği sayesinde geniş bir okur kitlesine ulaşmayı başarmış; platformda yayınlanan hikâyeler basılı kitap haline de getirilmiştir. Bu durum, Wattpad kitaplarının özellikle genç okurların görüşlerini, ahlaki değerlerini ve davranış biçimlerini şekillendirme potansiyelini arttırmıştır.

Wattpad kitaplarında saygı, sevgi, dostluk gibi olumlu değerlerin yanı sıra gençleri olumsuz değerlere yönlendirecek davranışların da yer aldığı bilinmektedir. Bu davranışlar özellikle gelişim çağındaki okurlar için rol model olma veya yanlış değer yargılarını benimsetme gibi önemli etkilere sebep olabilir. Bu nedenle, Wattpad kitaplarında yer alan olumlu değerlere ve olumsuz değerlere yönlendiren davranışların belirlenmesi, bu değer ve davranışların okur üzerindeki etkilerinin ele alınması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra gençlik edebiyatı kapsamına giren Wattpad kitaplarının Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler ile uyumu da oldukça önemlidir. Öğretim programı, bireylere edebi eserler aracılığıyla milli ve evrensel değerleri aktarmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla programda görülen “adalet, dostluk, sabır, dürüstlük, sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma ve vatanseverlik” gibi kök değerlerin öğrencilere kazandırılması hedeflenmektedir. Ancak Wattpad kitaplarında bu değerlerin ne şekilde verildiği ve ne kadar yer aldığı belirlenmemiştir. Wattpad kitaplarının içerdiği konuların yanı sıra öğretim programında belirtilen kök değerlerle uyumu genç okurların değer algısı ve toplum bilinci kazanması açısından oldukça önemlidir.

Wattpad kitaplarının içerdiği değerler dışında kitaplarda kullanılan dil ve anlatım özellikleri de genç okurların edebi algısı açısından önem taşımaktadır. Wattpad kitaplarında kullanılan dil klasik edebi eserlere göre daha serbest, günlük konuşma diline yakın bir dildir ve kitaplarda görülen dil kullanımı Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nın hedeflediği

dil kazanımlarına birçok yerde ters düşmektedir. Bu durum, genç okurların dil alışkanlıklarını, edebi eserlere bakış açılarını etkileyebilmektedir. Bu sebeple Wattpad kitaplarının dil ve anlatım özelliklerinin incelenmesi de kitapların genç okurlar üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemlidir.

Alan yazınında Wattpad platformu ve Wattpad ürünleri üzerine yapılan çeşitli araştırmaların yer aldığı bir literatür görülmektedir (Cayhan, 2017; Konuk, 2018; Yiğitbaşı, 2018; Örgen ve Güneş, 2018; Ağır, 2019; Neşeli 2019; Akar, 2019; Karaosmanoğlu 2019; Neşeli ve Yiğitbaşı 2020; Özkan, 2020; Sağlam, 2020; Eskimen ve Erdoğan, 2020; Sivri, 2021; Acar vd., 2021; Alpuğan, 2022; Karaarslan, 2022; Eserler, 2023; Atik ve Ovat, 2023; Ergün, 2023; Demirtaş, 2024). Wattpad platformu ve ürünlerine ilişkin araştırmalar olmasına karşın ürünlerde yer alan kök değerleri, olumlu değerlere ve olumsuz değerlere yönlendiren davranışları inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda bu araştırmada Wattpad’de popüler olup daha sonra basılı kitap haline getirilen ürünler kök değerler, olumlu değerler ve olumsuz değerler açısından incelenerek okura olan etkilerinin ve değerler eğitimi açısından uygunluğunun tespit edilmesi problem olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Son dönemlerde özellikle ortaöğretim öğrencileri arasında yaygınlaşan, gençlere hem okuma hem de yazma fırsatı sunan Wattpad uygulamasının gençler üzerinde olumlu-olumsuz etkiler bıraktığı düşünülmektedir. Gençlerin sıklıkla kullandığı bu uygulama ve uygulama sayesinde ortaya çıkan ürünlerin içerik analizi yapılmışsa da bu analizlerde ürünlerde yer alan değerlere ve ortaöğretim programıyla uyumuna yer verilmemiş, ürünlerin gençler üzerindeki etkisi tam anlamıyla ele alınmamıştır.

Bu sebeple çalışmada gençlerin okumayı sıklıkla tercih ettiği Wattpad kitaplarında görülen olumlu değerleri, olumsuz değerlere yönlendiren davranışları ve kitapların gençler üzerindeki etkisini tespit etmek hedeflenmiştir. Çalışmada ayrıca kitaplardaki dil kullanımı da analiz edilecektir.

Bu çalışma için basılı hale getirilen Wattpad kitapları değerlendirilecektir. Eserlerin ortaöğretimde verilmesi istenen değerler ve dil kazanımları ile uyumu da incelenecektir. Çalışmada gençliğin tercih ettiği kitapların içerik analizi yapılacaktır.

1.3. Alt Problemler

Araştırmada aşağıda yer alan sorulara yanıtlar aranmıştır:

- Seçilen Wattpad kitaplarında aktarılan, gençleri olumlu ve olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar nelerdir?
- Seçilen Wattpad kitaplarında hangi kök değerlere yer verilmiştir?
- İncelenen Wattpad kitaplarındaki dil kullanımı, dilbilgisi kurallarına uygun mudur?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada gençlerin okuma tercihleri ve kitapların aktardığı, gençleri olumlu ve olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar belirlenerek kitaplardaki dil kullanımını analiz edilerek durum tespiti yapılacaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda gençlere sunulabilecek eserler tekrar değerlendirilebilir.

MEB tarafından hazırlanan öğretim programındaki değerler ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen dil kullanımının kitaplarda nasıl yer aldığı da görülebilecektir.

Alan yazın tarandığında bu alanda yeterince çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Yapılacak çalışmanın alan yazına da katkı sağlaması ve sonraki çalışmalar için de veri oluşturması beklenmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada ele alınan Wattpad kitaplarında öğretim programında kazandırılması hedeflenen kök değerlerin yeterince bulunmadığı; kök değerlere ek olarak kitaplarda yer alan gençleri olumlu değerlere yönlendiren davranışların, olumsuz değerlere yönlendiren davranışlardan daha az olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Wattpad uygulamasında en çok beğenilen; yayınevleri tarafından basımı yapılan ve basıldığı yıllarda çok satanlar listelerine giren 4N1K (Yılmaz, 2020), 3391 Kilometre (Alkoç, 2020), Yabancı: şahmeran (Yıldırım, 2016) ve Benimle Yan (Özaydın, 2020) kitaplarının incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Gençlik Edebiyatı

İnsan, kendisini ve dünyayı anlama, aktarma çabasındadır. Bu çabayı gösterirken edebiyatın kendisine vermiş olduğu estetik bakış açısından yararlanır. “Edebiyat, insanın duygu ve düşüncelerini, konuya ve uyandırmak istediği etkiye (coşku, hayranlık, inandırma) en uygun biçimde ifade etmesidir” (Üstten, 2018: 33). Gençlik edebiyatı da gençlerin içerisinde kendisini bulduğu, okumaktan keyif aldığı ve onlara yönelik olarak yazılmış eserlerdir. Çocuk edebiyatı ile başlayıp yetişkin edebiyatına uzanan gençlik edebiyatının birçok farklı tanımı bulunmaktadır. En geniş tanımıyla gençlik edebiyatının “Gençlerin okumaktan hoşlandığı konuları ele alan, gençlerin ilgi ve beğeni ile okuduğu yapıtlardan oluşan, onların duygu, düşünce ve düş dünyasına seslenen edebiyat” (Yıldırım, 2019: 8) olduğu söylenebilir.

Gençlik edebiyatının yıllar önceki hali ile şimdiki hali arasında birçok fark bulunmakta; bilim, sanat ve teknolojide görülen değişimin gençlik edebiyatını da etkilediği görülmektedir. Yıllar öncesinde çocuklar da gençler de aynı kaynaklardan faydalanmış; gençlere kendi yaş grupları için farklı eserler sunulmamıştır. “Bu durum, uzun bir dönem tıpkı çocuklar gibi gençlerin de ilgi ve ihtiyacına uygun eserlerin verilememesine neden olmuştur” (Kara, 2017: 999). Önceleri yazılan gençlik edebiyatı alanındaki eserlerde okuyucuyu eğitmek, düşündürmek ya da milli duygu ve değerleri kazandırmak hedeflenmiş, gençlerin hayal dünyası geri planda bırakılmıştır.

Geçen zaman içerisinde gençliğin çoğu eğitici ya da düşündürücü kitaplardansa macera kitaplarını tercih etmeye başlamış, fantastik ve gerçek unsurların iç içe bulunduğu kitapları okumaya yönelmişlerdir. Bunun yanı sıra gençler içerisinde gençlik sorunlarını tek bir konudansa çeşitli konular barındıran kitaplara, değişen zamana ve kendilerinin beklentilerine göre yazılan kitaplara ilgi duymaya ve teknolojinin onlara sunduğu fırsattan yararlanarak kendi beklentilerini karşılayacak biçimde hikâyeler yazmaya başlamışlardır.

Yazılan hikâyelerin edebi değeri tartışılrsa da gençlerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olan, bulundukları psikolojik ve sosyokültürel ortamları içerisinde bulunduran bu hikâyeler günümüz gençlik edebiyatını göstermektedir. Bu sebeple “gençlerin yazdıkları eserleri de gençlik edebiyatına dahil etmek gerekir çünkü bir eserin edebi değerini ve gençler için uygunluğunu belirleyen ölçütler yetişkinler tarafından geliştirilse de kitapların kendilerine ne derece hitap ettiğine karar veren gençlerdir” (Üstten, 2018: 33).

Kalıplara sığdırılmayan ve birçok tartışmaya yol açan gençlik edebiyatını net olarak açıklamak mümkün olmayabilir. Çünkü günümüzde sınırları hala çizilememiş haldedir. Bunula birlikte gençlik edebiyatı adı altında yazılmış eserlerin özelliklerine bakılarak gençlik edebiyatı hakkında bir yorum yapılabilir. Türkyılmaz (2012: 59-60) yazar ve akademisyenlerin görüşlerinden hareketle gençlik edebiyatının özelliklerini şöyle belirlemiştir:

- Gençlik romanlarında esas kahraman, bir genç erişkindir.
- Öyküde genç esas kahramanlar, büyüme yolunda önemli adımlar atarlar.
- Karakterler, yaşamla baş etmeyi öğrendiklerine dair kanıtlar gösterirler.
- Romanların çoğu bölümler şeklinde olmaktan ziyade, bütünsel bir işleyiş içindedir.
- Kişinin kendini tanıması ve kendi yaşam sorumluluğunu üzerine alması en sık işlenen temalardır.
- Karakterler, ebeveynlerin boşanmasını veya ölümlerini kabul etme; karşı cinsle arkadaşlık, alkol ya da uyuşturucu kullanımı ve ahlaki ikilemler gibi sorunlara çözüm bulmak için çabalar.
- Öykü temalarındaki çeşitliliğe rağmen öyküde genç erişkinlerin yaşamlarıyla ilgili güncel temalar işlenir.
- Gençlik romanları, ergen karakterlerin psikolojik, fiziksel, sosyal değişimlerini işler.
- Ergen karakterler, bağımsız olmada ya da bağımsızlığı aramanın bedelini anlamada başarılı olurlar.
- Başarılı gençlik romanları gençlerin yaşadıkları çevreye, onların yaşamlarına dokunabilenlerdir.
- Öyküdeki çatışmalar, gençler tarafından yaşanmış ve anlaşılabilir çatışmalardır.

Bu özelliklere göre gençlik edebiyatı eserleri yetişkin olma ve kendini gerçekleştirme yolunda olan gençler için daha fazla seçenek sunabilmektedir. Bir okuyucu olarak hikâyelerde kendi yaşantısından bir şeyler bulabilmek, yaşına uygun durumlarla karşılaşmak beceri ve kişilik gelişimi için önemli unsurlardır.

2.2. Gençlerin Okuma Yazma Alışkanlıkları

Okuma ve yazma, insanların bilgi ve düşünce dünyaları için gerekli olan en önemli becerilerdir. Bu beceriler insanların bilgi edinmesinin yanı sıra, edindikleri bilgileri anlamlandırmasını, yorumlamasını ve aktarmasını da sağlar. Bu nedenle her iki becerinin de en iyi şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Okuma, bireyin eleştirel düşünme becerilerini geliştiren, metinleri anlamlandırabildiği bir süreçtir. Yazma ise bireyin düşüncelerini yazıyla ifade etme, başkalarıyla yazı aracılığıyla iletişim kurma şeklidir. Bu becerilerin geliştirilmesi için bireylerin okuma ve yazmaya karşı tutumları oldukça önemlidir. Okuma yazma tutumları, bireylerin okuma ve yazmaya karşı gösterdikleri hassasiyeti ifade eder. Bu tutumlar bireylerin okuma yazmaya karşı istek ya da isteksizliklerini gösterirken aynı zamanda onların okuma yazma süreçlerini etkiler. Çünkü bireyin ilgi ve isteği okuma yazma becerilerinin geliştirilmesinde en az yetenek kadar etkili olmaktadır.

Öğrencinin okuma ve yazma sürecini nasıl tamamladığı, okul yıllarında gördüğü eğitim ya da okuma yazmaya karşı ailesinde gördüğü tavırlar okuma yazma tutumu için etkili olacaktır. Okuma yazmaya karşı olan tutumun olumlu yönde geliştirilmesi küçük yaşlarda daha kolay olacaktır. “Bu nedenle bireylerin küçük yaşta okuma yazma alışkanlığı kazanması için verilecek eğitimler, yapılacak çalışmalar oldukça önemlidir; bireylere küçük yaştan itibaren okuryazarlığı benimsetmek gerekmektedir” (Karatay vd., 2020: 93).

Genel anlamıyla okuryazarlık bireyin yazılı ve görsel metinleri anlama, yorumlama, okuma ve yazma becerilerini günlük hayatında etkili bir şekilde kullanmasıdır. Okuryazarlık kavramı okuma ve yazma becerilerinin yanı sıra bireyin bilgilere eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşma yeteneğini, günümüzdeki teknolojik ortamlarda elde ettiği bilgileri uygulayabilme kapasitesini de içermektedir. “Okuryazarlık, kısıtlı bir zaman dilimine sığdırılmayan, yaşam boyu süren okuma ve yazma edimini anlatmaktadır. Bu kavram, yaşama etkin olarak uygulanan okuma yeteneğini anlatmaktadır. Bu yeteneğe sahip bireyin kendisini sürekli

olarak geliştirmesi beklenir” (Karabacak ve Sezgin, 2019: 321). Kısacası okuryazarlık becerisine sahip bir birey bu beceriyi yaşamında etkin olarak kullanmalı ve olumlu yönde değişimler göstermelidir. Bu değişim bireyin iletişim becerisine, anlama becerisine, insan ilişkilerine kadar uzayabilir. Bu anlamda okuryazarlık, okuma ve yazma; özellikle okuma alışkanlığı ile doğrudan bağlantılıdır.

Sevmez (2009: 6)’in Gürcan’dan aktardığına göre okuma alışkanlığı, çocuğun temel okuma becerisini izleyen bir süreç olarak, bireyin okuma eylemine şartlandırılması ve güdülenmesine bağlı olarak bu eylemin alışkanlığa dönüştürülmesidir. Yazma alışkanlığı ise bireyin düzenli şekilde yazma çalışmaları yaparak yazma becerisini geliştirebileceği bir alışkanlıktır. Birey bu yazma çalışmalarını yapmadığı zaman yazmaya karşı herhangi bir alışkanlık kazanamaz ve konuşma becerisi yetersiz kaldığında kendisini yazılı olarak da ifade edemez. Yani, iyi bir yazma becerisine sahip olmak yalnızca yetenek işi değildir. “İyi ve doğru yazmak için bireylerin dilin kurallarını iyi bilmesi, yazma alışkanlığına sahip olmak içinde yeterince yazma çalışması yapılması gerekir” (Bağcı ve Baz, 2018: 1139).

ağın getirdiği yeniliklerden okuma ve yazma alışkanlıkları da etkilenmiş, geleneksel okuma yazma araçlarının yerini elektronik ortamlarda görülen okuma yazma araçları almaya başlamıştır. “Günümüzde geleneksel okuma ve yazma alışkanlıkları dijital, elektronik ortamlara taşınmış bu durum birtakım yeni uygulamalar ve yeni okuryazarlıkları ortaya çıkarmıştır” (Eskimen ve Erdoğdu, 2020: 1703). Kitapların, gazetelerin, dergilerin yerini alan bu uygulamalar sayesinde e-okuma adında yeni bir okuma şekli ortaya çıkmıştır. “E-okuma, metin arama ve işaretleme, font boyutunu ayarlayabilme, dipnot oluşturma ve birden fazla kitabı hafızasında saklayabilme” gibi okuyucuya kolaylıklar sağlayan yeni bir okuma biçimidir” (Konuk, 2018: 14). E-okumanın yapılabilmesi için internet ortamında e-kitap, e-dergi, e-gazete gibi içerikler karşımıza çıkmaktadır. Basılı yayınlardan farklı olarak internette karşımıza çıkan bu içerikler profesyonel ya da amatör kişiler tarafından yazılıp yayınlanabilmektedir. Bu durum da e-yazma olarak nitelendirilebilmektedir.

Bu anlamda insanların dijital ortamlarda temel becerilerini geliştirebilecekleri sesli kitap, blog, Wattpad gibi uygulamalar yer almaktadır. Bu uygulamalardan biri olan ve son zamanlarda özellikle gençler tarafından sıklıkla kullanılan Wattpad, insanlara hem okuma hem de yazma seçeneği sunmaktadır. Wattpad’de yazmak isteyenler yazılarını

paylaşabilmekte; okumak isteyenler de bu yazılara ulaşabilmektedir. “Wattpad uygulaması, okuyan ve yazan kullanıcılarına bağımsız ve sınırsız bir okuma, yazma imkânı sunmaktadır. Wattpad kullanıcıları dijital ortamda okuma ve yazma etkinliklerinde bulunarak bu süreçlere aktif şekilde dâhil olmaktadır. Wattpad uygulamasıyla kullanıcılar hem yazma deneyimi kazanırken hem de yazılan kitapları okumaktadır” (Yalçın, 2015: 77).

Eskimen ve Erdoğan’ın (2020:1703) belirttiğine göre Tirocchi (2018) “Wattpad kullanıcılarının çoğunlukla ortaokul ve lise çağındaki kızlardan oluştuğunu, onların edebiyat için bir tutku sergileyerek dijital medya yaratıcıları olarak çevrimiçi içerik oluşturduklarını ve diğer içeriklerin okuyucuları oldukları; duygularını, sevinçlerini, rahatsızlıklarını veya içsel ihtiyaçlarını ifade etmek için özgün hikâyeler oluşturmaya çalışarak ünlü yazarlar olmak istediklerini ifade etmiştir.” Tirocchi’nin bu söylemi, Wattpad ve Wattpad gibi dijital ortamların gençler için bir ifade alanı sunduğunu, onların yaratıcılıklarına dokunduğunu göstermektedir. Bu tür platformlarda gençlerin yaptığı okuma ve yazma pratikleri geleneksel edebiyatın sınırlarını da genişletmekte; çağın gerekliliklerine göre değişim gösteren bir üretim şeklini de ortaya koymaktadır. “Bu ortamda yazılan veya okunan kitaplar Türkçe dersi dil becerilerinden okuma ve yazma becerilerinin sınıf ortamından ve kitaplardan günümüzde popüler olan dijital okuma ve yazma sitesi Wattpad’e veya dijital ortamdaki e-kitaplara kaymakta olduğunu göstermektedir. Öğrenciler dijital ortamın kendilerine sağladığı özgürlük gibi imkânları kullanarak yazma ve okuma faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler” (Cayhan, 2017: 44).

Bu anlamda gençlerin okuma ve yazma alışkanlığı çağın getirdiği yeniliklerden ve teknolojik gelişmelerden etkilenmiş, gençler geleneksel okuryazarlık yerine dijital okuryazarlığı tercih etmeye başlamışlardır. Teknolojik gelişmelerin getirdiği erişim kolaylığı bu durumun en büyük nedenidir. Gençlerin hiçbir ücret ödmeden geniş çaplı hikâyelere ulaşabildiği Wattpad, onlara hem yeni bir okuma alışkanlığı boyutu kazandırmış hem de içinde yazma isteği barındıranlara yazma fırsatı sunarak üretkenlik kazandırmıştır.

Olumlu ve olumsuz boyutları herkes tarafından tartışılan Wattpad gençlere okuma ve yazma alışkanlığı kazandırma anlamında fayda sağlamıştır. Gençlerin okudukları Wattpad hikâyelerinin edebi değeri, içerisinde barındırdığı unsurlar herkes tarafından kabul

görmese de gençler bu hikâyelerin kendi hayatlarını yansıttığını düşünerek bu ürünlere daha çok yönelmişlerdir.

2.3. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Programı’nda Gençlere Kazandırılması Hedeflenen Değerler ve Dil Kazanımları

Edebiyat ve dil; insanın duygu, düşünce ve davranışlarını konu alarak bireye estetik bakış açısı kazandırmayı ve bireyin temel becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlarla öğrencilere sunulan dil eğitimi, ortaöğretimle birlikte edebiyat eğitimi de kapsamaktadır. Bu bakımdan ortaöğretim seviyesinde dil-edebiyat eğitim ve öğretimi verilmektedir. “Türk Dili ve Edebiyatı eğitim ve öğretiminde en önemli unsur metindir. Okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri üzerine temellendirilen Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminde kazandırılmak istenen değerler, beceriler ve kazanımlar, metinler aracılığıyla öğrenciye sunulmaktadır” (Araboğa ve Yazar, 2023: 8).

Bu bakımdan Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminde araç olarak kullanılan metinler Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programında (2018) belirlenen amaçlara, kazanımlara, kök değerlere ve yetkinliklere uygun olarak seçilmelidir. Türk Dili ve Edebiyatı dersi temelde kültür ve medeniyet aktarımı sağladığından değerler eğitimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple ders kitaplarında yer alan metinler hem öğrencilerin ilgisini çekecek hem de kültür ve değer aktarımı sağlayacak şekilde seçilerek değerler eğitimine de dil eğitimine de katkı sağlanmalıdır.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan “Değerlerimiz” bölümünde “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” on kök değer olarak belirlenmiş, eğitim sistemimizin temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmeyi amaçladığı vurgulanmıştır. Yine “Değerlerimiz” bölümünde değerın önemini vurgulayan ifadeler şu şekildedir:

“Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve

karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır. Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir” (MEB, 2018: 5).

TDE Öğretim Programı’nda (2018) ders kitaplarındaki metinlerde yer alması gereken kazanımlar şu şekilde sıralanmıştır: "Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler; metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir; bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir; bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır" (MEB, 2018: 22). Bu açıdan Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin temel becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra değerlerin kazanılmasına ilişkin metinlerden seçilmesi gerekmektedir.

Öğretim programında dil öğretimi de edebi eserler üzerinden aktarılmış, programda dil bilgisi kurallarına ya da dil kazanımlarına ayrıca yer verilmemiştir. “Okuma, yazma ve sözlü iletişim başlıkları altında yapılandırılan TDE öğretim programında dil bilgisi, okuma başlığı altında verilen metinler, bu metinlere bağlı olarak geliştirilen etkinlikler ile yazma ve sözlü iletişim başlıklarındaki alıştırmalar yoluyla öğrenciye sunulmuştur” (Araboğa ve Yazar, 2023: 8).

2.4. Değerler

Değer kavramıyla ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları: “Değer kelimesi günlük hayatta bir şeye verilen kıymet şeklinde kullanılır. Bu nedenle değer, bir şeyin önemini ortaya çıkarmaya yarayan soyut ölçü birimi ya da bir şeyin değdiği karşılık,

kıymet olarak da tanımlanabilmektedir” (Aydın, 2019: 11). Herhangi bir şeyin anlam karşılığı olarak belirtilen değer bireyler için de toplum için de oldukça önemli yer tutmaktadır. “Değerler bireysel ve toplumsal manada insanın hayatının her aşamasında kendisini gösteren etkili unsurlardır. Bu unsurlar insana dair geniş bir süreci ele almakta olup çocukluk, gençlik ve yaşlılık dönemlerini kapsamakta ve bu dönemlerin gelişiminde etkili hal almışlardır” (Uzun, 2024: 7).

Bununla birlikte “Değerlere duyulan ihtiyacın temel sebebi nedir?”, “Değerlerin günlük hayatta bireyler ve toplumlar üzerine etkisi nedir?” gibi sorular da zihinde oluşabilmektedir (Yılmaz, 2024: 9). “Değer, toplumsal yapının kurallarını oluşturmak için gerekli olan şartları hazırlayarak ve toplumsal beklentilere dikkat ederek bireyin bir grup özelliğe göre seçim yapmasını sağlar. Bu anlamda değerler; sosyal yaşamı düzenler, bireyler arası bağlılığı artırır. İnsanların birbirini ötekileştirmeden, birlikte yaşayabilmeleri ortak değerlerin varlığıyla yakından ilişkilidir” (Sağlam, 2019: 44).

Değerler kişinin kendini tanıyıp gerçekleştirmesi bakımından da büyük önem taşır. Toplumsal açıdan oldukça büyük bir öneme sahip olan değerler kişinin seçimlerinde de yol gösterici konumdadır. Değerler, bireylerin hayallerini ve tutumlarını doğrudan etkileyebilir ya da şekillendirebilir. Bunun yanında bireylerin hedeflerini ve hayallerini de yönlendirebilir. Değerler, kişiliği etkileyebildiği gibi bir yandan da konulara bakış açısını da etkileyebilir. “Örneğin meslek seçiminde bir taksicinin toplum tarafından erkek olması beklentisi aslında vermiş olduğu değer de bir göstergesidir. Meslek seçiminde dahi değerlerin yadsınamaz bir önemi olduğu söylenebilir” (Albayrak, 2023: 8).

Değerler, insan hayatında yol haritası niteliğindedir ve insanların davranışlarına yön verecek ölçütlerdendir. “Değerleri benimsemek, korumak ve yaşatmak her insanın bireysel ve toplumsal sorumluluğu olarak kabul edilmelidir. Çünkü değerler toplumun çimentosudur. Sevgi, saygı, sorumluluk, dürüstlük, hoşgörü ve dayanışma gibi değerlerin her birinin topluma ve bireye değer kattığı konusunda ortak bir kanaatten söz edilebilir” (Sağlam ve Tunar, 2018: 120).

Bunların yanı sıra değerler kişiden kişiye, toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılık eğitim, sosyal çevre ve dünya görüşü gibi durumlardan

etkilenmektedir. “Örneğin iyilik, doğruluk, güzellik, çalışma her yerde ve her toplumda bir “değer” olarak kabul edilir. Ancak bunların içeriğinin doldurulması, algılanış ve pratiğe aktarılma biçimi kişiden kişiye, toplumdan topluma farklılık gösterebilir” (Uysal, 2008: 69). Kimine göre toplumun kabul ettiği ‘iyi’, kimine göre bireyin kabul ettiği ‘iyi’ görülebilir. Bu tip durumlar değerlerin içeriğinin değişkenliğini göstermektedir.

Aynı zamanda değerler günden güne değişebilen, dinamik bir yapıya sahiptir. “Değerler sahip oldukları dönem açısından, kabullenildikleri toplum açısından, içerdikleri yapıya göre değişikliğe uğrayabilirler. Zamanın gereksinimleri doğrultusunda toplum ve birey ihtiyaçlarını karşılamak için yeni bir değer ya da değerler silsilesi oluşturabilir. Bundan dolayı bazı değerlerden vazgeçilebilirken bazı değerlerde önem sırasında üste çıkarılabilir. Bu durumda da bazı değerlerden vazgeçebilir ya da en azından değerlerin önem sırası yeniden düzenlenir” (Uzun, 2024: 15).

Bu görüşlere göre felsefe, ekonomi, antropoloji, sosyoloji, psikoloji, din gibi birçok alanın ortak kavramı olması nedeniyle birçok farklı yönüyle ele alınan ve farklı tanımlara sahip olan değerler hem bireylerin kimliği hem de toplumların kimliği için büyük önem arz etmektedir. Değerler bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarıyla alakalıdır. Bu nedenle değer-birey ilişkisi, toplum ve birey ilişkisini yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir.

2.5. Wattpad Uygulaması

Wattpad, resmi internet sitesinde “insanların hikâye anlatımı konusunda sevdikleri her şeyi alıp aktif bir sosyal deneyime dönüştüren ücretsiz bir web sitesi uygulamasıdır” şeklinde tanımlanmıştır (Wattpad, 2024). 2006 Yılında Allen Lau ve Ivan Yuen tarafından kurulan Wattpad, herkesin hikâyelerini, şiirlerini, kitaplarını paylaşp okuyucuya kolayca ulaşabilecekleri bir sosyal ağ sitesidir. Siteye üye olmak ve yazılan metinleri paylaşmak ücretsiz, ancak yazarın isteğine bağlı olarak paylaşılan bazı metinleri görüntülemek ücretlidir. Kullanıcılar ilgi duydukları yazarın metni için belli bir ücret vererek hikâyenin bir bölümünü ya da tüm bölümünü okuyabilmekte ve böylece yazara destek olabilmektedir.

Bununla birlikte Wattpad kurulduktan yıllar sonra “Premium üyelik” özelliğini başlatmış, bu özelliğe göre kullanıcılara reklamsız ve kesintisiz okuma seçeneğini

sunmuştur. Kullanıcılar istediği takdirde aylık belli bir ücret karşılığında bu özellikten faydalanabilmektedir. Siteye üye olmak için yaş sınırı 13 olarak belirlenmiştir ama kullanıcı tarafından verilen bilginin doğruluğu sorgulanmadığından kullanıcıların kesin yaş aralığı bilinmemektedir. Kullanıcılar okumak istedikleri hikâyelerin okunma, yorum ve beğeni sayısını görüntüleyebilmekte, aynı zamanda okudukları hikâyelere yorum yapabilmektedir.

Wattpad’de yer alan kütüphane bölümü, platformu okumak için kullananlara önemli bir hizmet sunmaktadır. Bu bölümde yer alan son okunanlarda kullanıcıların hikâye okuma geçmişi; arşivde ise arşivlediği hikâyeler bulunmaktadır. Diğer kullanıcılar tarafından görüntülenemeyen bu bölüm kişinin kendisine özeldir. Kullanıcıların bu bölümde oluşturduğu okuma listeleri ise diğer kullanıcılar tarafından da görüntülenebilmektedir. “Wattpad’i başlangıçtan itibaren kullanıcılar açısından portatif hale getiren en önemli özelliklerinden biri, çevrim dışıyken okumaya imkân vermesidir. Bu imkân sayesinde kullanıcılar, internet bağlantıları olduğu sırada kütüphanelerine indirdikleri bir kitabı daha sonra internet bağlantısı olmaksızın okuyabilmektedirler. Bu da her an her yerde uygulamanın içinde olmayı kolaylaştırmaktadır” (Sağlam, 2020: 52).

Türkçe arayüzünde okurlara ve yazarlara destek amacıyla kurulmuş olan Wattpad Elçileri adlı menü seçeneği yer almaktadır. Bu kullanıcılar, topluluğu desteklemek için Wattpad’e gönüllü olarak yardım eden bir grup Wattpad kullanıcısı olarak tanımlanmaktadır. Kullanıcılara destek olmak, anlatıların düzenlenmesinde yardımcı olmak ve topluluk etkinliklerini düzenlemek gibi görevleri vardır. Düzenlenen etkinlikler arasında her yıl verilen Watty Ödülleri de bulunmaktadır. “Watty Ödülleri, her yıl hikâyelerini Wattpad’te paylaşmayı seçen yaratıcı, eğlendirici ve çeşitli seslerin şöleni” (Wattpad, 2024) olarak tanımlanmaktadır. “Her yıl belirlenen kategorilerde ve dillerde amatör yazarları yazmaya teşvik etmek amacıyla düzenlenmektedir. Bu etkinliğe başvuru yapıldıktan sonra yazılan anlatının sadece %30’u ortam üzerinde paylaşılabilir. Başvuru sürecinde ise yazılmış olan hikâyenin tanıtımı Wattpad’in sosyal medya kanallarında (Facebook, Instagram, Twitter, vb.) öne çıkarılmaktadır” (Atik ve Ovat, 2023: 107).

Çoğunlukla 13-17 yaş aralığındaki gençler tarafından kullanılan bu sosyal ağ sitesi gençlere okur-yazarlık açısından bir fırsat verdiğinden ve telefon, tablet, bilgisayar gibi araçlarla kolayca erişim sağlandığından oldukça büyük bir kitleye ulaşmıştır. Öyle ki

Wattpad üzerinde yazılan hikâyelerin okur tarafından görülen ilgisi yayınevlerinin de dikkatini çekmiş ve site üzerinde yayınlanan birçok hikâye basılı olarak da okurlara sunulmaya başlanmıştır. Basılı olarak okura sunulan hikâyeler daha sonra Wattpad'den kaldırılmış, hikâyesi basılı olarak sunulan yazarlar böylece Wattpad'i sadece tanıtım aracı olarak kullanmaya başlamıştır.

Yetişkinlerin Wattpad hikâyelerine yaptıkları yorumlar bu hikâyelerde yer alan cinsellik, şiddet, argo gibi unsurların gençlere kötü örnek olduğu şeklindedir. Yetişkinler tarafından hikâyelerin edebi değeri tartışılmakta, yazarların hikâyelerde yazım kurallarına dikkat etmediği, konu içeriği bakımından yetersiz olduğu savunulmaktadır. Bu düşüncelerle birlikte yetişkinlerden gelen şikâyetler, olumsuz yorumlar dikkate alınarak Wattpad uygulamasına Türkiye'de 16 Temmuz 2024 tarihinde erişim yasağı getirilmiştir. Erişim yasağı özellikle gençler tarafından oldukça ses getirmiş, birçok genç günlerce sosyal medyada erişim yasağının kaldırılmasına yönelik destek paylaşımları yapmıştır (Twitter, 2024).

2.5.1. Wattpad Ürünleri ve Beyaz Perdeye Aktarılanlar

Kuruluşundan bu yana 375 milyondan fazla hikâyenin yayınlandığı Wattpad günümüzde elliden fazla dilde desteklenmektedir. Son verilere göre uygulamanın mobil cihazlar üzerinden kullanımı %90'a ulaşmıştır. Ayda 55 milyondan fazla kullanıcı 15 milyardan fazla dakikasını bu platformda harcamaktadır. Kullanıcıların oturum başına harcadıkları süre 30 dakikadan fazladır. 130 binden fazla günlük kayıt yapılmaktadır (Wattpad, 2024). Mobil cihazlar için geliştirilen uygulama sayesinde yer, zaman fark etmeksizin insanlara okuma ve yazma fırsatı sunan Wattpad git gide daha da popüler bir hal almaya başlamıştır. Uygulama üzerinde yazılan hikâyeler zamanla yayınevlerinin de ilgisini çekmiş, milyonlarca okunmaya ulaşan bazı yazarların hikâyesi kitap olarak basılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de Wattpad'in popüler olduğu zaman tam olarak bilinmese de 2015 yılının Wattpad hikâyeleri için çıkış noktası olduğu söylenebilir. Çünkü Wattpad'de oldukça fazla okunma sayısına ulaşan hikâyeler 2015 yılında çeşitli yayınevleri tarafından basılmıştır.

Platform sayesinde Türkiye’de yeni yazarlar keşfedilerek Türk Edebiyatı ve Gençlik Edebiyatında geniş bir alan açılmıştır.

“Bu kitaplar içinde en yüksek baskı sayısına Gülsen Kılıçaslan’a ait “Deli” adlı kitabın ulaştığı tespit edilmiştir. 56. baskısıyla satışta olan kitabı, 39 baskıyla Büşra Küçük’ün “Kötü Çocuk 2” adlı kitabı takip etmektedir. Yüksek baskı sayısına ulaşan Wattpad kitapları içindeki tek erkek yazar olarak dikkat çeken Koray Yersüren’in “Gözlük” adlı kitabı ise 27. baskısını yapmıştır. Zeynep Sey tarafından yazılan “Solucan” serisi de yüksek baskı sayısına ulaşan Wattpad kitaplarındandır. “Psikopat” serisi, “Şurina” ve “Şurimşine” kitapları ile “Kötü Çocuk”, “4N1K”, “Kore’deki Çatı Katımdan Sesleniyorum”, “Kör Talih 2” isimli kitaplar Türkiye’de yayınlanan en yüksek baskı sayısına ulaşmış Wattpad kitaplarındandır” (Sağlam, 2020: 65).

Son dönemlerde ise Wattpad’in hikâyelerinden televizyona, sinemaya aktarılan pek çok uyarılmanın olduğu da görülmektedir. Türkiye’de bu duruma örnek olarak Hercai, 4N1K, Kötü Çocuk ve 3391 Kilometre hikâyeleri gösterilebilir. Sümeyye Koç tarafından yazılan Hercai 2017 yılında Epsilon yayınları tarafından kitap olarak basılmış, 2019 yılında ise ATV’de aynı isimle televizyon dizisi olarak yayımlanmaya başlamıştır. Hercai, çok kısa zaman içerisinde en çok izlenen diziler arasına girmiş ve yayın hayatını 2021 yılına kadar sürdürmüştür. Büşra Yılmaz tarafından yazılan 4N1K da Wattpad üzerinde milyonlarca kez okunmuş, 2015 yılında Epsilon yayınları tarafından kitap olarak basılmıştır. Gençler tarafından oldukça sevilen, diğer Wattpad hikâyelerine nazaran eğlenceli bir konusu olan bu kitap öncelikle yazar tarafından devam ettirilmiş ve 4N1K: On İkinden Sonra adıyla ikinci kitap da basılmıştır. Basılan iki kitaptan sonra hikâye beyaz perdeye aktarılmış, iki kitabın da sinema filmi seyirciye sunulmuştur. Son olarak hikâye 2018 yılında FOX TV’de 4N1K İlk Aşk adıyla televizyon dizisi olarak yayımlanmaya başlamış fakat dizi sadece 12 bölüm yayında kaldıktan sonra kaldırılmıştır (Wikiwand, 2024).

2015 yılında Büşra Küçük tarafından yazılan Kötü Çocuk hikâyesi de Wattpad’de oldukça popüler olmuş ve Ephesus yayınları tarafından basılmıştır. Kısa sürede çok satanlar listesine dahi giren hikâyenin ikincisi de aynı yıl içerisinde basılmıştır. Hikâyenin gençler tarafından çok sevilmesi 2017 yılında beyaz perdeye aktarılmasını sağlamıştır. Başrolleri de çok sevilen film, 5 hafta boyunca vizyonda kalmış; 4 milyondan fazla hasılat elde etmiştir

(Milliyet, 2024). Beyza Alkoç tarafından yazılan 3391 Kilometre ise 2018 yılında; kitabın ikincisi olan Sıfır Kilometre ise 2019 yılında İndigo Kitap tarafından basılmıştır. 3391 Kilometre bu yıl sinemaya uyarlanmış, ilk gününde 99,245; ikinci gününde ise 126,868 seyirci tarafından izlenerek büyük ilgi görmüştür (Sinemalar, 2024). Görüldüğü üzere Wattpad’de başlayan hikâyeler yazarlara eserlerini sinema ve televizyon dünyasına da aktarma fırsatı vererek yepyeni bir dünya sunmuştur.

2.6. İlgili Araştırmalar

Son yıllarda özellikle ortaokul-lise çağındaki gençlerin Wattpad uygulamasına ve buradaki kitaplara karşı duydukları ilgi oldukça fazladır. Bu konu ile ilgili literatürü taradığımız zaman çalışmaların çoğunun yakın zamanda yapıldığı ve konuyla ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Ayrıca literatür taramasında bulunan çalışmaların çoğunlukla Wattpad kitaplarının ve Wattpad uygulamasının özellikleri hakkında olduğu tespit edilmiştir. Ancak değerler ve dil anlatım bağlamında Wattpad uygulaması ve kitaplarına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat çalışmamızın asıl konusu olan Wattpad uygulaması ve kitaplarına yönelik yapılan araştırmalar çalışmamız için yol gösterici olmuştur.

2.6.1. Wattpad ile İlgili Tezler

Cayhan’ın (2017) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin Wattpad’i kullanma alışkanlıkları ile Wattpad’in ortaokul öğrencilerinin okuma ve yazma öz yeterliklerine etkisi belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda Wattpad platformunu kullanan kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla fazla olduğu, öğrencilerin çoğunun bu platformu arkadaşı vasıtasıyla öğrendiği, platformda günlük bir saat geçirdikleri ve daha çok macera türünde kitapları okumayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamının Wattpad’i okuma amaçlı, bir bölümünün hem okuma hem yazma amaçlı kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin Wattpad’de geçirdikleri vakit ile okuryazar öz yeterlikleri arasında bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akar’ın (2019) araştırmasında sosyal medyada ortaya çıkan toplumsal cinsiyet söyleminin Wattpad platformunda incelenmiş, Wattpad’de yazılan hikâyelerde kullanılan

dilin cinsiyetçi bir söylem taşıyıp taşımadığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda Wattpad’de yer alan hikâyelerde kadınlara karşı erkeklerin daha güçlü gösterildiği, erkeklerin iktidar konumunda olduğu ve çoğunlukla şiddete meyilli olduğu belirlenmiştir. Hikâyelerde kadınları küçük düşüren, ayrımcı söylemlerin olduğu sonucuna ulaşılmış; Wattpad’in bu bakımdan cinsiyetçi bir platform olduğu görülmüştür.

Neşeli’nin (2019) araştırmasında Türkiye’de yayıncılığın ve okuma yazma kültürünün günümüze kadar geçirdiği değişim süreci ile birlikte günümüzde popüler hale gelen Wattpad ve Wattpad kitapları incelenerek değişen kitap yayıncılığı ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda Wattpad kitaplarında birbirine benzer konuların yazıldığı, kullanılan dilin ve davranışların hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir. Wattpad yazarlarının kitaplarının basılması için şiddet, cinsellik ya da popüler kültür öğelerinden faydalanması ve aynı tarzda ürün ortaya koymasının yayıncılıkta bir kısır döngü yaratacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaosmanoğlu’nun (2019) araştırmasında Wattpad’de yer alan kitapların metin özellikleri açısından değerlendirilmiş ve nitelikleri ortaya konmuştur. Araştırmanın sonucunda kitap kahramanlarında alkol, uyuşturucu kullanmak gibi olumsuz davranışlara rastlanılmış, kitapların dil ve üslubunda argo sözcükler tespit edilmiştir. En çok okunan on kitaptan dokuzunun edebi dilden uzak konuşma diliyle yazıldığı görülmüştür.

Özkan’ın (2020) araştırmasında Wattpad’de yazılan Kötü Çocuk, Yabancı, Psikopat romanlarında kullanılan kötü erkek ve masum kız tiplerini incelenmiş; geleneksel kahraman tiplerinin popüler kültürle birlikte dönüşümü ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda romanlarda bireyselleşen kahramanın popüler romanlarla birlikte yeniden tasarlanmış olduğu görülmüştür. Tragedya kahramanlarının geleneksel destan kahramanından farklılaştığı, toplumsal değerler için savaşan kahramanların yerini değerleri sorgulayan ve bireyselliğini ön planda tutan kahramanların aldığı belirlenmiştir. Araştırmada incelenen üç romanda kötü erkek karakterlerin çoğunlukla olumsuz yönleriyle ön plana çıktığı; zengin, otoriter ve kaba bir imajı olduğu görülmüştür. Aynı romanlarda yer alan masum kız tipi ise kötü erkek tipinin bu davranışlarını kontrol etmeye çalışır şekilde verilmiştir.

Sağlam Güleç'in (2020) araştırmasında Wattpad'de yayınlanıp daha sonra basılı kitap haline getirilen Wattpad hikâyelerinde yer alan dini ve ahlaki unsurlar tespit edilmiş ve ergenlik çağındaki gençler tarafından okunan bu kitapların içerikleri analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda incelenen Wattpad hikâyelerinde dini, olumlu ve olumsuz ahlaki unsurların bulunduğu; olumsuz ahlaki unsurların diğer unsurlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Hikâyelerde dini unsurların ve olumlu ahlaki unsurların azlığı dikkat çekmiştir.

Sivri'nin (2021) araştırmasında Özellikle muhafazakar genç kızların ilgi duyduğu düşünülen Wattpad uygulamasının nasıl bir ifade alanı sunduğuna bakılmış ve gençlerin düşünce yapısı anlaşılmasına çalışarak edebiyat, toplum, kültür ve siyasetin kodları tüm bu alanların etkileşimi ile ele alınmıştır. Araştırma sonucunda Wattpad romanlarında kurgulanan kadın karakterlerin genç yaşlarda olduğu ve yazarların da genç olduğu gözlemlenmiştir. Kadın karakterlerin zayıf, erkeğin merhametine muhtaç, narin olduğu; erkek karakterlerin ise güçlü, zengin, kadını sahiplenen karakterler olduğu görülmüştür.

Karaarslan'ın (2022) araştırmasında Wattpad platformunda en çok okunan kitaplardaki cinsiyet rolleri saptanmış; bu roller arasındaki benzerlik-farklılıklar ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda kitaplarda erkek cinsiyetin kadın cinsiyetine nazaran ön planda tutulduğu, erkek karakterlerin güçlü, bağımsız şekilde sunulurken kadın karakterlerinse genellikle ev içi rollerde sunulduğu görülmüş; kadın ve erkek arasında bir cinsiyet eşitsizliği olduğu, erkeklik kavramının oldukça önemsendiği, toplumsal kalıplara göre kadının sadece ev ve ev işi ile sınırlandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alpuğan Şenel'in (2022) araştırmasında Wattpad uygulamasının kullanıcıların ne tür ilgi ve ihtiyaçlarını karşıladığı ve uygulamanın kullanıcıların hangi ilgi alanlarına yönelik olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda Wattpad uygulamasında yayınlanan hikâyelerden çok uygulama üzerindeki etkileşimlerin önemli olduğu belirlenmiş, uygulamanın okur-yazarlık dışında yapılan imza günleri, hayran etkinlikleri vb. ile kullanıcılara farklı etkinlik alanları sunduğu görülmüştür. Wattpad'in lise çağındaki gençler tarafından tercih edilme nedeninin aitlik hissi olduğu ve kullanıcılardan çoğunun kadın olduğu, kadınların bu uygulamada kurdukları etkileşimin onlara iyi geldiği tespit edilmiştir.

Eserler'in (2023) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin Wattpad kullanma sebepleri Beklenti-Değer Teorisi ilkelerine göre incelenerek öğrencilerin Wattpad'de edindikleri okuma-yazma deneyimlerine yönelik başarı beklentileri, kaygıları vb. yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin Wattpad kullanma motivasyonlarının okuma-yazma becerileri alanında farklılaştığı gözlemlenmiştir. Okuma becerisinin başarı, öz yeterlilik açısından yüksek düzeyde olduğu, yazma becerisinin ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. Okuma kaygısının düşük, yazma kaygısının yüksek olduğu ve Wattpad uygulamasında okuma motivasyonlarının yazma motivasyonlarına göre yüksek olduğu görülmüştür.

Ergün'ün (2023) araştırmasında Wattpad uygulamasında yer alan içerisinde öğretmen, okul, yöneticilerin bulunduğu öykülerde bu imgelerin hangi şekilde verildiği saptanmıştır. Araştırma sonucunda okulun fiziksel görünüşü, estetikliği ve kıyafetlerin serbestliği olumlu imgeler içerisine alınmış; öğrenciler için bu durumun oldukça önemli olduğu belirlenmiştir. Olumsuz imgeler içerisinde ise bazı okullarda kız-erkek ayrımı yapılmadan kullanılan lavabolar, öğretmenlerin amaçlarının dışında sürekli dedikodu yapmaları, öğrenciler arasında burslu-burssuz gibi ayrımcılığın olması ve kılık kıyafet ayrımcılığı yer almaktadır. Hikâyelerde öğretmen imgesi ise yakışıklı-güzel, anlayışsız, sıkıcı, suratsız gibi kavramlarla verilmiştir.

Demirtaş'ın (2024) araştırmasında Wattpad kitapları ve bu kitaplara ilgi duyulmasının nedenleri MEB'e bağlı 5, 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmada Wattpad kitaplarının içeriklerinin din, ahlak değerlerine uygun olmadığı, edebi değerlerinin zayıf olduğu ve gençlerin merak duygusu, gençlik heyecanı gibi nedenlerden dolayı bu kitapları okumayı tercih ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.6.2. Wattpad ile İlgili Makaleler

Yiğitbaşı Güran'ın (2018) çalışmasında Wattpad kullanıcılarının tercihlerinin incelenmesi amacıyla kullanıcıların Wattpad'de hikâye okuma tercihleri, Wattpad'i nereden öğrendikleri, tavsiyeleri ve Wattpad'de tanıyıp beğendikleri yazarlarla kitaplar araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda Wattpad okuma tercihinde arkadaş çevresinin etkili olduğu, Wattpad yazarları ile iletişim içinde olmanın okuma alışkanlıklarını etkilediği ve

buradaki içerikleri farklı platformlarda da takip ettikleri görülmüştür. Ayrıca okurların Wattpad’de bulunan kitapları mizahi ve sade bir dili olduğu için okumayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Konuk’un (2018) çalışmasında Wattpad platformuna yönelik kullanıcıların görüşleri ele alınmış ve gençlerin okuma-yazma alışkanlığında görülen değişiklikleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada Wattpad’in çoğunlukla lise ve üniversite öğrencileri tarafından kullanıldığı, kullanıcıların popüler bir yazar olmayı hedeflediği açıklanarak araştırma sonucunda kullanıcıların en çok romantik hikâyelere ilgi duyduğu, platformda üç saat ve üzeri zaman geçirdikleri, yazmaya kıyasla okumaya daha çok ilgi gösterdikleri, platformun kendilerine okuma alışkanlığı kazandırdığını düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca kullanıcıların platformda yer alan uygunsuz hikâyeler, yaş sınırı gibi durumlardan rahatsız olduğu belirlenmiştir.

Örgen ve Güneş’in (2018) çalışmasında ilk gençlik edebiyatı metnlerinin özelliklerine, Wattpad’in genel özelliklerine değinilmiş, Wattpad kitaplarının ilk gençlik çağı edebiyatı olarak nitelendirilebilecek düzeyde olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Wattpad yazarlarından Büşra Küçük, Alya Öztanyel ve Emine Can adlı yazarların kitapları seçilmiştir. Seçilen kitapların tema, olay kurgusu ve kişileri değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda incelenen kitapların çok satanlar listelerinde olmalarına rağmen edebi değerlerinin düşük olduğu, kurgularının dizi ve filmlerden esinlenerek yazıldığı ve kitapların iletilerinin gençler için uygun olmadığı belirlenmiştir.

Ağır’ın (2019) çalışmasında gençlerin Wattpad romanlarıyla ilgili olumlu tutumları psikolojik özellikleri ve gençlerin problem çözme becerilerinin farklılığı açısından ele alınmıştır. Araştırmanın sonucunda Wattpad kullanan gençlerin kaygı ve bağımlılık durumlarının Wattpad kullanmayan gençlere oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Problem çözme açısından olumsuz davranışlar barındıran Wattpad roman kurguları bu oranı açıklamaktadır. İçerisinde şiddet, saldırganlık bulunan bu romanlar bahsedilen davranışları pekiştirmektedir.

Neşeli ve Yiğitbaşı Güran’ın (2020) çalışmasında Türkiye’de çeşitli yayınevleri tarafından basılı hale getirilen 361 adet kitap genel olarak ve en çok satanlar listesinde yer

alan 5 basılı kitap ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Çalışma sonucunda yazar ve yayın anlayışının değişimine rağmen yayınevlerinin prestijlerini koruduğu, teknolojik değişimlerin ortaya çıkardığı yeni platformlarla çalıştığı, okur yazarların da basılı yayınlara ilgisinin devam ettiği görülmüştür. Ayrıca Wattpad kitaplarında görülen dil kullanımı, davranışlar ve konular da tespit edilmiştir.

Acar vd. (2021) çalışmasında Wattpad’de yer alan hikâyelerdeki karakterler, olaylar ve uygun olmayan davranış örüntüleri incelenerek Z kuşağının ilgi alanları ve eğilimlerini keşfetmek amaçlanmıştır. Bu amaçla Wattpad’de yer alan genç kız edebiyatı kategorisindeki popüler, henüz basılmamış on beş kitap içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda incelenen kitaplarda sağlıklı aile ilişkileri, cinsiyet özelliklerinin ön planda olduğu kadın ve erkek karakterler, madde, suç, şiddet, intihar, erken yaşta cinsel birliktelikler, pornografik sunumlar, tecavüz gibi cinsel içerikli davranışların ön planda olduğu görülmüştür. Kitaplar öne çıkan unsurlarına bakıldığında hedef kitle için özendirici nitelikte olduğundan riskli görülmüş, Wattpad ve Wattpad gibi platformların denetimlerinin yapılması önerilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni

Çalışmamız nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi deseni ile yapılmıştır. “İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Karataş, 2017).

İçerik analizi, bir iletinin belli özelliklerinin sistematik şekilde tanınması için çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. Çalışmada yer alan eserler öncelikle Wattpad üzerinde yayınlanıp daha sonra basılı kitap haline getirilmiş olanlardan seçilmiştir. Bu kitaplar içerik olarak incelenmiştir. Yapılan içerik incelemesinde bahsedilen kitaplar tek tek okunarak kitaplarda bulunan değer aktarımına ve dil kullanımına öncelik verilmiştir.

3.2. Araştırma Materyalleri

Çalışmada materyal olarak Wattpad üzerinde okunma oranları en yüksek olan ve basılı hale getirilen kitaplardan 4N1K (29 milyon), 3391 Kilometre (21 milyon), Yabancı: Şahmeran (133 milyon), Benimle Yan (152 milyon) kitapları seçilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada Wattpad üzerinde okunma oranları en yüksek olan ve basılı hale getirilen kitaplar doküman olarak incelenmiştir: 4N1K (29 milyon), 3391 Kilometre (21 milyon), Yabancı: Şahmeran (133 milyon), Benimle Yan (152 milyon). Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları bağlamında Wattpad’de yayınlanıp kitap olarak basılan “Benimle Yan”, “Yabancı: şahmeran”, “4N1K” ve “3391 Kilometre” kitapları ğretim programında yer alan kök değerler; olumlu değerler ve olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar dikkate alarak incelenmiştir. Doküman incelemesi sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ilkeleri göz önünde bulundurularak yorumlanmıştır. Verilerin somutlaştırılması amacıyla da incelenen eserlerin içinden alıntılara yer verilmiştir. Anlatılar “Wattpad hikâyeleri” adıyla yaygınlaştığı için bu tezde bu anlatılar “hikâye” terimi ile ifade edilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. 4N1K Kitabı ile İlgili Bulgular

4.1.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgi

Büşra Yılmaz, 1994 yılında Tokat'ta doğmuştur. Düzce'de Sosyal Hizmetler bölümünü okumuştur. Küçüklüğünden itibaren yazmaya merakı olan Yılmaz, ilk kitabı 4N1K'yı Wattpad uygulaması üzerinden yayınlamış ve ilk kitabı ile popülerlik kazanmıştır. Epsilon yayınevi tarafından basılan 4N1K kitabı okuyucuların ilgisini toplamış, çıktığı gibi “çok satanlar” listesine giren kitap ilk hafta 100 binin üzerinde satmıştır. Yazara bu kitap ile Elele Avon Kadın Ödülleri tarafından “Yılın Yazarı” ödülü verilmiştir.

Okur tarafından oldukça fazla ilgi gördükten sonra yapımcılardan da teklif alarak 4N1K ve 4N1K-2: On İkidten Sonra kitaplarının filme dönüştürülmesini kabul etmiştir. Kitap aynı zamanda televizyon dizisi olarak da ekranlara gelmiştir. Daha sonra yazarın Ölümüne Fısıldayan Adam ve Kibrit Çöpü Mezarlığı kitapları da Epsilon Yayınevi tarafından basılmıştır (Biyografya, 2024).

Kitapları:

- 4N1K (Ekim 2015)
- Ölümüne Fısıldayan Adam (Vade Mecum-1) (Ağustos 2016)
- 4N1K-2: On İkidten Sonra (Ekim 2018)
- Kibrit Çöpü Mezarlığı (Vade Mecum-2) (Eylül 2019)
- Aşkın -De Hâli (Mart 2022)

Tablo 1. 4N1K kitabıyla ilgili bilgiler

Basım Yılı	2015
Yayınevi	Epsilon
Wattpad'de Okunma Sayısı	29.9 Milyon
Karakterler	Yaprak, Ali, Barış, Sinan, Gökhan, Oğuz

4.1.2. Kitabın Özeti

Hikâye ana karakter Yaprak ve çocukluktan beri hiç ayrılmadığı arkadaşları Sinan, Oğuz, Gökhan ve Ali'nin hikâyesidir.

Yaprak, annesinin ona zorla giydirdiği kıyafeti değiştirmek için gittiği mağazada tanımadığı bir çocuğun ricasıyla bir elbise dener ve ertesi gün denediği elbisenin evine kargo ile gönderildiğini görür. Bu olaydan sonra içinde topuklu ayakkabı ve bir notun bulunduğu başka bir paket alır. Paketleri yollayan Barış adında bir çocuktur ve notta Yaprak'a normalde converse giydiğini bildiğini, kendisine âşık olduğunda ise bu topuklu ayakkabıları giymesini istediğini yazmıştır. Yaprak ve Barış bu şekilde tanışır; Barış, Yaprak'ın kendisine âşık olması için iddialara girer ve uzun bir süre bu şekilde birbirlerine cezalar verirler.

Bu arada Yaprak'ın en yakın arkadaşlarından biri olan Ali de Yaprak'a karşı hislerini gizlemeye çalışır ve duygularından kaçmak için başka bir kızla sevgili olur. O kızı korumaya çalıştığı bir kavga sırasında ise bıçaklanır. Bu olayla birlikte Yaprak da onu kaybetme korkusuyla Ali'ye karşı hisleri olduğunu düşünmeye başlar.

Son olarak, Yaprak kaybettiği iddianın sonucunda Barış'la bir partiye gitmek zorunda kalır. Ali'nin hislerini bilen Barış partiden sonra Yaprak'ı Ali'nin yanına götürür ve Ali orada Yaprak'a hislerini itiraf eder. Yaprak önce bu durumu kabullenemese de zamanla kendisinin de Ali'ye âşık olduğunu kabullenir ve hikâyenin sonunda ikisi sevgili olur.

4.1.3. 4N1K Kitabında Yer Alan Kök Değerler

4N1K adlı kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'nda yer alan “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” kök değerlerinden dostluk, özdenetim ve sevgi değerlerine rastlanmıştır.

Dostluk

Dostluk değeri iki insanın çıkarsız ve güvenli şekilde birbiriyle kurduğu yakın arkadaşlıktır. Bu bağlamda dostluk değerine bakıldığında paylaşmak kelimesiyle yakın bir ilişkisi olduğu da söylenebilir. “Dost kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüklerinde ‘Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse, düşman karşıtı’ şeklinde yer aldığı, dostluğun ise ‘Dost olma durumu, dostça davranış’ şeklinde tanımlandığı görülmektedir” (Cebeci ve Yorulmaz, 2023:515).

Kitapta dostlukla ilgili tespitler şu şekildedir:

“Hepimiz beş yaşımızdan beri arkadaşık. Bir tek Sinan’ın ailesi o sekiz yaşındayken taşınmıştı mahalleye, o kadar. Ne yalan söyleyeyim...Kızlarla evcilik oynayarak büyüüp, bir erkek için bir tarafımı yırtacağıma, onlarla mahallelinin camlarını kırarak büyümüşüm ve şimdi tam dört tane sevgilim vardı. Ve bunu dünyadaki hiçbir şeye değişmezdim...Onlar benim hem sevgilim, hem arkadaşım, hem annem, hem babam, hem kardeşim şimdi...” (Yılmaz, 2020:18).

“Ve içimden, on iki yıl sonra ilk kez başka bir şey diledim doğum günüm için. “Allahım lütfen, bu dört aptal oğlan çocuğunu yanımdan ayırma. Ne olur, biz sonsuz olalım...” (Yılmaz, 2020:24).

“Ne yaparsam yapayım, onlar varken sorun değildi çünkü” (Yılmaz, 2020:89).

“Sevgili Yaprak, bacağın kırıldığı için çok üzülüyoruz. Bizimle oynayamayacakmışsın, duyunca daha da üzülüp maçta senin bacağın kırıncı çocuğu dövdük. Merak etme. Sen gelene kadar biz de oyun oynamayacağız. Lütfen hemen iyileş. Bir de hepimiz doğum günümüzde mum üflerken “Allah’ım lütfen Yaprak’ın dileği gerçek olsun.” diyeceğiz. Bundan sonra

bütün dileklerin gerçekleşmiş olacak. Üzölme tamam mı? Seni seven arkadaşların Ali, Sinan, Gökhan ve Oğuz.” (Yılmaz, 2020:99).

“Ama ben onun arkadaşlığını, içimdeki aptal aşktan daha çok seviyorum. Ona söylersem ve arkadaşlığımız zarar görürse, cidden yaşayamam. O da yaşayamaz. Biliyorum...” (Yılmaz, 2020:121).

“Ne olursa olsun, kafamda ne dönerse dönsün, hiçbirini üzgün görmeye dayanamıyordum” (Yılmaz, 2020:225).

“Ben de destek veriyorum sana. İddialarda her zaman yanında olacağız. Ee ne diyoruz? Nerede, ne zaman, neden, ne yapıyorsak...” “Hepimiz kızımız...” dedi Gökhan, Oğuz’un cümlesinin peşine. “Kızımız hepimiz için” diye tamamladı ilk kez konuşan Ali. “Ne olursa olsun biz yanındayız güzelim. Kazan, kaybet...” (Yılmaz, 2020:231).

“Dostlukta en önemli şey güven olmalıydı. Dostluk, din gibi olmalıydı. Dogmatik...Görmeden bazı şeyleri, koşulsuz inanmak lazımdı.” (Yılmaz, 2020:284).

“Ayakkabının parasını ödeyecekken, Ali benden önce davrandı. Anlaşmışlar, o gün dördü ödeyecekmiş ne alırsam. Güya ilk kez böyle bir şey oluyor ya...Bana hediye etmek istiyorlar bir şeyler...” (Yılmaz, 2020:383).

“Saçımdan ayrılan her parçada çocukluğum vardı aslında... Ondandı bu kadar ısrarla onlardan ayrılmak istememem. Ali’nin arada taradığı, ördüğü ve bazen de ben uyuyamayınca hafifçe oynadığı saçlardı onlar. Ya da Oğuz’un arada beni sinirlendirmek için çektiği saçlar...Gökhan’ın uyurken gıcık etmek için burnuna sürüp, hapsırtmak için kullandığım saçlar...Sinan’ın bir tutamını alıp, kafasına koyarak resim çekildiği saçlar... Maç yaparken, ellerine dolanan saçlar...Keçeli kalemle boyadıkları saçlar... Çocukluğumuzu, ergenliğimizi,

gençliğimizi gören saçlar... Her bir makas sanki anılarımı kesip biçiyordu bir bir.” (Yılmaz, 2020:387).

Kitapta dostluk değerine dair rastlanan bulgularda okura dostluk değerinin önemi yansıtılmıştır. Karakterler arasındaki bağ ile bu değer aile boyutunda olabileceği gösterilmiştir.

Özdenetim

“Öz denetim, kişinin kendi tepkilerini özellikle idealler, değerler ve sosyal beklentiler gibi standartlarla uyumlu hale getirmek ve uzun vadeli hedeflerin peşinde koşmayı desteklemek için değiştirme kapasitesini ifade eder. Bireylerin toplumlara uyumu için kendi yollarını bulmalarını sağlar.” (Taneri, 2022: 591).

Özdenetim ile ilgili elde edilen bulgu şu şekildedir:

“Kendimi keşfedeceğim bu yolda, yalnızca ve yalnızca içimden geldiği gibi davranıp, yine içimden geldiği gibi olacağım.” (Yılmaz, 2020:232).

Kitapta özdenetim değeri adına rastlanan bulgu ana karakterin bir cümlesine aittir. Ana karakter genel anlamda kendi sınırları olan ancak kendisini tam olarak keşfedememiş bir karakterdir. Arkadaş çevresine, topluma ayak uydurmaya çalışan karakter bu yolda kendinden ödün vermemekte ve bu cümlesinde de karakterini yansıtmaktadır.

Yardımseverlik

“Yardımseverlik, toplumdaki bireyler arasındaki ilişkileri artıran, bağlılığı güçlendiren, eksiklikleri gideren, boşlukları dolduran ve birlikteliği kuvvetlendiren bir duygudur. Yardımseverlik duygusu, insanlar arasındaki insani vasıfların ön plana çıkmasını sağladığı gibi, insanlar arasındaki saygı, sevgi ve hoşgörüyü de pekiştirmektedir” (Aktepe, 2014: 19).

Yardımseverlik ile ilgili elde edilen bulgu şu şekildedir:

“Yarısına kadar örtebildiğim fermuarı Tuna örttü geri gelince. Sonra sandalyeyi tekrar ortaya çekip oraya oturttu beni. Saçlarımı yapmaya başladı, bir yandan da bana ufak tavsiyeler vermeye... “Saçlarını çok hafif dalgalandıracam. Sadece uçlarını...Sonra çok hafif yanlardan toplayacağım ki seni daraltmasın...” (Yılmaz, 2020:400).

Kitapta yardımseverlik değerine ait bir bulguya rastlanılmıştır. Bulgu kitabın ana karakterinin komşusunun kendisine yardımını anlattığı bir paragrafa aittir. Bahsedilen komşu ana karakterden pek hoşlanmasa da ona yardımcı olmakta, tavsiyeler vererek desteğini göstermektedir.

Sevgi

“Türk Dil Kurumu’nun “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.” şeklinde tanımladığı ve diğer değerlere temel oluşturma niteliği taşımasından ötürü “değerler eğitiminin temeli” diye nitelendirilen “sevgi” değeri evrensel bir değerdir” (Deveci ve Akpınar, 2022: 87).

Sevgi ile ilgili elde edilen bulgular şu şekildedir:

“Eğer Yaprak sana aşık olsa da kaybetmem ben. Benim için Yaprak mutluya, ben kazanmışımdır. Bana aşık olması gerekmez. Ben onu yıllardır böyle sevdim.” (Yılmaz, 2020:53).

“Amazon kızı! Seni seviyorum... Moralim bozukken ayaklarımın beni sana getireceği kadar! Bana git dediğinde sürekli sana geri gelecek kadar! Hatta...Az önce sana sesimi yükselttiğim için kendimden nefret edecek kadar! Unutma sakın. Bir gün aşkı öğrendiğinde beni seveceksin! Sana aşkı öğrettiğimde, kalbin sadece benim için atacak. Söz mü?” (Yılmaz, 2020:132).

“Şimdi gidiyorum Amazon kızım. Şunu unutma, ben kötü biri değilim. Sadece sana ulaşmaya çalışırken herkesin önünde durduğu aşık bir adamım. Ve ne kadar bu durum umurumda değilmiş gibi numara yapsam da, benim de bir sınırim var. Çırpınıp sana bir arpa boyu kadar bile ulaşamamam ve seni hak etmeyecek kadar korkak birilerinin sana bu kadar yakın olması artık cidden canımı acıtıyor.” (Yılmaz, 2020:281).

“Öyle bir gülüşü vardı ki, öyle güzel gamzeleri...En mutsuzken bile seni canlandıracak güzellikte, baba gibi güven veren, arkadaş gibi sıcak, sevgili gibi kalbini yumuşatan...” (Yılmaz, 2020:327).

“-Ali, oynama benimle...Ne olur...

+Oynamıyorum küçük titan...Sadece kendime zaman kazandırıyorum. Birazdan canını yakacağım çünkü. Ve inan bu benim için dünyadaki en zor şey. Senin o küçük kalbini kırmak...Ölmeyi tercih ederim.” (Yılmaz, 2020:417).

“Yaprak, ben seni ellerimle başka bir herife vermeyi göze alacak kadar çok sevdim, anlıyor musun? Yaptım. Gerekirse, ölene kadar saklardım ben. Neden biliyor musun? dedi parmaklarını yanaklarıma yaklaştırıp, bir santim kala durdurarak. “Ben bu gözyaşlarını görmemek için, ölmeyi tercih ederdim çünkü. Küçükken düşüp dizini kanatsan, seni tutamadım diye kendime kızardım. Şimdi seni ben ağlatıyorum. Sanırım bu yaşayabileceklerimin en kötüsü...Kendimi asla affetmeyeceğim.” (Yılmaz, 2020:425).

“Seni seviyorum. Seni gerçekten çok seviyorum. Bir daha bana bunu söyleme şansı vermesen de, seveceğim. Eğer ileride duyamazsan bile, sakın şüpheye düşme olur mu? Çocuk kalbimle, çok temiz sevdim. Hala aynı hislerle seviyorum. İleride de yine böyle seveceğim. Söz...” (Yılmaz, 2020:426).

“Senden vazgeçmeyeceğim. Git ve ona olan duygularından emin ol. Aşıksan aşkını yaşa. Ama sonra onun senin için doğru kişi olmadığını anla ve bana geri

dön. Tamam mı? Daha albüme ekleyeceğim bir sürü resim var çünkü. Seni seviyorum Amazon kızım. Unutma...” (Yılmaz, 2020:441).

Kitapta sevgi değeri ile ilgili birçok bulguya rastlanmıştır. Bu bulgular sevginin ‘aşk’ halini yansıtmaktadır. Ana karakter ve çevresinde bulunan iki erkeğin ona karşı duyduğu aşk ona karşı olan düşünceleriyle, onun mutlu olmasıyla mutlu olmalarıyla ve onun için gösterdikleri çabayla okuyucuya aktarılmıştır. Aşk, sevgi duygusu en saf haliyle yansıtılmış, sevgi değerinin güzelliği ve önemi ortaya çıkarılmıştır.

Bulgularda aşk halinin yanı sıra arkadaşta duyulan sevgi de verilmiş, bu duygunun birçok şekilde karşımıza çıkabileceği; insana, hayvana, bitkiye vb. sevgi duyulabileceği; bu duygunun oldukça geniş çaplı ve insanı mutlu eden yanlarının olduğu ve kişinin hayatında önemli bir yerinin olduğu sezdirilmiştir.

4.1.4. 4N1K Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler

Kitapta öğretim programında yer alan kök değerlere ek olumlu değer olarak sadece ‘aile’ değerine rastlanmıştır.

“Toplumun temel taşı olarak nitelendirilen aile, sosyal değerler, gelenek, görenek ve kanunların öngördüğü biçimde kadın ve erkeğin hayatlarını birleştirmek amacıyla yaptıkları sosyal sözleşme yani evlilik sonucu oluşturdukları evrensel ve sosyal bir sistem olarak tanımlanmaktadır” (Balcı, 2019: 203).

Aile ile ilgili elde edilen bulgu şu şekildedir:

“-Sinan oğluşum, benim kıyafetim nasıl?

-Harika annelerin en güzeli. Her zamanki gibisin, kırkında bile hala taş bebek, benim hayatımın en kıymetlisi!” Sinan annesine ciddi anlamda aşıktı. Melike teyze de oğullarına...” (Yılmaz, 2020:218).

Dostluk değeri üzerine kurulmuş olan kitapta aile değeri adına başka bir bulguya rastlanmamıştır. Elde edilen bulgu kitabın ana karakterlerinden biri ve annesi ile arasında geçen anne-oğul ilişkisini anlatan diyaloga aittir. Diyalog ailenin barındırdığı samimiyet ve sevgiyi içermekte, başlı başına toplum için önemli bir değer olan aileyi samimi şekilde yansıtmaktadır.

4.1.5. 4N1K Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar

Yalan

“Yalan, bilinçli olarak ve başkalarını kandırma gayesi güderek söylenilen uydurma sözlerdir. Bir başka deyişle, gerçeği saklamak amacıyla hakikati yansıtmayan birtakım uydurma girişimlerde bulunmak ve başkalarını aldatmak için söylenen söz veya ifadelerdir” (Çevik, 2024: 58).

Kitapta yalan ile ilgili bulgular şu şekildedir: “Bizimkiler beni bekliyor, oraya!” diyerek bir yalan uydurdum.” (Yılmaz, 2020: 9). “Birinin siparişiymiş annelerin en güzeli, hadi çık sen.” diye bir yalan uydurdum hemen.” (Yılmaz, 2020:21).

Kitapta yalan, yalan söyleme davranışıyla ilgili iki cümleye rastlanmış ve bu davranış ana karakterin başı sıkıştığı anda o anki durumdan kurtulmak için kullandığı bir durum olarak verilmiştir.

Tembellik

TDK sözlüğünde tembellik, “tembel olma durumu veya tembelce davranış”; tembel ise “iş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan (kimse), üşengeç” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Kitapta tembellik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Kankalar sıkıntı yok, ben artık dersten atılmaya alıştım. Hatta her gün bir kere atılmazsam duramıyorum. Canım istiyor.” (Yılmaz, 2020:29).

“Öğle arası kantinde ders zilinin çalmasını beklerken Gökhan ortaya okuldan kaçma fikrini attı. Hepimiz biliyorduk ki, bir kişi o fikri ortaya attığında, ikinci bir emre kadar okulda durma fikri ertesi güne kadar akıllardan çıkarılırdı. Net olarak. Cevap bile vermeden, çantalarımızı alıp okuldan kaçtık.” (Yılmaz, 2020:35).

“Ders çalışırken birimizin ‘hadi bitirelim ya’ demesini beklerdik. Ya da okula giderken ‘ya gitmesek mi acaba? demesini...” (Yılmaz, 2020:127).

“O hafta sonu birkaç kez ders çalışmaya niyetlensek de her niyetin sonu hoş olmayan yerlere çıktığı için bir süre sonra pes edip yine her şeyi sınavdan bir gün öncelere bıraktık. Çünkü öğrenci olmanın ana kuralı, yumurta en hassas yerlerimize dayanmadan çalışmak yasak!” (Yılmaz, 2020:180).

“Okul konusundaki tek mottom ‘geçebilecek kadar al, yeter’di çünkü.” (Yılmaz, 2020:190).

“O değil de, fizikte ilk sınavım 02, ara sınav 13, son sınav kopya yüzünden 0...Ortalamam 05. Ulan uç mu bu? Bu nasıl not anasını satayım?” (Yılmaz, 2020:204).

Kitapta rastlanan bulgulara göre tembellik davranışı genellikle okul, eğitim hayatı çevresinde verilmiştir. Kitap gençlik hikâyesini ele almasına rağmen hikâyede yer alan karakterler bulgulara da görüldüğü üzere okul ve eğitimle pek de alakası olmayan, sınavları önemsemeyen ve okulu sadece bir buluşma alanı olarak gören kişilerdir.

Saldırganlık

“Saldırganlık, başka kişilere ya da nesnelere yönelmiş olan zararlı, yok edici bir davranış biçimidir. Genellikle öfke, kızgınlık ve saldırganlık birbirleriyle yakın bağlantısı olan kavramlardır. Saldırganlığı öfkenin dışa yansıması ve bir nesneyi, kişiyi yok etmeye yönelik belirtisi olarak tanımlamak mümkündür” (Gültekin, 2008: 15).

Kitapta saldırganlık ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Birileri benimle çok fena dalga geçiyor arkadaşlar. Eğer içinizden biriye, yemin ederim, son seviyede çalışır vaziyetteki mikseri sokarım onun ağzına, dökerim bütün dişlerini.” (Yılmaz, 2020:33)

“Evet. Yine bir Yaprak klasiği...Sana aşığım diyen çocuğa sıraya çıkıp kafa atmıştım.” (Yılmaz, 2020:41).

“Ve unutma, eğer Yaprak’ın canını ufacık bile sıkarsan, senin canını fena yakarım.” (Yılmaz, 2020:53).

“Bak o çocuğu bulduğum yerde kışından soluk alacak hale getiririm Merve. Delirtme beni! Söylesene lan!” (Yılmaz, 2020:56).

“-Özür dilerim dedim ya...Olay büyümesin istedim.

+Büyüdü büyüyeceği kadar. Sana bakan ilk erkekte, gidip o eteği o piçe giydireceğim.” (Yılmaz, 2020:71).

“Gökhan arkadan Barış’a dokundu, Barış kafasını çevirdiği an Sinan ona kafa attı. Harika, işte başlıyoruz...” (Yılmaz, 2020:87).

“Esmer olanın yakasından tuttu önce. Çenesine sağlam bir yumruk geçirdi. O kadar sinirlenmişti ki, bunu onu yıllardır tanıyan biri olarak çok iyi

anlayabiliyordum. Boynundaki damarları daha önce hiç bu kadar net görmemiştim” (Yılmaz, 2020:308).

“Batu’nun tam burnunu hedef alarak, sağlam bir kafa geçirdi çocuğa. Mutlu son...” (Yılmaz, 2020:360).

Kitapta rastlanan bulgulara göre saldırganlık davranışı genellikle karakterlerin öfke durumunu kontrol altına alamaması ve karşı tarafa şiddet uygulaması üzerinden verilmiştir. Bunun yanı sıra karakterler şiddet uygulamadıkları durumlarda da saldırganlık hallerini kurdukları cümlelerle belli etmiş, öfke halini yanlış biçimde yönettiklerini göstermişlerdir.

4.1.6. 4N1K Kitabında Dil ve Anlatım

Devrik Cümleler

Kitapta devrik cümle ile ilgili tespit edilen bulgular şu şekildedir:

“Her küçük kız, hayatında bir kere prenses olmanın hayalini kurmuştur gece yatmadan önce.” (Yılmaz, 2020:7).

“On yedi yıllık hayatımda her sabaha, annemin ismimi tekrarlayarak beni çileden çıkarmasıyla başlardım bir Yaprak geleneği olarak. Ancak hafta sonları genelde çok ilişmezdi bana, öğlen olana kadar.” (Yılmaz, 2020:19).

“Ağlarsam benimle on yıl dalga geçeceklerini bildiğimden, teras girişinde kontrol ettiğim gözyaşlarımı, tekrar salmamak için sıktım kendimi bir süre.” (Yılmaz, 2020:24).

“O gün, Oğuzlarda altın günü olduğu için, her ay yaptığımız gibi günden kalanları sömürmek üzere Oğuzlara gittik okul çıkışı.” (Yılmaz, 2020:101).

“Geriye yaslandı gülerek.” (Yılmaz, 2020:173).

“Bence sen çok tatlısın ama kokuyorsun...” derken yine kendime olan özsaygımı kaybetme riskini göze alarak, omzuma bir elin dokunmasıyla üç adım öteye sıçradım, uzun atlamacı bir atlet misali.” (Yılmaz, 2020:235).

“Aynanın karşısında annem ve Tuna’nın eserine bakıyordum ağlamaktan şişmiş gözlerimle.” (Yılmaz, 2020:272).

“Ellerimi yıkayıp, üfleme kurutma makineleriyle oynadıktan sonra, dışarı çıktım büyük bir huzurla.” (Yılmaz, 2020:278).

“Bade’nin çıkışta Ali ile buluşacak olması sinirlerimi biraz bozsa da, çaktırmamaya çalıştım gün boyu.” (Yılmaz, 2020:293).

“Çıkmıyordu ağzımdan kelimeler ağlamaktan.” (Yılmaz, 2020:309).

“Gökhan, tek elinde telefon, diğer elinde montu hızlı hızlı yürüyordu kaldırımında.” (Yılmaz, 2020:359).

Anlatım Bozukluğu

Kitapta anlatım bozukluğu ile ilgili tespit edilen bulgular şu şekildedir:

- Gereksiz Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Teneffüs bitmeden hep beraber yukarı sınıfa, sırik oğlanın yanına çıktık.” (Yılmaz, 2020:71).
- Teneffüs bitmeden hep beraber sınıfa, sırik oğlanın yanına çıktık.

- “Al benden de o kadar. Bizim için sen ona aşık olmadığın sürece o ‘yampirik’ olarak kalacak o sırık.” (Yılmaz, 2020:231).
- Al benden de o kadar. Bizim için sen ona aşık olmadığın sürece ‘yampirik’ olarak kalacak o sırık.
- “Bir süre içimden ‘Acaba iddialara devam edeceğimi söylesem mi, söylemesem mi?’ diye geçirerek arkasından gidişini izledim.” (Yılmaz, 2020:237).
- Bir süre içimden ‘Acaba iddialara devam edeceğimi söylesem mi, söylemesem mi?’ diye geçirerek gidişini izledim.
- Tümleç Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta tümleç eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “İlk dokuz yaşındayken gelmişti mahalleye.” (Yılmaz, 2020:113).
- İlk kez dokuz yaşındayken gelmişti mahalleye.
- “Emre biz gittiğimizde daha yeni uyanmıştı. Okul formalarıyla hepimizi karşısında görünce, şaşırdı önce. Sonra annem annem söylenmeye başladı.” (Yılmaz, 2020:127).
- Emre biz gittiğimizde daha yeni uyanmıştı. Okul formalarıyla hepimizi karşısında görünce, şaşırdı önce. Sonra annem annem şarkısını söylemeye başladı.
- “Barış da beni kandırdığına göre, son dönemlerin en berbat gününü daha bitirmiş bulunmaktayım.” (Yılmaz, 2020:267).

- Barış da beni kandırdığına göre, son dönemlerin en berbat günlerinden birini daha bitirmiş bulunmaktayım.
- Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış yerde kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Yine kendi aralarında dünyanın en saçma muhabbetlerini döndürüyorlardı. Araya içip içip, saçma sapan karakterlerle oluşturduğu yeni lugaıyla salça olan Gökhan’ı saymazsak, her şey normaldi.” (Yılmaz, 2020:45).
- Yine kendi aralarında dünyanın en saçma muhabbetlerini döndürüyorlardı. İçip içip, saçma sapan karakterlerle oluşturduğu yeni lugaıyla araya salça olan Gökhan’ı saymazsak, her şey normaldi.
- “Kaşlarımı gözlerimi açık tutabilmek adına iyice yukarı kaldırıp, banyoya doğru yürümeye başladım.” (Yılmaz, 2020:77).
- Gözlerimi açık tutabilmek adına kaşlarımı iyice yukarı kaldırıp, banyoya doğru yürümeye başladım.
- “Zavallım fizik çalışırken ağzından sular aka aka uyuyakalmış; uyandırdığımda beyni eriyip aktı kitaba zannedip korkmuş...” (Yılmaz, 2020:197).
- Zavallım fizik çalışırken ağzından sular aka aka uyuyakalmış; uyandırdığımda beyni eriyip kitaba aktı zannedip korkmuş...
- “Oğuz’un ikinci aşkı olduğu için pizza, içeri girdiğimizde birden hasta çocuk canlandı ve saçma sapan sevinç dansları yapmaya başladı.” (Yılmaz, 2020:203).

- Oğuz’un ikinci aşkı pizza olduğu için, içeri girdiğimizde hasta çocuk birden canlandı ve saçma sapan sevinç dansları yapmaya başladı.
- “Pazartesilerden nefret eder genelde her insan. Her zaman genellemelerde büyük parçada olduğum için böyle konularda, ben de nefret ediyordum.” (Yılmaz, 2020:371).
- Pazartesilerden nefret eder genelde her insan. Böyle konularda her zaman genellemelerde büyük parçada olduğum için, ben de nefret ediyordum.
- “Tamam,” dedim elimle yana kıvrılan dudaklarımı aşağı indirirken.” (Yılmaz, 2020:399).
- “Tamam,” dedim yana kıvrılan dudaklarımı elimle aşağı indirirken.
- Sözcüklerin Yanlış Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Kafamı iki yana sallayıp, telefonumu geri cebime koydum ve kızlar tuvaletine doğru yürümeye başladım.” (Yılmaz, 2020:337).
- Kafamı iki yana sallayıp, telefonumu arka cebime koydum ve kızlar tuvaletine doğru yürümeye başladım.
- Eklerle İlgili Yanlışlıklardan Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta eklerle ilgili yanlışlıklardan kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Annem kahvaltıya gelmem için biraz dürtse de, misafirlikte olduğumuz için her sabahki uyandırma servisi görevinin tatlı versiyonu olan hafif gülümseme ve dürtmenin beni uyandırmaya yetmeyeceğini anlayıp diğer annelerle odayı terk ettiğinde kafamdaki yorganı indirip derin bir nefes doldurduğum ciğerlerime.” (Yılmaz, 2020:223).
- Annem kahvaltıya gelmem için biraz dürtse de misafirlikte olduğumuz için her sabahki uyandırma servisi görevinin tatlı versiyonu olan hafif gülümseme ve dürtmenin beni uyandırmaya yetmeyeceğini anlayıp diğer annelerle odayı terk ettiğinde kafamdaki yorganı indirip derin bir nefes doldurdum ciğerlerime.
- “Ben beş yaşındayken, her sabah izlediğim bir çizgi film vardı. Her sabah gözlerim uykudan açılmasa geçerdim karşısına yarım yamalak açık gözlerimle, izlerdim güne başlamadan.” (Yılmaz, 2020:417).
- Ben beş yaşındayken, her sabah izlediğim bir çizgi film vardı. Her sabah gözlerim uykudan açılmasa da geçerdim karşısına yarım yamalak açık gözlerimle, izlerdim güne başlamadan.
- Mantık Hatasından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Sabah gözlerimi yoğun bakımın önündeki oturma yerlerinde, annemin kucağında uyurken buldum.” (Yılmaz, 2020:315).
- Sabah gözlerimi yoğun bakımın önündeki oturma yerlerinde, annemin kucağında açtım.

4.2. 3391 Kilometre Kitabı ile İlgili Bulgular

4.2.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler

Beyza Alkoç 15 Şubat 1996 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Akdeniz Üniversitesi'nde Mütercim Tercümanlık ve Sosyoloji okumuştur.

Yazmaya küçük yaşlarında hikâye, tiyatro oyunu, kısa film senaryoları ile başlayan Alkoç, hikâyelerini Wattpad üzerinde de yayınlamaya başlamış ve okuyucu tarafından oldukça sevilmiştir. İlk kitabı 'Sınır' 2015 yılında kendisi henüz on sekiz yaşındayken yayınlanmıştır. Yazar aşk, korku, gerilim ve bilim kurgu gibi birçok türde eser vermiştir (Kitapyurdu, 2024).

Kitapları:

- Sınır (2015)
- Sınırsız (2016)
- Asansör (2018)
- 3391 Kilometre (2018)
- Karantina (2018)
- Sıfır Kilometre (2019)
- Karantina - Beşinci Perde (2020)
- Kar Küresi (2020)
- No. 26 (2021)
- Kar Tanesi (2021)
- Daire 7 (2022)
- Enkaz Altındakiler (2022)
- Kalp Muhafızı (2023)
- Kalp Muhafızı 2 (2023)
- Enkaz Altındakiler 2 (2024)

Tablo 2. 3391 Kilometre kitabı ile bilgiler

Basım Yılı	2018
Yayınevi	İndigo Kitap
Wattpad’de Okunma Sayısı	21.4 Milyon
Karakterler	İzmir, Ege, Merve, Koray, Doruk

4.2.2. Kitabın Özeti

İzmir, kendi halinde sessiz sakin, asosyal, hayatı internet ortamında geçen bir kızdır. Akşamları vaktini Tumblr adlı sitede vakit geçirir, pek de arkadaşı yoktur. Bir gün Tumblr’da gezinirken tanımadığı birinden bir mesaj gelir. Mesaj “Gelmemeyegidenadam” adlı bir kullanıcıdandır. “Artık uyu” diye bir mesaj gelmiştir ve İzmir bu mesajın anlamsızlığına sinirlenmiş, yine de mesajı yazan kişiyi oldukça merak etmiştir.

Birkaç gün içinde adının Ege olduğunu öğrendiği bu kullanıcıyla mesajlaşmaları artmış, Ege ve İzmir birbirlerini hiç görmeden uzun bir süre mesajlaşmaya devam etmiştir. Ege, Türkiye’de değil, Paris’te yaşamaktadır yani İzmir’le aralarında 3391 Km vardır. Buna rağmen İzmir de Ege de birbirlerine karşı bir şeyler hissetmeye başlamış ve hislerine engel olamamışlardır.

İzmir yine Tumblr üzerinden birkaç kişiyle tanışmış, bu kişilerle bir WhatsApp grubu açmış, gruba Ege’yi de dahil etmiştir. Böylelikle hem ikisi de yeni arkadaşlar edinmiş, hem de zamanla birbirleriyle daha çok şey paylaşmaya başlamışlardır. İzmir ve Ege’nin durumu bu şekilde ilerlerken bir gün İzmir’in anne ve babası trafik kazasında ölürlür. İzmir’in babası askerdir ve o öldükten sonra İzmir’e babasının asker arkadaşları yardım etmek isterler. İzmir bir seçim yapıp ya anneannesi ile New York’a gidecek ya da İstanbul’da bir özel üniversiteye istediği bölüme gidecektir. Kendi ayaklarının üzerinde durmayı seçerek İstanbul’da üniversiteye başlar bu süreçte de Ege ile iletişimini koparır, kendi iç dünyasına döner.

Üniversitede Tumblr’da tanıştığı arkadaşlarıyla karşılaşır ve onların Ege’nin onu çok merak ettiğini söylemesiyle Ege ile tekrar iletişime geçer. Ege İzmir’in yanında olmaya, onu

iyileştirmeye çalışır fakat bir yandan da onunla yakınlaşmaktan kaçmak istemektedir bu yüzden bir gün İzmir ile telefonda konuşurken onunla kendini öldürecekmiş gibi konuşarak vedalaşır ve telefon silah sesiyle kapanır.

Bunun üzerine İzmir onun öldüğüne inanmayarak uçak bileti alıp Paris’e Ege’nin evine gider ve böylece birbirlerini ilk kez orada görürler. Ege İzmir’e Paris’e gelme nedenini anlatır. Kendisinin önemli bir iş adamının oğlu olduğunu, aylar önce yaşanan kazada bir adama istemeden çarptığını ve adamın öldüğünü, bu yüzden Türkiye’ye dönemeyeceğini, ailesinin onu burada sakladığını itiraf eder. İzmir artık gerçekleri öğrendiği için hem rahatlamış hem de bu durumda ne yapacağını bilmediği için oldukça üzgündür.

İzmir Türkiye’ye döndüğünde bu sefer de Ege onunla bir süre iletişim kurmak istemez fakat yine bir şekilde birbirlerinden kopamazlar ve uzak mesafe ilişkilerine devam ederler. İzmir fırsat buldukça Paris’e Ege’nin yanına gitmektedir fakat İzmir’in yeni arkadaş ortamı, Ege’nin ise uzakta yalnız başına olması ve İzmir’in yanında olamaması Ege’nin canını sıkmaya başlar ve İzmir’e Paris’e temelli gelmesi, onunla yaşaması teklifinde bulunur. İzmir bir süre düşündükten sonra arkadaşlarının ve Ege’nin ailesinin de desteğiyle Paris’e gider, böylece aralarındaki mesafe bitmiş, İzmir ve Ege kavuşmuştur.

4.2.3. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Kök Değerler

3391 Kilometre kitabında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı’nda yer alan ‘adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik’ kök değerlerinden dostluk, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır.

Sevgi

Yaşamda önemli bir rol üstlenen sevgi, evrensel bir değerdir. “Sevgi, insanların duygu ve düşüncelerini paylaştığı, hoşgörünün egemen olduğu, bencilliğin olmadığı, empati ve yardımseverlik değerlerinin bütünleştiği bir yapı taşıdır” (Yaşar ve Yaşar, 2023: 31).

Kitapta sevgi ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Hayatımın her anını ona anlatmak, onunla paylaşmak istiyorum. Az önce dolabımın kulpu çıktı. Ve ben bunu bile ona anlatmak istedim.” (Alkoç, 2020:50).

“Gün olur herkes evine dönmek ister İzmir. Eğer kendini bana sevdirmeye devam edip ruhumu ruhuna ev yaparsan, âşık olurum sana. Engel olamazsın.” (Alkoç, 2020:104).

“Her şeyini kaybettin, bırak her şeyin olayım.” (Alkoç, 2020:124).

“Sen acı çekerken ben mutlu olabildim mi sanıyorsun?” (Alkoç, 2020:134).

“Onu ite ite hayatımın kapısından dışarı atmıştım, ama o kapıda beklemişti.” (Alkoç, 2020:135).

“Ve ben seni kavuşma ihtimalimiz yüzde bir bile olsa hayatımda istiyorum! Sensiz bir hayat istemiyorum. Lütfen beni sensiz bırakma.” (Alkoç, 2020:183).

“Sanki kaybettiğim ailemin bir kısmını bulmuşum gibi. Ailemin yanındaymışım gibi. Sanki sende annemden babamdan bir parça varmış gibi.” (Alkoç, 2020:205).

“Ege öylesine bana benziyordu ki yıllar sonra ikizimi bulmuş gibi hissediyordum. Ruhlarımız birdi bizim. Bir gün ruhlarımız somut olarak karşımıza çıksa birebir aynı iki ruha bakacaktık onunla, o benim ruh ikizimdi.” (Alkoç, 2020:221).

“İçim o kadar acıyordu ki sanki tüm hayatımı bu güzel Fransız evinde geçirmiş gibi hissediyordum. Sanki yuvamdan ayrılıyormuşum gibi...Sanki bir parçamı

burada bırakıyormuşum gibi hissediyordum. Ege bir parçam olmuştu benim. Koskoca bir parçam.” (Alkoç, 2020:236).

“Çok mutlu ediyor değil mi seni? Bakışların bile değişmiş.” İşte o an benim kalbimi durduran, bana dünyaları veren o cümleleri duydum Ege’nin dudakları arasından. “O beni hayatta tutan tek şey anne.” (Alkoç, 2020:309).

“Sen bana bir insanın da bir başka insanın evi olabileceğini gösterdin. Senin yanımdayken evimi hiç özlemedim.” (Alkoç, 2020:317).

“Ege benim sevdiğimdi, benim ailemdi, mücevherimdi, suyuna muhtaç olduğum ırmağımdı. Ege benim için o meşhur Kaf dağının ötesiydi. Ve ben atına binmiş bir şövalye gibi Kaf dağının ardına ulaşmaya çalışıyordum.” (Alkoç, 2020:391).

“O benim yeni renkli ışığımdı. O var olduğu sürece ne karanlıkta kalacak, ne de onu karanlıkta bırakacaktım.” (Alkoç, 2020:467).

Kitapta sevgi değeri iki kişinin birbirine duyduğu ‘aşk’ olarak verilmiş, hikâye bu değer üzerine kurulduğu için birçok bulguya rastlanmıştır. Elde edilen bulgularda görüldüğü üzere sevginin iki insan arasında mesafeler, engeller olmasına rağmen geçerli olduğu; oldukça kuvvetli bir duygu, değer olduğu yansıtılmıştır.

Sorumluluk

“Sorumluluk, bir duyarlılık yetisidir. Kişinin bilinçli olarak değişik seçeneklerden birini tercih edip tercihinin sonucuna katlanmasını içerir. Sorumluluk, denetim olmadan kişinin doğru hareket ederek davranışlarının sonuçlarını üstlenmesini ve başkalarının da benzer şekilde davranması konusundaki hassasiyeti ile ilgilidir” (Kesici, 2018: 968).

Kitapta sorumluluk ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“Kimseye yük olmak istemiyorum. Tek başına bir kader yazıldı bana, tek başıma yaşayacağım bu kaderi.” (Alkoç, 2020:127).

Kitapta sorumluluk değerine ait rastlanan bulgu ana karakterin anne babasını kaybetmesi üzerine çevresindeki kimseye yük olmadan kendi ihtiyaçlarını karşılama isteğini belirten bir cümledir. Bu cümle ve karakterin hikâyenin devamında gösterdiği davranışlar, kendi başına gösterdiği hayat mücadelesi sorumluluk değerini okura yansıtmaktadır.

Yardımseverlik

“Yardımseverlik; herhangi bir hesap gözetmeksizin başkaları için bir şeyler yapmayı, sahip olunan güç ve imkânları diğer insanların iyiliği için kullanmayı, sıkıntısı olan bir kimsenin sıkıntısını gidermeyi, başkalarının sorumluluklarını paylaşmayı ve zor durumda olan kişilerin güçlüğüne gönüllü olarak gidermeye çalışmayı içermektedir” (Asıcı ve Akyavuz, 2021:358).

Kitapta yardımseverlik ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“Yemin ederim az önce tam böyle düştüm! Ama ben yüzüstü düştüm Allah’tan sen yan düştün. Çenem fena acıyor! Gel, valizlerini odana götürmene yardım edeyim.” Hızla kalktım ve başımı salladım. Kız valizlerden ikisini alırken ben de birini ve çantamı alıp peşine düştüm.” (Alkoç, 2020:130).

Kitapta yardımseverlik değerine ait rastlanan bulguda karakter zor durumdayken tanımadığı birinin kendisine gelip yardım etmesini anlatmaktadır. Böylece yardımlaşma eyleminin sadece tanıdıklarımıza karşı değil tanımadığımız insanlara karşı da yapılabileceği ve bunun önemli olduğu yansıtılmıştır.

Sabır

“Sabır, bireyi olumsuz duygulardan arındıran ve bireyin yaşam kalitesini artıran insani bir değerdir. Sabır beklemeyi bilme, tahammül etme gibi tutum ve davranışlarla ilişkili, Türkiye’de yer alan tüm öğretim programlarında ortak öğretilmesi hedeflenen adalet, saygı, sevgi ve öz denetim gibi on kök değerden biridir. Aynı zamanda sabır, sakin ve empatik olma gibi duyguları yansıtır” (Gökalp, 2022: 36).

Kitapta sabır ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Her acı biter, her hüzün sona ererdi.” (Alkoç, 2020:134).

“Biliyorum, istemiyorsun o yola girmek. Ama bil ki, o yola girmek zorundasın canımın içi. Biliyorum çok yandı canın ve çok korkuyorsun bir kez daha canının yanmasından. Ama dünyaya izin vermek zorundasın, canımın içi. Canının yanmasına izin vermek zorundasın. Üzerine düşmediğin diz asla iyileşemez, iyileşebilmek için önce birilerini kaybetmen gerekecek belki de iyileşebilmek için önce hasta olman gerekecek, nefes alabilmek için önce boğulmak zorunda kalacaksın... Biliyorum, istemiyorsun ölmek. Ama bil ki, yaşaman için önce ölmen gerek canımın içi.” (Alkoç, 2020:137).

“Ama emin ol, ne kadar sessizce ağlarsan ağla bir gün biri senin sesini duyacak. Gözyaşlarını silmek için kendini hapsedtiğin karanlığa elini uzatacak, o el senin yüzünü bulacak, gözyaşlarını silecek. Çünkü senin öyle güzel bir ruhun var ki şunu unutma, güzel ruhlar asla yalnız kalmaz...Güzel ruhlar her daim birbirini bulur.” (Alkoç, 2020:234).

“Ama her şeye rağmen sabırlı olacaktım. Her şeye rağmen beklemesini bilecektim ve vaktimi en iyi şekilde değerlendirecektim.” (Alkoç, 2020:241).

“Derin bir iç çekerek Ege’ye baktım son kez. Bu çadırın içinde, bu loş ışıkların altında, bu huzurlu gecede hayatımın ne kadar harabe bir halden bu hale taşındığını düşündüm. Her şeyi düzeltiyordum, her şeyi düzeltiyorduk, her şeyi düzeltecektik. Şimdi siz de derin bir nefes alın, başınızı kaldırın, dik durun ve kendi kendinize tekrar edin bu cümleleri, “Her şeyi düzelteceğim, her şeyi düzelteceğim, her şeyi düzelteceğim, her şeyi düzelteceğim...” Evet. Her şeyi düzelteceksiniz.” (Alkoç, 2020:324).

Kitapta sabır değeri hayatı yolunda gitmeyen ve her şeyi düzeltmek için çabalayan ana karakterin olanlara karşı gösterdiği davranış, bekleme eylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ana karakter hayatındaki zorluklara karşı yılmadan zorlukları kolaylığa çevirmeye çalışmakta aynı zamanda okura da sabretmesini, sabrettiğinde her şeyin düzeleceğini ifade etmektedir.

Dostluk

“Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri olan arkadaş ile arkadaşlığın daha yakın bir aşaması olan dostluk, insan hayatının önemli ihtiyaçlarından” (TDK, 2024).

Dostluk ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Hadi! dedi, “Parti var, seni tek başına bırakmayacağım odanda. Çabuk hemen aşağı iniyoruz!” (Alkoç, 2020:141).

“-Gözlerimden birkaç damla yaş engellenemez bir şekilde akarken Koray’ın bana üzülerek baktığını gördüm.

+”Şşş,” dedi gözyaşlarımı elleriyle silerken, “Ağlama!”

-Her şey...her şey üst üste geldi...” Başımı bir kardeş gibi omzuna yaslayıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladığımda gerçekten de bir kardeş gibi görüyordum onu. Sekiz gündür her gün birlikteydik, her derste, her ders

arasında, Ege'ye her ulaşmaya çalıştığım da. Beni en iyi anlayacak insan oydu.” (Alkoç, 2020:180).

“Bu Ege'nin...” dedi sessizce, “Gelmeyi çok istedi. Gelebilmesi için çok yol düşündük. Ama olmadı...” Koray artık Ege'nin Türkiye'ye gelememesinin sebebini biliyordu. Ona benden sonra en çok destek veren oydu.” (Alkoç, 2020:363).

“Saatler sonra Merve'nin odasında buldum kendimi. Etrafımda beş tane kız, ben ortalarında, yüzüm alev alev olan biteni anlatıyorum hepsine.” (Alkoç, 2020:388).

“Korkuyorum... Ya yanına gittiğimde aramızdaki şey büyüsünü kaybederse...” Merve gözlerini devirdi. “Saçmalıyorsun. Ege günlerdir başımızın etini yiyor. İzmir ne düşünüyor, İzmir ne diyor, İzmir iyi mi, İzmir'in morali yerinde mi... Çocuğun senden başka düşündüğü yok! Hem söz veriyorum, okul tatile girer girmez Fransa'yı gezmeye geleceğiz hep birlikte. Bizi gezdireceksiniz. İnan bana güzel bir gelecek bekliyor sizi... Ben hissetmesem bunu söylemem.” (Alkoç, 2020:435).

Kitapta dostluk değerine ait rastlanan bulgular ana karakterin yakın arkadaşlarının ona zorlandığı konularda destek olması, problemlerine çözüm bulmak için çabalaması ve teselli vermesi şeklindedir.

4.2.4. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler

Kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlere ek olumlu değer olarak özsaygı, umut, merhamet, aile, din, şükür ve özgüven değerlerine rastlanmıştır.

Özsaygı

Özsaygı sözlükte “kendini benimseme, onaylama, kendine değer verme, saygı duyma, kendi değerine ilişkin değerlendirme” anlamlarına gelmektedir. “Ruh sağlığında bireyin kendisine değer vermesi önemli bir rol oynamaktadır. Özsaygı yeteneklerimiz, değerlerimiz, bedenimiz, diğerlerinden aldığımız tepkiler, hatta sahip olduklarımıza yönelik düşüncelerimizi yansıtan genel bir değerlendirmedir” (Karlı, 2017:17).

Özsaygı ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“Bu dünyadaki en değerli insan sensin. Başkalarına verdiğin değer yarısını bile kendine vermediysen eğer, şimdi bir kez daha özür dile kendinden. Ve bir kez daha. Unutma, herkes gittiğinde bile ruhun seninle kalacak...Senin en yakın arkadaşın, en daimi ailen sensin... (Alkoç, 2020: 69).

Kitapta özsaygı ile ilgili bir bulguya rastlanılmıştır. Bulguda ana karakterin okura seslendiği, okura kendi değerini hatırlatmak istediği görülmektedir. İnsanın öncelikle kendisine değer vermesi ve kendisine saygı duyması gerektiği yansıtılmıştır.

Umut

Türk Dil Kurumu’nun sözlüğünde umut, “bireyde ummaktan doğan güven duygusu” olarak tanımlanmaktadır. “Umut, bireyin geleceğe ilişkin, kendi yaşamında gerçekleşmesini istediği bir olay ya da olgu ile ilgili olumlu beklentilerini, dileklerini ve isteklerini ifade etmek için kullanılmaktadır” (Ağır, 2017:86).

Umut ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Belki mahvolmuş bir haldesin, belki pes ettin, belki çaresizsin, belki artık hiçbir şeyin iyi olacağına inanmıyorsun. Ama sen bu satıra geçtiysen, hala umut var demektir. Çünkü bu satırları okumaya devam ediyorsan bu satırlardan

bir kurtuluş yolu, bir cevap arıyorsun demektir. Derin bir nefes al. Bir nefes daha. Ve bil ki, “Vardır elbet bir çıkacak yol.” Yeter ki o yola adımını at. (Alkoç, 2020:69).

“İnanın bana, birinin yanınızda olmasına ne kadar ihtiyacınız varsa onu yanınızda o kadar kolay hayal ediyordunuz. Bunu siz de çok iyi bilirsiniz, çünkü ben hepinizin hayallerini biliyorum...Hiçbiriniz o hayallerde yalnız değilsiniz. Ve hayal ettikçe gerçekte de yalnız olmayacaksınız.” (Alkoç, 2020:96).

“İnsanlar kaymayan yıldızların ardından dilek dilemezler. Öyleyse başını kaldır, bu yıldızlı gecede bir kereliğine de yıldızların seni izlediğine inan. Bil ki, bir gün geriye dönüp baktığında yaptıklarına değil, yapamadıklarına pişman olacaksın. O yüzden durma, dudaklarını arala, içinde tuttuğun ne varsa bağırırçasına fısılda.” (Alkoç, 2020:188).

Kitapta ‘umut’ değerine dair rastlanan bulgularda yazar okura seslenerek okuru olumlu düşünmeye yönlendirmiş, umut etmenin ve hayal kurmanın insana iyi geleceğini, insanı motive ettiğini yansıtmıştır.

Merhamet

“Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma” olarak tanımlanan (TDK, 2024) merhamet, başkalarının güçsüzlük, sıkıntı ve derdine ilgi duyma, onların durumuna acıma ve şefkat gösterme, onlarla ızdırap çekmedir. “Merhamet, kendinin ve başkalarının sıkıntılı durumlarına karşı derin bir farkındalık, aynı zamanda da sıkıntıyı giderme isteğini ve çabasını içeren temel bir yardımseverlik ve sevecenlik halidir” (Nas ve Sak, 2020: 65).

Merhamet ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“İnsanın çektiği acıyı insandan başkası bilmez. Bırakın yaşasın acısını, siz onu anlamazsınız.” (Alkoç, 2020:122).

“Sanki kaybettiğim ailemin bir kısmını bulmuşum gibi. Ailemin yanındaymışım gibi. Sanki sende annemden babamdan bir parça varmış gibi.

-Sana dedim ya, sen bana onların emanetisin. Bunu tüm kalbimle hissettim. Sanki seni bana bırakıp gittiler.” (Alkoç, 2020:205).

Kitapta merhamet değeri ana karakterin ailesini kaybetmesinin üzerine çevresindeki insanların ona yaklaşım şekli olarak verilmiştir.

Aile

“Aile, bireyin dünyaya geldiği andan itibaren içinde yer aldığı, ona yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli bakım ve desteğin sunulduğu sosyal bir ortamdır. Toplumun sahip olduğu değer yargıları, normatif kurallar ve sosyalleşmenin en ciddi ve yoğun olarak yaşandığı toplumsal yapı ailedir” (Bayer, 2013: 102).

Aile ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Anneannem New York’taki her şeyini bir süreliğine bırakıp ben yurduma yerleşene kadar teyzemin Karşıyaka’daki evinde benimle kaldı. Bu fikrimi desteklemese de bana defalarca ağlayarak onlarla gitmem için yalvarsa da bir duvardan farksızdım.” (Alkoç, 2020:128).

“Yavrum, yavrumun yavrusu! Aklım hep sende kalacak bir tanem! Kendini kötü hissettiğin an atlıyorsun uçağa geliyorsun. Her hafta harçlığını da yollayacağım, senin bir annen daha var unutma. Tamam mı?” (Alkoç, 2020:129).

“Çünkü sen de ailem olmuştun benim. Ve ben ailemi çok özledim.” (Alkoç, 2020:139).

“Annem aklımdı benim, babam kalbim.” (Alkoç, 2020:179).

“Senin gibi güzel akıllı genç bir kızın oğlumun hayatında olması beni çok mutlu etti İzmir. Onu ne kadar sevdiğini gözlerinden okuyabiliyorum. Ege için bir şanssın sen.” (Alkoç, 2020:266)

“Evet, Lena’nın babası. Abim Ali. Benden on yaş büyük. Muhteşem bir insandır, benim en büyük örneğim, hayattaki en büyük desteğim, Fransa’ya gitmemem için tüm suçu üstlenebileceğini söyleyen insan.” (Alkoç, 2020:275).

“Ama eğer hayatında ben yoksam artık ve hatta annen de yoksa...Bizi bir şekilde kaybettiysen şunu bil ki, sen dünyanın en güzel evladısın. Biz seni çok sevdik, hep seveceğiz. Bir baba öldüğü zaman bile çocuklarını korumaya devam eder, sana asker sözü veriyorum, seni hep koruyacağım kızım.” (Alkoç, 2020:340).

Kitapta aile değerine dair rastlanan bulgularda aile bireylerinin zor zamanlarda birbirlerine karşı olan desteği, aile içi bağlılık ve sevgi hali yansıtılmıştır. Ana karakter anne babasını kaybettiği için hikâyenin ilerleyen kısımlarında ailenin önemi özellikle ön planda tutulmuştur.

Din

TDK’ye göre din; “Tanrı’ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). “Din, insanın doğru düşünmesine, kendi varlığının farkında olmasına ve en iyi şekilde kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunan bir araçtır. Aynı zamanda din, kâinat, hayat, insanın sırrı

ve ölüm ötesiyle ilgili sorular› cevaplayan, hayata yön vererek insanı rahatlatan ve duygularını tatmin eden bir kurumdur” (Akıncı, 2005:13).

Din ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Göğsüme yaşlı başını kollarımla sıkı sıkı sardım ve şu an böylece kalabilmeyi diledim Allah’tan. Keşke, ah, keşke...” (Alkoç, 2020:224).

“Allah’ım,” dedim kendi kendime, “milyonlarca insanla aynı şehirdeyim. Neden onunla değil? Neden o yanı başımda değil?” Sonra burnumu çektim, içimden dua etmeye devam ettim, “İçimi biliyorsun. Görüyorsun. Beni duyuyorsun, anlıyorsun. Ne kadar acı içinde olduğumu hissediyorsun, izin ver...İzin ver artık bir telefonun içinden duymayayım onu, yanı başında olmak için kilometrelerce yol gitmeyeyim...İzin ver, yanımda olsun. Yanı başımda. Bir arada.” (Alkoç, 2020:283).

“Ben de seni hiç unutamadım. O güzel anne baban seni nasıl güzel yetiştirdiyse gördüğüm en güzel genç kız oldun sen! Allah sizi hiç ayırmasın, düşününüze koşa koşa geleceğim.” (Alkoç, 2020:335)

“Oysa Allah beni seviyormuş ki elimi boş bırakmadı. Bana binlerce kilometre öteden bir melek gönderdi sanki. Ve size yemin ederim, sizi de seviyor...Ellerinizi boş kalmayacak. Elinizi uzattığınız sürece bu dünyada hiçbir el boş kalmaz.” (Alkoç, 2020:347).

Kitapta rastlanan bulgulara göre din değeri bireyin zor durumlarda sığındığı, sabretmesi için bir destek unsur olarak verilmiş; Allah sevgisi, inancın insana verdiği kuvvet yansıtılmıştır.

Şükür

Şükür “Allah’tan veya insanlardan gelen nimet ve iyilikten dolayı minnettarlığını ifade etme, nimete söz ve fiille mukabelede bulunma, Allah’a itaat edip günah işlemekten uzak durmak suretiyle nimetin gereğini yapma” şeklinde tanımlanmıştır (Bozbıyık ve Mücahit, 2023: 235).

Şükür ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Size gönül rahatlığıyla söyleyebilirim, sevdiklerinizin kıymetini bilin. Belki yan odada oturuyor anneniz, karşı koltukta oturuyor babanız. Belki en yakın arkadaşınız hemen yanınızda şu an. Belki sevgiliniz sizinle aynı odada. Kim kiminle nerededir bilmiyorum, tek bildiğim, eğer onları görebiliyorsanız, bunun kıymetini bilin.” (Alkoç, 2020:248).

“Üzülmeceğiz Ege. Şükredeceğiz, en azından birbirimizi gördük. En azından birbirimizin yanındaydık, birbirimize dokunduk. Bazı insanlar bu kadar bile yaklaşmıyor sevdiği insana, en azından biz seninle koskoca bir gün geçirdik!” (Alkoç, 2020:250).

“Milyonlarca insanla aynı yerde yaşıyorum bir kez olsun seninki gibi güzel kalbi olan birine rastlamadım, sen de kilometrelerce uzağımdasın...Ama ben buna da şükrediyorum, biliyor musun? Uzağımdasın, ama bir şekilde hayatımdasın. Şükürler olsun.” (Alkoç, 2020:318).

Kitapta şükür değeri ana karakterin hayatında olan olumsuzluklar yüzünden isyan etmeden olumlu durumları da görmesi, her durumda kendini iyi hissedecek bir çıkar yol bulması şeklinde verilmiştir. Aynı zamanda yazar, okura seslenerek hayatın içindeki olumsuzluklara rağmen her zaman yaşanılardan daha kötü bir durumun olabileceğini bu yüzden elindekilerin kıymetini bilmesini ifade ederek şükretmenin önemini hatırlatmıştır.

Özgüven

“Özgüven; kısaca bireyin kendisiyle barışık olması ve kendini olduğu gibi kabul etmesi durumu olarak tanımlanabilir. Birey bu duygu ve olguyu kazanırken kendi hal ve hareketlerinin davranışlarının olumlu ve olumsuz yönlerini bilmektedir. Korkuları ve olumsuz yönleri ile yüz yüze gelerek yetenek ve davranışlarının farkına varır ve kendini tarafsız olarak tanır. Genel olarak özgüven kişinin kendi yapabildiklerini, hislerini bilmesi, kendini beğenmesi ve kendine inanması” olarak tanımlanmıştır (Yeşildal ve Ertaş, 2020:517).

Özgüven ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“İnanın bana, hayal ettiğiniz sürece karanlıkta kalmayacaksınız. Şimdi kalkın, aynanın karşısına geçin. Ve bir söz verin kendinize. Kendinize bir Ege sözü verin. Bilirsiniz, Ege sözünü hep tutar... “Karanlıkta kalmayacağıma söz veriyorum.” deyin gözlerinizin içine baka baka. İçinizdeki ışıkları yakın. Ve bilin ki, her şey hep anını bekledi ve hala anını bekliyor. Biliyorum, korkuyorsunuz. Kendi gözlerinizin içine baktığınızda bile korkuyorsunuz. Ben de korktum, çok korktum. Ama kendinize deyin ki, “Korkarak tuttuğum her şey avuçlarımın içinde ölür.” O yüzden hiçbir şeyden korkmayın. Kendinize güvenin... Her şey güzel olacak. Söz veriyorum size...Ege sözü.” (Alkoç, 2020:443).

Kitapta özgüven değerine ait rastlanan bulguda yazar karakter aracılığıyla okura seslenerek bireyin kendine güvendiğinde hayatında ters giden her şeyi düzeltebileceğini ifade etmiş, özgüvenin birey için önemini yansıtmıştır.

4.2.5. 3391 Kilometre Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar

Tembellik

TDK’ye göre tembellik, “tembel olma durumu; lapacılık, atalet, kesel” olarak tanımlanmaktadır. Tembellik, bir şeyi yapmaya karşı faaliyet gösterebilecek durumdayken isteksizlik göstermek, harekete geçmemek olarak da tanımlanabilir.

Tembellik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Sıranın altından telefonumu açtım ve Coğrafya hocama göstermeden Whatsapp sayfasına girdim.” (Alkoç, 2020:26).

“Gözlerim telefon ekranında cevap beklediğim sürede Coğrafya hocasının tekrar tekrar “Dağlar denize paralel!” dediğini ve tekrar ‘dağlar...denize...paralel!’ diye eklediğini duydum. Başımı hafifçe kaldırdığımda elleriyle haritayı işaret ettiğini ve anlatmak için çabaladığını gördüm. Gözleri gözlerime değince anladığımı belirtmek için başımı salladım hafifçe. Anlamıştım da zaten, dağlar denize paraleldi işte.” (Alkoç, 2020:30).

“Cevabımı yazdığım an ona biraz süre tanımak için telefonumu sıranın alt bölmesine bıraktım ve tekrar başımı kaldırıp dersle ilgileniyormuşum gibi hocaya göz attım.” (Alkoç, 2020:30).

Kitapta tembelliğe dair rastlanan bulgularda ana karakterin derslere karşı olan ilgisizliği, ders sırasında farklı işlerle ilgilenme hali görülmektedir.

Özgüven Eksikliği

Özgüven, bireyin kendisi ile barışık olmasıdır. “Bireylerin kendini değersiz ve yetersiz hissetmesi sosyal ortamlarda kendini yeterince ifade edememesi sosyalleşmekten

korkmak ve uzak durmak birer özgüven eksikliğidir. Özgüveni eksik olan bir birey duygusal açıdan diğer kişilere oranla daha çok bağımlı olurlar, bağımsız hareket etmekten çekinir ve tek başlarına karar alma konusunda başarısız olurlar” (Kutluer, 2021:6).

Özgüven eksikliği ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Bir öğretmenim anneme siz bu çocuğu kavanozun içinde kimseye değdirmeden mi büyüttünüz demiş, kimseye yanaşmıyorum diye. Sebep bu değil, kavanozun içinde büyümedim ben. Sorun benim. Ben. İnsanların yüzüne bakmak istememem, sesimi duymalarını istememem, kumral saçlarımı açıp rahat rahat gezememem, o saçları hep toplu tutmak zorunda hissetmem. Sorun baştan aşağı benim.” (Alkoç, 2020:37).

“Gözlerim aynadaki gözlerimle buluştu. “Acaba bir gün beni sevecek mi? diye düşündüm gözlerim gözlerimde. Kendimi bir deprem ardında darmadağınık olmuş bir odaya benzetiyordum, bu dağınıklığı sever miydi bir gün? Öylesine özgüvensizdim ki aynaya her baktığımda moralim bozularak ayrılıyordum aynanın karşısından.” (Alkoç, 2020:56).

“Bu söylediği gerçek olabilir miydi? Bir insanın kalbi benim konuşmamla hızlanabilir miydi?” (Alkoç, 2020:58).

“Gözlerimi ekrandan kaydırıp tam karşımdaki boy aynasından bu akşam ikinci kez kendime baktım. Sersefil bir haldeydim. O saçlarını diktiği, kot bir ceket giydiği, sivri burnunu yan durarak gözler önüne serdiği bir Fransız binasının önündeki fotoğrafıyla ne kadar yakışıklıysa ben de bu aynadaki kadar sefildim işte. Darmadağınık toplanmış saçlar, ufak tefek ergenlik sivilceleri ve her şeyden önemlisi yüzümdeki o bıkkın ifade. Yüzümde öyle bıkkın bir ifade var ki! Her şeyden bıkmışım gibi bakıyorum. Üç çocuğumla ortada kalmışım gibi bakıyorum!” (Alkoç, 2020:79).

“Gözlerim bir kez daha aynaya kaydı. Kendime. Her gün yüz kez gözlerim bu aynaya kayıyordu. Sorun şuydu, ben kendimle yüzleşemiyordum. Yutkundum. Ne diyecektim, ne diyebilirdim? Üzgünüm, ben çirkinim, bu yüzden görüşemeyiz.” (Alkoç, 2020:91).

“Ben buyum, arkadaş edinmekten korkan, başını telefondan kaldırmayan, kendini odasına kapatıp günlerce çıkmayan bir asosyal. Şimdi yine kapkaranlık bir akşamı yaşıyorum.” (Alkoç, 2020:137).

“Kumral saçlarım omzumun biraz aşağısına dökülürken sıradan yüzüm beni hayal kırıklığına uğratiyordu.” (Alkoç, 2020:154).

Kitapta özgüven eksikliğine dair rastlanan bulgularda ana karakterin kendisini fiziksel olarak beğenmediği, yaşadığı özgüven eksikliği nedeniyle arkadaş edinmekten kaçındığı, asosyalliğe yöneldiği görülmüştür.

Ego

Ego, farklı kaynaklarda farklı şekillerde tanımlanmıştır. “Bireyin kendisini görüş ve algılayış şekli olarak ele alınan ego, şahsiyetin gelişiminin sonucunda oluşmaktadır ve bireyin kişiliğiyle alakalı kanılarının tamamı, kendini tanıma ve değerlendirme biçimidir. Genel olarak ego, bireyin kendisini diğer tüm insanlardan ve her şeyden ayrı benzersiz bir bütünlük içinde hissederek bu durumun bilincinde olmasıdır” (Çetinkaya, 2021:23).

Ego ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Seni bir gün ayaklarıma getireceğim İzmir. Yaz bunu bir kenara.” (Alkoç, 2020:52).

“Saçmalama,” dedi, “seni böyle görmek istiyorum.” Ben umutsuzca kollarımı indirdiğimde kapüşonu başıma geçirip birkaç saniye yüzüme baktı. “Bana ait

olan bir şeymişsin gibi.” Dedi ve yüzümü kollarının arasına alarak bana sıkıca sarıldı. (Alkoç, 2020:204).

“Pek değil, hiç konuşma.” Yutkundum. Rica etmiyordu, emrediyordu. Emretmek değil de açık açık yapma diyordu.” (Alkoç, 2020:216).

“Öptüğüm her yer ve öpemediğim her yer benim artık. Kimsenin sana yaklaşmasına izin verme. Bunun ne kadar acı verici olduğunu tahmin edemezsin. Ben uzaktayken birilerinin sana yakın olmasının ne kadar acı verdiğini asla.” (Alkoç, 2020:226).

“Sen de orada tek başınasın. Çevrende insanlar olacak ama hala tek başına olacaksın. Bu dünyada senin en yakının benim. Artık sen benim sorumluluğumdasın, bunu bil ve ona göre davran.” (Alkoç, 2020:231).

“Bu yüzden buraya gelmeni istiyorum. Artık burada, benimle yaşamayı istiyorum.” (Alkoç, 2020:428).

“Sana Çarşamba gününe bir bilet aldım. İstanbul’dan Paris’e. Uçak saat 14.30’da buraya inecek...Babam sana bir kurs ayarladı, birlikte gideceğiz. Yeşil pasaportun olduğu için vize almak zorunda kalmayacaksın. Eğer gelersen seni orada o saatte bekliyor olacağım. Elimde bir buket çiçek olacak, beni çiçekten tanırsın. Eğer gelmezsen seni anlarım. Ama gelersen, seni daha iyi anlarım İzmir...O güne kadar düşün. Bekliyorum.” (Alkoç, 2020:434).

Kitapta egoya dair rastlanan bulgularda ana karakterlerden erkek olanın kız olan karaktere karşı kendini üstün görme, emir verme eğiliminde olduğu görülmüştür. Aynı zamanda erkek karakter kız karaktere karşı bir sahiplenme davranışı içindedir.

Öfke

Öfke kavramının sözlükteki tanımı; “Engellenme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet gazap” şeklindedir. “Öztürk ise, öfkenin diğer duygular gibi normal, sıradan bir duygu olduğunu dile getirmiş ve çeşitli nedenlerden (saldırıya maruz kalma, engellenme, dışlanma) dolayı ortaya çıkan istenmeyen sonuçlara, hoş olmayan durumlara karşı verilen duygusal tepki” olarak ifade etmiştir (Zorlu, 2017:9).

Öfke ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“Sana dokunsalar yanında olamayacağım. Sana zarar verseler ellerini tutamayacağım bu or.spu çocuklarının. Adam kolundan tutup götürmeye kalktı seni, o adamın yüzüne bir yumruk indiremeyecek miyim ben şimdi? Hep böyle mi olacak İzmir? Uzağında, sana zarar gelecek diye kafayı mı yiyeceğim hep?” (Alkoç, 2020:84).

Kitapta öfkeye dair rastlanan bulguda ana karakterin sevdiği kişiye başkası tarafından zarar verilebilme düşüncesiyle yaşadığı duygu durumu görülmektedir. Karakter, hissettiği öfke duygusunun yoğunluğundan dolayı şiddeti dahi çözüm olarak düşünmektedir.

Suç Teşvik

TDK’ye göre suç “törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış” olarak tanımlanmaktadır. “Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin bilerek ve istenerek ihlalini veya bu değerleri korumaya yönelik kurallara karşı özensizliği ifade eden insan davranışı suçtur” (Magdurbilgi, 2024).

Suç teşvik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Adama çarptım. Araba öyle bir çarptı ki adamı ezip duvara girdim. Yaşama ihtimali yoktu. Bu çok belliydi.” “Ege...” dedim şok içinde, “Öldü mü?” “Öldü.” dedi mahvolmuş bir sesle. “Ben birini öldürdüm.” (Alkoç, 2020:173).

“Sana yemin ederim o an o arabayı durdurabilmek için kendimi parçaladım, ama durmadı. O fren tutmadı! O an keşke ben ölsem de ona bir şey olmasa diye yalvarıyordum içimden. Sonrasında teslim olmak istedim, ama olamadım, yapamadım. Buraya geldim, haftalarca uyuyamadım, aklımdan çıkmadı. Hala aklımda, hala vicdanım dopdolu. Hala teslim olmayı düşünüyorum. Ama insan hayatını bir anda harcayamıyor. Ve artık bu sadece bana mal edilen bir durum değil, teslim olursam ailem de zarar görecek. Cesedi sakladılar, mobese kayıtlarını sildiler...Tek suçlu ben değilim artık...” (Alkoç, 2020:174).

“Ailem ve babamın arkadaşları dışında kimse bilmiyor. Bir vur kaç kazası olduğu düşünülüyor. Adamın ailesi hala katil arıyor. Tabii babam her şeyi temizlediği için bulma imkanları çok düşük.” (Alkoç, 2020:218).

Kitapta suça dair rastlanan bulgular ana karakterin arabayla bir adama çarpması sonucu adamın ölmesi ve ana karakterin ailesinin bu durumu örtbas etmesine aittir. Ana karakter bu durumun vicdan azabını yaşamakta fakat ailesini ve kendisini korumak adına kazayı gizlemektedir.

İntihar

“İntihar bireyin kendi yaşamını kendisinin sonlandırmasını, sonlandırma yönündeki düşüncelerini ve de sonlandırma girişimlerini kapsamaktadır. İntihar düşüncesi, kişinin kendini öldürme yönündeki düşünceleri ile bu doğrultudaki planlarını; intihar girişimi kendini öldürme doğrultusunda bulunduğu davranışları; tamamlanmış intihar da ölümle sonuçlanmış olayı ifade etmektedir” (Yeğenoğlu, 2015:1).

İntihar ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Annen ve babanın ölümünden sonra ne hale geldiğini bana anlattığın ilk gün başladım vicdan azabı çekmeye. Bir sürü şey düşündüm, kendimi öldürmeyi dahi düşündüm. Çünkü içim içime sığmıyordu.” (Alkoç, 2020:183).

“Kendimi öldürecek cesaretim yoktu. Ben de sendeki beni öldüreyim dedim. Ama kendimi öldürsem daha kolay olurmuş İzmir.” (Alkoç, 2020:199).

Kitapta intihara dair rastlanan bulgularda ana karakterin yaşadığı olaylardan dolayı çektiği vicdan azabıyla intihar etmeyi düşünmesi fakat intihar etmeye cesaret edememesi görülmektedir.

Kıskançlık

“Kıskançlık, insanların en çok değer verdikleri şeylere tepki olarak hissettikleri bir duygudur. Gerçekte bunlardan biri de sevgi bağıdır. Birinin sahip olduğu şeye bir başkası daha fazla sahip olduğunda, kıskançlık gelişir. Örneğin, bir kadın güzel bir kadını kıskanabilir çünkü ilişkisinin onun dış görünüşüne bağlı olduğunu düşünebilir. Diğer taraftan kıskançlık, başka birinin sahip olduğu bir şeye sahip olma arzusudur” (Çetin, 2023:16).

Kıskançlık ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Partinin olduğu gece seninle telefonda konuşurken arkadan sesi duyulsun diye avazı çıktığı kadar İzmir diye bağırın or.spu çocuğundan bahsediyorum.” Gözlerini açıp kucağımdan kalktığında birden kıskanılmanın verdiği mutlulukla utanç verici ve rezil bir şekilde sııttım! Ben gerçekten salağım! Çocuk beni kıskanmış ve ben mutluluktan sırtıyorum!” (Alkoç, 2020:215).

“Saydıklarımın fotoğraflarını beğenme. Tabii, sana karışamam. Ama beğenmezsen sevinirim.” Gülme İzmir, gülmeyi kes! Neredeyse kahkaha atacağım kıskanılmaktan duyduğum keyiften!” (Alkoç, 2020:307).

Kitapta kıskançlığa ait rastlanan bulgular ana karakterlerin birbirlerine karşı duydukları sevgi ve yaşadıkları uzak mesafe ilişkisi nedeniyle yaşadıkları duygu durumu olarak görülmektedir. Karakterler kıskançlık duygusundan rahatsız olmamakta aksine bu durumdan hoşlanmaktadır.

4.2.6. 3391 Kilometre Kitabında Dil ve Anlatım

Devrik Cümle

Kitapta devrik cümleye dair bulgular şu şekildedir:

“Hayatımda ilk defa biriyle konuşmak özgüvenimi düşürmek yerine mutlu etmişti beni.” (Alkoç, 2020:59).

“İçten içe korkuyorum, yepyeni bir hayatın olacak ve ben bu hayatın dışında kalacağım diye.” (Alkoç, 2020:141).

“Gülüşükleri sırada kaşlarımı çatarak baktım enerji içeceğine.” (Alkoç, 2020:143).

“Çünkü öyle bir duruma geldik ki gerçekten bir an onu odamızda tek başına bırakıp partiye inmişim gibi hissetmişim ve şimdi de yanına gelmiş de onu odada bulamamışım gibi.” (Alkoç, 2020:151).

Anlatım Bozukluğu

Kitapta anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- Yükleme Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta yükleme eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Kullanıcı adını düşündüm önce, gelmemeye giden adam. Ardından biyografisinde yazan o cümle, kimse hiçbir yeri geri dönmek üzere terk etmez.” (Alkoç, 2020:17).
- Kullanıcı adını düşündüm önce, gelmemeye giden adam. Ardından biyografisinde yazan o cümleyi düşündüm, kimse hiçbir yeri geri dönmek üzere terk etmez.
- Özne Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Şu an tek yapabileceğim derslerin bitmesini beklemek, ona biraz zaman vermek ve mesaj atmaktı.” (Alkoç, 2020:36).
- Şu an tek yapabileceğim derslerin bitmesini beklemek, ona biraz zaman vermek ve ona mesaj atmaktı.
- Tamlamalardan Kaynaklı Anlatım Bozukluğu

Kitapta tamlamalardan kaynaklı anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Olalım bakalım, altıdan fazla almam diyordum senin arkadaşınla kapatalım üyeliği.” (Alkoç, 2020:43).
- Olalım bakalım, altı kişiden fazla almam diyordum senin arkadaşınla kapatalım üyeliği.
- Mantık Hatasından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Telefonun titremesi ellerim arasında durduğunda korkuyla telefona baktım.” (Alkoç, 2020:57).
- Telefonun titremesi durduğunda korkuyla telefona baktım.
- “Orada olduklarını tamamen unutmuştum, küçük bir çığlık koyverdim.” (Alkoç, 2020:229).
- Orada olduklarını tamamen unutmuştum, küçük bir çığlık atıverdim.
- “Bardan gülüşerek çıktık, dışarı adımımızı attığımız anda dışarıda yağan sağanak yağmurdan sıırıslıklam olmamız bir oldu.” (Alkoç, 2020:415).
- Bardan gülüşerek çıktık, dışarı adımımızı attığımız anla dışarıda yağan sağanak yağmurdan sıırıslıklam olmamız bir oldu.
- Eklerle İlgili Yanlışlıklardan Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta eklerle ilgili yanlışlıklardan kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Çocuk bana iltifat etti ve ben şoktan mı mutluluktan mı şaka yapıyordur diye mi bilmiyorum büyük bir kahkaha attım!” (Alkoç, 2020:93).
- Çocuk bana iltifat etti ve ben şoktan mı mutluluktan mı şaka yapıyor diye mi bilmiyorum büyük bir kahkaha attım!
- “Odama girerken yan odadaki kızların gülüşmelerini duyuyordum.” (Alkoç, 2020:181).

- Odama girerken yan odadaki kızların gülmelerini duyuyordum.
- “Hani birini ilk kez görüşünüzde yıllardır görüyormuşsunuz gibi hissedersiniz ya, ben Ege’ye de bu eve de karşı böyle hissettim işte.” (Alkoç, 2020:213).
- Hani birini ilk kez görüşünüzde yıllardır görüyormuşsunuz gibi hissedersiniz ya, ben Ege’ye de bu eve karşı da böyle hissettim işte.
- “Salonlarının görünen bir duvarı komple bir kitaplıklar kaplanmıştı, evleri tamamen kahverengi ve altın sarısıyla döşenmişti.” (Alkoç, 2020:265).
- Salonlarının görünen bir duvarı komple bir kitaplıkla kaplanmıştı, evleri tamamen kahverengi ve altın sarısıyla döşenmişti.
- Gereksiz Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Telefon kapanırken içime oturan bir acıyla bakakaldım tüm bu çevreme.” (Alkoç, 2020:147).
- Telefon kapanırken içime oturan bir acıyla bakakaldım çevreme.
- “Ellerim tir tir titriyor, arıyorum bir şekilde onun sesini tekrar duyma umuduyla hıçkır hıçkır onu arıyorum tekrar ve tekrar.” (Alkoç, 2020:185).
- Ellerim tir tir titriyor, bir şekilde onun sesini tekrar duyma umuduyla hıçkır hıçkır onu arıyorum tekrar ve tekrar.
- “Ege’nin öylesine tatlı bir ailesi var ki akşama kadar sohbet ettik ve bir kez olsun

sıkılmadım, bir kez olsun gücenmedim, bir kez olsun kendimi geri çekmedim.” (Alkoç, 2020:311).

- Ege’nin öylesine tatlı bir ailesi var ki akşama kadar sohbet ettik ve bir kez olsun sıkılmadım, gücenmedim, kendimi geri çekmedim.
- Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış yerde kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “O an ben ise duyacağım şeylerden dolayı tir tir titriyordum.” (Alkoç, 2020:173).
- Ben ise o an duyacağım şeylerden dolayı tir tir titriyordum.
- “Kız yüzüme şaşkınlıkla bakmaya devam ederken sinirle ağzıma dolan bütün nefesi boşalttım.” (Alkoç, 2020:413).
- Kız yüzüme şaşkınlıkla bakmaya devam ederken ağzıma dolan bütün nefesi sinirle boşalttım.
- “Telefon elimde titreyince şok içinde bacağım, dizime çekiçle vurulmuş gibi hareket etti ve sıraya çarptı.” (Alkoç, 2020:27).
- Telefon elimde titreyince bacağım şok içinde, dizime çekiçle vurulmuş gibi hareket etti ve sıraya çarptı.
- Çelişen Sözcüklerin Bir Arada Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta çelişen sözcüklerin bir arada kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Resmen sanki birbirimizi hiç tanıımıyormuşuz gibi öylece yan yana yürüyor ama tek kelime edemiyorduk.” (Alkoç, 2020:465).
- Resmen birbirimizi hiç tanıımıyormuşuz gibi öylece yan yana yürüyor ama tek kelime edemiyorduk.

4.3. Yabancı: Şahmeran Kitabı ile İlgili Bulgular

4.3.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler

Öznur Yıldırım 13 Şubat 1997 tarihinde Edirne’de doğmuştur. Yazdığı Yabancı serisiyle yazarlık kariyerinde ilk adımlarını atmış, Yabancı: Şahmeran ve Yabancı: Veyl kitaplarının ardından seriyi Yabancı: Elyel’le tamamlamıştır. 2014 yılında katıldığı yarışmada “Morbidez” adlı kısa öyküsüyle Türkiye birincisi seçilmiştir (Kitapyurdu, 2016).

Kitapları:

- Yabancı: Şahmeran (2016)
- Yabancı: Veyl (2017)
- Yabancı: Elyel (2023)

Tablo 3. *Yabancı: Şahmeran* kitabıyla ilgili bilgiler

Basım Yılı	2016
Yayınevi	Pegasus Yayınları
Wattpad’de Okunma Sayısı	133 Milyon
Karakterler	Doğa Güngör, Ediz Çağırın, Gece, Uygur, Kutay, Atalay Güngör

4.3.2. Kitabın Özeti

Emniyet müdürünün kızı Doğa sosyal bir kızdır. Okuldan sonraki zamanlarını ise bir kitapçıda çalışarak geçirir. Doğa’nın ağabeyi Atalay Güngör, bir ay önce avukat Levent

Çağırın'ı öldürmüştür. Genelde insanlarla pek muhatap olmayan ve tek arkadaşı aile dostlarının kızı Umay olan Doğa, bu olaydan kendisinin etkileneceğinden habersizdir.

Doğa, ilk olarak çalıştığı kitapçıdan çıkarken bir silahlı saldırıya uğrar. Saldırgan burada istediğine ulaşamaz ve Doğa bu olaydan sağ kurtulur. Bu yaşanan üzerine, Doğa'nın ailesi daha da dikkatli davranmaya başlar.

Bu olaydan birkaç ay sonra Umay Doğa'yı yeni tanıştığı erkek arkadaşıyla buluşmaya götürür, Umay'ın Doğa'yı yanına götürdüğü çocuk Ediz Çağırın, yani Doğa'nın ağabeyinin öldürdüğü avukatın oğludur. Buluşmada Doğa Ediz için olumsuz şeyler hissetse de hislerine anlam verememiş fakat birkaç saat sonra olaylar patlak vermiştir. Ediz Doğa'yı Umay'ın gözleri önünde kaçıır ve iki arkadaşın da elinden hiçbir şey gelmez.

Ediz, annesiz ve sevgisiz büyüyen; babasına hayran bir çocuktur. Onunla büyümüş, her şeyi ondan öğrenmiş ve büyüyünce onun gibi başarılı bir avukat olmak istemiştir. Ama hayallerine ulaşmaya çalışırken bir polis babasını öldürmüş, böylece onun da hayatla bağı koparmıştır. İntikamını almak için ise bu polis memurunun kız kardeşini yani Doğa'yı kaçırmış, onun için türlü işkenceler düşünmüştür.

Doğa'yı kaçıırarak Hatay'a götürmüş ve onu öldürme planları yaparken ona ihtiyacı olacağını anlayarak öldürme planını ertelemiştir. Doğa birkaç kez kaçmaya çalışsa da başaramamış ve sonunda Ediz ile bir anlaşma yapmıştır. Anlaşmaya göre Doğa, Ediz'e yardım ederse ağabeyi Atalay ölmeyecektir.

Ediz Doğa'ya her istediğini yaptırır da her geçen gün ona olan öfkesi biraz daha geçmekte ve asıl suçlunun Atalay olduğunu kabullenmektedir. Yine de onu birçok planına alet eder ve geçen iki ay boyunca ikisi de birbirleriyle birçok şey paylaşırlar ve bu da aralarında duygusal bir bağ oluşturur.

4.3.3. Yabancı: Şahmeran Kitabında Yer Alan Kök Değerler

Yabancı: Şahmeran adlı kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'nda yer alan “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” kök değerlerinden özdenetim, yardımseverlik ve dostluk değerlerine rastlanmıştır.

Özdenetim

Özdenetim ifadesi Türk Dil Kurumu'na göre “daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontrol” olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2022:27).

Özdenetim ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Acı bazı insanların savunma mekanizmasını yıkar, onları güçsüz kılardı. Bazı insanları ise daha güçlü ve kararlı yapardı ki ben ikinci gruba dahildim, bunu çok iyi biliyordum. Ediz'in yanıldığı konulardan biri de buydu, acının beni yıkmasını bekliyordu ama ben buna hiçbir zaman izin vermemiştim.” (Yıldırım, 2016:62).

“İradesiz biri değildim, güçlüydüm. Belki de dünyamda kimse olmadığı için kendimi güçlü sanıyordum çünkü yalnız olunca takılıp düştüğümde kendim ayağa kalkıyordum ve bu da güçlü hissetmemi sağlıyordu.” (Yıldırım, 2016:375).

Kitapta özdenetime ait rastlanan bulguda ana karakterin yaşadığı zor durumlarda dahi hem bu durumları hem de kendisini kontrol etmesi ve kendisini üzecek olayların içerisinde kaldığında da acısıyla baş edebilmesi söz konusudur. Karakter bu davranışları gösterebildiği için kendisini güçlü görmekte; sağlam bir iradeye sahip olduğunu düşünmektedir.

Yardımsverlik

“Yardımsverlik, her an yardıma ihtiyacı olan kişilere, menfaat veya kişisel bir fayda beklemeksizin maddi ya da manevi yardım etmektir. Herhangi bir art niyet düşünmeden karşıdaki biri adına bir iyilikte bulunmak; elinde var olan her türlü imkânı diğerlerinin menfaati için harcamak; insanların karşılaştığı güçlükler neticesinde onlara destekte bulunmak ve bu sayılan tüm davranışları gönül rızasıyla yerine getirmektir” (Yenilmez, 2022:28).

Yardımsverlik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“İlerledikçe karşı kaldırımında bir kadının telefonla konuştuğunu gördüm. Küçük bir çocuk kaldırım kenarında oynuyordu ve annesi ondan uzaktaydı. Onlar ve hızla geçen arabalar dışında kimse yoktu.

Biraz daha ilerledik ama çocuğun iyice yola yaklaştığını görünce huzursuz oldum. En fazla üç yaşında olmalıydı. Annesini uyarsak iyi olacaktı.

“Ben arabayı getireyim,” dedi Ediz. “Sen burada bekle.”

“Ediz,” dedim gözlerimi çocuğun üstünden ayırmadan. “Şu çocuğun annesinin yanına gidiyorum. Yoksa çocuğa araba çarpacak. Haberin olsun.” (Yıldırım, 2016:170).

Kitapta yardımsverliğe ait rastlanan bulgu ana karakterin dışarıda hiç tanımadığı bir çocuğu araba çarpma ihtimalinden korumak adına yaptığı bir davranışı göstermektedir. Yardım etme eyleminin sadece yakın çevremizden ibaret olmadığı, hiç tanımadığımız insanlara da yardım edebileceğimiz ve onlara da koruma iç güdüsüyle yaklaşabileceğimiz yansıtılmıştır.

Dostluk

“Dostluk, aralarında inanç, duygu, düşünce ve amaç benzerliği olan ve birbirini içtenlikle seven iki veya daha fazla insanın, herhangi bir çıkar gözetmeden samimiyetle kurduğu ilişkilerdir” (Çelik, 2008:31).

Dostluk ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Hadi ama güzellik,” diye ısrar etti. “Eğlenceli olacak. Hem herkes gelmeni istiyor.” Telefonda bir hışırtı geldi, sonra bağırışlar yükseldi.

“Doğa, kampa gel!” diye bağırıyordu Kutay’ın grubu. Bu hoşuma gitmişti, mutlulukla gülümsedim. Bu daha önce yaşamadığım bir şeydi. Sanırım artık onlar da gerçekten arkadaşım. Hepsini de ayrı ayrı seviyordum” (Yıldırım, 2016:262).

“Gözyaşlarımın durduğu ve yerini sessiz iç çekişlere bıraktığı sırada lavabonun kapısının açıldığını duydum. “Doğa?”

Gökalp’in sesini duymak dikkatimi o yöne çekerken ayak sesleri geldi. “Doğa, neredesin?”

Kabinlerin kapılarını tek tek açtığını duydum, sıra benim olduğum kabine gelince kulp oynadı ama kapı açılmadı. “Hadi aç kapıyı, konuşalım biraz.”

“Derse git Gökalp,” dedim çatallaşan sesimle. “Ben birazdan gelirim.” “Ne dersi kızım ya?” dedi umursamaz bir tavırla. “Şu sese bak, bu halde derse falan girme, hadi çık beraber kantine gidip bir kahve içelim. Hem bak Sıla’dan da emir var, senin moralini düzeltmeden gidersem yüzüme bakmaz.” (Yıldırım, 2016:360).

“Egemen’e gerçekten değer veriyordum bu yüzden ona ders alıştırma kararı aldım. Hem Yeliz’i de ağırırsam bir şekilde yakınlaşmalarına yardımcı olabilirdim.” (Yıldırım, 2016:425).

“Yani gerçekten arkadaş mıyız?” diye sordu beni bir odaya sokarken. Ona buruk bir şekilde gülümsedim. “Tüm bunlara rağmen beni arkadaşın olarak grebiliyorsan, evet.” Egemen de aynı buruk gülümsemeyi bana gönderdi.

“Sen tanıyıp da sevilmeyecek bir kız değilsin Doğa.” Saçlarını karıştırdı. “Seni arkadaşım değil de kardeşim olarak görüyorum. Hem de henüz kısa bir süredir tanıyor olsak da...Seni ilk gördüğümde buz gibi, yanına yaklaşılamayacak biri sanıyordum ama zamanla tanıyınca ne kadar yanıldığımı anladım.” (Yıldırım, 2016:461).

“şşt,” dedi Egemen. “Biz hep yanında olacağız, tamam mı? Diğerleri ne olduğunu bilmiyor olabilir ama yanında olmaları için her şeyi bilmeleri gerekmiyor. Biz seni çok seviyoruz Doğa. Hepimiz.” (Yıldırım, 2016:462).

“Herkes bana hüzünlü gözlerle bakıyordu. Daha bir hafta önce gülüp eğlendiğim arkadaşlarım bana bakarken ne yapacağımı bilemeyerek ellerimi önümde birleştirdim ve ellerime baktım. Hayatımda daha önce kimseye veda etmemiştim.” (Yıldırım, 2016:551).

“Onlar gibi arkadaşlarım olduğu için çok şanslıydım, belki iki aylık bir arkadaşlıktı ama iyi yıllık mış gibi hissettiriyordu.” (Yıldırım, 2016:553).

Kitapta dostluk değerine ait rastlanan bulgularda karakterlerin birbirlerinin zor zamanlarında yan yana olması ve koşulsuz şartsız birbirlerini koruyup kollamaları görülmektedir. Dostluk değerinin insanlar arasında yarattığı sevgi ve samimiyyetin herhangi bir çıkara bağlı olmadığı gösterilmiştir.

4.3.4. Yabancı: Şahmeran Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler

Kitapta öğretim programındaki kök değerlere ek olumlu değer olarak aile, merhamet ve azim değerlerine rastlanmıştır.

Aile

Aile, Türkçe Sözlük'te “evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik” şeklinde ifade edilmektedir (Erten, 2017:3).

Aile ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Bir an annemin gülümseyen yüzü gözlerimin önünde canlandı, omuzlarından aşağı dökülen düz saçları, esen rüzgârda gülümsemesinin varlığını yokluyor gibi yüzüne kapanıyordu. Huzurlu görünüyordu. Gözlerindeki yorgun ifadeye rağmen canlıydı, sevgi doluydu. Benden çok daha uzun yılları geride bıraksa da ruhu benimki kadar lekeli değildi. “Anne.” Sesim bir yakarış gibiydi. Bir an boğazımda bir şeylerin düğümlendiğini hissettim. Annem, sahip olduğum tek insandı.” (Yıldırım, 2016:66).

“Babanın ölümüne sebep olan diğer insanların aksine babamın ve abimin kötü bir niyeti yoktu.” Dişlerimi birbirine bastırdım. “Niye benim ailemle uğraşıyorsun? İstedğin intikamı al ama benim ailem hiçbir şey yapmadı!” (Yıldırım, 2016:77).

“Önceden düşündüklerim adeta eriyip giderken ben hala fotoğraftaki Ediz’e bakıyordum. Babasından aldığı gözleri mum ışığı gibi parlıyordu ve bu gözlerde sevgi vardı. Babasına olan sevgisi ve saygısı duruşundan bile belli oluyordu. Bir an yutkunamadım. Ben nasıl bir şeyin içine düşmüştüm böyle?” (Yıldırım, 2016:79).

“Bana güvenmen için bir sebep yok. Ama ailem söz konusuysa oyun oynamam.” (Yıldırım, 2016:80).

“İzlediğimiz her animasyon filminde annemin gözlerinde, başını uzatıp bakan bir çocuk görürdüm. Evet, annemin capcanlı dünyasında hala seke seke ilerleyen küçük bir çocuk vardı. O şefkatli gözleri gözlerimin önüne gelince bir an durgunlaştım ve bakışlarım hemen yanımda derin uykuda olan Ediz’e kaydı.” (Yıldırım, 2016:177).

“Babam aslında her zaman aynıydı ama beni yönetmeye çalıştığını anlamadan önce daha farklıydı gözümde. Beni sevdiğine inanırdım. Zaten sevginin varlığını hissedince diğer olumsuzlukların bir önemi kalmıyordu. Bağırıyordu, kızıyordu, yeri geliyor vuruyordu. Yine de beni kucağına aldığı zaman bunları unutuyordum.” (Yıldırım, 2016:240).

“Annemi çok özlemiştim ve ne durumda olduğunu bile bilmiyordum. Bir aydan fazladır benden haber alamadıklarını biliyordum, babamın tavrını az çok tahmin edebiliyordum ama Atalay ile annemi kestiremiyordum. Annemin benim arkamdan kendini çok hırpalamamış olmasını diliyordum” (Yıldırım, 2016:267).

“Benim babamdan başka arkadaşım yoktu,” dedi boş bir sesle. “Küçükken onun ofisinde oturur, o işlerini hallederken ben ders çalışırdım. Hep onu örnek aldım kendime; oturuşu, gülüşü, kalemi tutma şekli, insanları etkileyebilmesi, kelimeleri kullanışı, siyasi görüşü, dini görüşü, her şey...Bir gün onun gibi avukat olacağım düşüncesiyle besledim kendimi. Küçük bir çocuğun hayaliydi o.” (Yıldırım, 2016:307).

“Her kız, çocukken babasına hayran olurdu. Ben de öyleydim, onu izler, gözlemler ve elini uzattığında elim küçük olduğu için parmaklarından birini tutardım sadece. Sadece bir parmak...Ne kadar güvenli olabilirdi ki? Ama

güvenli hissettiriyordu. Yolun kenarında yürürken babam beni arabaların olmadığı tarafa alırken ya da bebek denemeyecek kadar büyük ve ağır olduğumda beni kucağına alırken her şey çok berraktı. Ne derse desin, ne kadar bağırırsa bağırısın üzüntümü gözyaşlarıma katar, ağlardım. Ama sonra geçerdi. Ne yaparsa yapsın ona hayrandım ve onun yanında güvendeydim. Gerisinin çok da önemi yoktu.” (Yıldırım, 2016:526).

Kitapta aileye dair rastlanan bulgularda ana karakterlerin aile bireylerine karşı olan bağlılıkları, sevgileri görülmekte, aile değerinin önemi yansıtılmaktadır. Bulgularda da görüldüğü üzere karakterler aileleri tarafından bazı travmalara maruz kalsa da aile bireylerine karşı sevgi ve saygılarını korumakta, kendileri kadar onları da düşünerek hareket etmektedir.

Merhamet

“Merhamet, bir başkasının acısına tanıklık ederken ortaya çıkan ve daha sonra yardım etme arzusunu tetikleyen bir duygu olarak tanımlanmaktadır (Nas, 2021:15). Merhamet, zor durumdaki bireylere karşı duyulan acıma hissiyle yardım etmektir.

Merhamet ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Ediz bana doğru atılınca neredeyse arkama bakmadan kaçacaktım fakat demir gibi güçlü el bileğimi kavradığı gibi beni kadına doğru itince düşüncelerim de yıkılıverdi.

Ayaklarım birbirine dolandı ve kadının önüne düştüm.

“Oğlum ne yapıyorsun sen?” diye sordu kadın hayretler içinde. “İyi misin kızım?”

Kadının bana uzandığını görünce korkuyla geri çekilmeye çalıştım, kadın da anında durdu. Karanlık hava, Ediz’in tutumu ve şu bir haftada yaşadıklarım yüzünden sinirlerim altüst durumdaydı ve içimde deli gibi bir ağlama isteği vardı.

“Abisi babamı öldürdü” dedi Ediz.

“Kendin de söylüyorsun oğlum.” Kadın hala şaşkındı. “Bu güzel kızın ne suçu var?” (Yıldırım, 2016:101).

“Benim bile yüreğim paramparça olmuşken Ediz göğüs kafesinin altında nasıl bir enkaz taşıyordu?” (Yıldırım, 2016:178).

“Ediz bir süre bana baktı. “Bu konuyu kapatalım, tamam mı? Boş ver sen bunları. Sorun benim sorunum, düşünerek kafanı yorma. Ayrıca endişelenme, sana zarar gelmesine izin vermem. Ama senin de bana bir konuda yardımcı olman gerekiyor. Kötü bir durumla karşılaştığında hemen pes etme. Dayan kızım biraz. Güçlüsün, takılıp düştüğünde bacağını kırsan bile ayağa kalkabileceğini biliyorum.” (Yıldırım, 2016:438).

“Dağılmış bir Ediz Çağırın. Onu hiç böyle görmemiştim. O güçlüydü, yenilmezdi. O teselli aramaz, nefretini ve gücünü acılarıyla beslerdi. Hüzün, Ediz’in güzel yüzüne yerleştiğinde acı çeken bir meleği izliyormuşum gibi hissetsem de onu üzgün görmek istemiyordum.” (Yıldırım, 2016:582).

Kitapta merhamete dair rastlanan bulgularda birbirlerine karşı kötülüğü dokunmuş insanların yine de karşısındakini üzgün ya da zor durumda gördüğünde karşısındaki için üzülmeleri ya da yardım etme isteğinde olması görülmektedir. Merhamet duygusunun insanın içinde barınan ve istemsizce ortaya çıkan insani bir duygu, değer olduğu yansıtılmaktadır.

Azim

Azim kelime anlamı olarak “bir işteki engelleri yenme kararlılığı” olarak tanımlanmaktadır. “Azim bir iş ya da faaliyette yönelik yapılan tercih ve bu tercihten sonra gösterilen ciddiyet ve kararlılık olarak tanımlanmaktadır. Azim hem sosyal hem de duygusal bir özellik ya da ahlaki bir değerdir” (Ekinci, 2019:12).

Azim ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Eşit ağırlık okuduğunu sanıyordum,” dedim homurdanarak. “En son baktığımda sayısal dersleri görmüyorlardı.”

“Ek ders almıştım.” Omuz silkti. “Ne de olsa bir iki soru binlerce kişinin önüne geğiriyor seni. Benim amacım da en iyiler arasına girmekti.” “Girdin mi bari?” Bunu sormam bile sağmaydı.

“Evet.” Yorgun bakan çimen yeşili gözleri tekrar beni buldu. “Babam eğitimime çok önem verirdi. Hukuk istediğim için eşit ağırlık seğtim ama iyi bir derece yapabilmeme engel olabilecek sayısal öğrenciler vardı. Bu yüzden açık bırakmak istemedim.” (Yıldırım, 2016:174).

Kitapta azme dair rastlanan bulguda ana karakterin hem babasının kendisine dair güvenini boşa çıkarmamak hem de kendi isteği olan mesleği yapmak adına gösterdiği çaba görölmektedir. Karakter, istediği meslek adına kazanması gereken bölüm için gerekenden fazlasını yapmış ve hedefine ulaşabilmek için işini şansa bırakmamayı tercih etmiştir.

4.3.5. Yabancı: şahmeran Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar

Özgüven Eksikliği

Özgüven kavramı genel olarak “bireyin kendi duygu ve becerilerinin bilinci olması, kendini sevmesi ve kendine güvenmesi” biçiminde tanımlanmaktadır. “Özgüven, kişinin şartsız, şoşulsuz geręekleřtirdięi hatalardan bağımsız olarak, kendisini doğuştan değerli bir varlık olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. Kişinin kendisini pozitif hissetmesi, bütün hatalarını giderdikten sonra değil, hatalarıyla değerli hissetmesi” olarak açıklanmaktadır (Doğan, 2024:14).

“Yüksek özgüven sahibi olan bireyler sahip olduğu değiştiremeyeceği koşulları kabul ederler, değiştirebileceği koşulları ise değiştirme cesareti gösterirler. Bu bireyler hayatlarında mutludur, huzurludur ve çevresiyle de barış içerisinde. Düşük özgüven sahibi kişiler ise sürekli başkalarından onay alma ihtiyacı hissederler ve başkaları tarafından beğenilmek isterler. Bu kişiler eleştirilere tahammül edemezler, mücadele etmekten korkarlar ve başarısız olma korkusu içerisinde yaşarlar” (Serdar, 2023:15).

Özgüven eksikliği ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Doğa. İçinde sakat bir ruhun yaşadığı beden adı buydu. Düşünceler tarafından terk edilen zihnim bir harabeden ibaretti. Boş bakışlarım, yorgun gözlerim ve solgun tenim kabuslarımın izlerini taşıyordu; tıpkı odamın camına düşen o soluk yansımanın, en derin korkularımın izlerini taşıması gibi.” (Yıldırım, 2016:25).

“İnsanlarla iletişim kurmayı tercih eden biri değildim, zamanımın büyük bir kısmını yalnızlığa kurban verirdim. Kalabalığı, eğer o kalabalığın içinde kaybolacaksam severdim; eğer sadece dinleyen olacaksam biriyle aynı masada oturmayı tercih ederdim.” (Yıldırım, 2016:27).

“İnsanların bana yaklaşmamasının iki sebebi vardı: Birincisi iletişim kurmak adına tek bir çaba bile harcamıyordum, ikincisi ise bakışlarımdaki ifadeydi. Gözlerimdeki ifadeyi çölün ortasında kurumuş çamura benzetebilirdiniz, kupkuru ve çatlayıp parçalara ayrılacak kadar cansız.” (Yıldırım, 2016:40).

“Çoğu zaman ortadan kaybolmak, görünmez olmak istiyordum çünkü göz önünde olduğumda değer verilen bir insan olmaktan çok kullanılan bir nesneye dönüşüyordum. (Yıldırım, 2016:43).

“Ben o umursamaz, sert ve genellikle insanların yaklaşmak istemediği kızdım; her ne kadar umursamaz, sert ve insanlara nefret besleyen biri olmasam da.” (Yıldırım, 2016:45).

“Ben zaten bu değil miydim? Konuşmaması gereken yerde konuşan, ağlaması gereken yerde gülen, gülmesi gereken yerde ağlayan.” (Yıldırım, 2016:53).

“Tüm bunları bir kenara bırakıp gözlerime yoğunlaştım, hiçbir zaman masum görünmezdim. Yüz hatlarım yumuşak değildi ama görüntümün yönünü değiştiren asıl şey gözlerimdi. Çaresiz bir ifade gözlerimdeki yerini aldığında bile meydan okuyan yanım bakışlarımı terk etmiyordu.” (Yıldırım, 2016:57).

“Derin yaraların ruhta bıraktığı izlerden oluşan haritayı ezbere bilen yine o ruhun sahibiydi, bu yüzden insanın en güçlü düşmanı kendisiydi. Ve ben kendimi, kendime karşı olan nefretimden sayıklamalarıyla büyüttüm, en zorlu mücadeleyi kendime karşı vermiştim.” (Yıldırım, 2016:105).

“Ben çocuğa bakarken kahverengi gözleri bir an beni buldu, bakışlarımı hızla başka yöne çevirirken içimden kendime kızdım. Muhtemelen yine kıpkırmızı olmuşum. Yapamayacaktım işte, ben ne anlardım ki? Girişken biri olmanın yanından bile geçmiyordum...” (Yıldırım, 2016:113).

“Bu zamana kadar insanlar yüzüme her baktığında bu bedenim altında yaralı bir ruh taşıdığımı tahmin edebilse de akıllarına düşen sorular hep yanıtsız kalmıştı. Her geçen gün daha da kalınlaşan duvarlarımı kimse aşamamıştı, bunu içten içe arzuladığım zamanlarda bile yapabilen olmamıştı. Ruhumu çevreleyen ve onu ayakta tutan bu duvarlar yıkıldığında ben de dağılacaktım belki de. Bu karanlıkta yaşamaya öyle alışmıştım ki sanki aydınlığa atacağım tek bir adım bile beni kör edecekti.” (Yıldırım, 2016:120).

“Çok mu hevesli görünmüştüm? Yapmacık mı duruyordum acaba? Doğal halimle etkilemeye çalışsam duvarlarım bana pek yardımcı olmazdı. Sanırım beni asıl halimle kolay kolay seven de çıkmazdı.” (Yıldırım, 2016:127).

“İnsanlarla arama ilk kez yıllar önce, daha küçük bir çocukken duvar örmeye başlamıştım. Garip bir şekilde hayatımın her döneminde insanlarla aramda bir mesafe vardı, söz konusu arkadaşlık ilişkileri olunca hep geri adım atardım. Pek sevilen bir insan değildim, genel olarak çevremdeki insanlar benden uzak durmayı tercih ederlerdi.” (Yıldırım, 2016:192).

Kitapta özgüven eksikliğine dair rastlanan bulgulara ana karakterin insanlarla iletişim kurmaktan kaçındığı, kendisinin başkaları tarafından sevilemeyeceğini düşünmesi gibi durumlar görülmektedir. Karakter kendisine baktığında değersiz, acılar içinde bir kişi gördüğünü düşünerek bunu hayatına yansıtmış, özgüven eksikliğinin getirdiği asosyallik ile insanlardan uzaklaşmayı tercih etmiştir.

Zalimlik

Zalim kişi TDK’ye göre “acımasız ve haksız davranan, zulmeden” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). Zalimlik davranışı ise bu tanıma göre insanların haklarını gözetmemek, insanlara merhametsizce yaklaşmaktır.

Zalimlik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Umay...” dedim ama Ediz konuşmama izin vermedi.

“Eğer ölmek istemiyorsan sesini çıkarma,” dedi ölümün soğukluğunu taşıyan bir ses tonuyla.” (Yıldırım, 2016:35).

“Eğer kızı alıp gitmeme izin vermezsen ölürsün,” diyen Ediz bakışlarını arkadaşıma çevirdi. “Herkes bize bakıyor, hiçbir şey yokmuş gibi buradan çıkacağız. Anladınız mı?” (Yıldırım, 2016:36).

“Kaçışın yok,” dedi tehlikeli bir sesle. “Beni tanımıyorsun bile. Daha ilk günden beni sinirlendirmemeye bak. İnan bana umurumda bile değilsin. Canını yakarım, hem de çok yakarım.” (Yıldırım, 2016:44).

“Uslu durmazsan her şey zararına olur,” dedi arabanın motorunu çalıştırırken. “Seninle uğraşamam. Canımı sıktığın takdirde seni bağlayıp bagaja koymak konusunda da tereddüt etmem.” (Yıldırım, 2016:47).

“Ölmeyi öylece kabul etmemi bekleme,” diye mırıldandım.

“Senin kabullenip kabullenmemen umurumda değil,” diye tısladı. “Eninde sonunda istediğimi alacağım.”

“Beni öldürdün diyelim, sonra ne olacak?”

“Bir nebze de olsa rahatlayacağım.” (Yıldırım, 2016:73).

“Eğer yine kaçmak gibi bir işe kalkışırsan ya da fırsattan istifade polise falan gidersen sadece aileni değil, şu ana kadar tanıdığın herkesi ölmüş bil. Anladın mı?” (Yıldırım, 2016:229).

“Ağzıma kapanan parmakları daha kararlı bir güçle tenime saplanıp beni karanlığa çekerken, “Sesini çıkarırsan seni öldürürüm ve gerçekten umurumda olmazsın,” diye fısıldadı; tenime dökülen sıcak nefesi yakıcıydı.” (Yıldırım, 2016:578).

Kitapta zalimliğe karşı rastlanan bulgularda iki ana karakter arasındaki konuşmalar yer almaktadır. Bu konuşmalardan erkek ana karakterin kız ana karaktere karşı onu öldürmek isteyecek, ölümünü düşünmekten zevk alacak kadar zalim olduğu görülmektedir. Bulgular zalimlik davranışının insana ‘acımasızca’ yaklaşma şeklini yansıtmaktadır.

Otorite

Otorite, “yaptırma, yasak etme, emretme, itaat ettirme hakkı veya gücü, yetke, sulta, velayet” (TDK, 2024) olarak tanımlanmaktadır. “Otorite, fiziksel zorlamaya başvurmada boyun eğene karşı belli bir davranışı kabul ettirecek bir gücü elde tutmaktır” (Pazarbaş, 2012:79).

Otorite ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Karanlık hakim olmadan önce hatırladığım son şey ise kollarının arasında yığıldığım oldu. “Artık benimsin güzelim.” (Yıldırım, 2016:39).

“Ya akıllı olup dediğimi yaparsın ya da ben yaptırırım.” Şaşkınlıktan gözlerim fal taşı gibi açılırken Ediz beni umursamadan yürümeye başladı. “Her şekilde bana uyacaksın.” (Yıldırım, 2016:50).

“Yapabileceğin hiçbir şey yok,” dedi ifadesiz bir sesle. “Hiçbir şey. Sana istediğimi yapabilirim, istediğim her şeyi öğrenebilirim. Sen artık benimsin.” (Yıldırım, 2016:58).

“Öldürecek yürek yok demek...” dedi normal bir sesle. “Sana öyle şeyler yaparım ki yüreğim var mıymış yok muymuş o zaman anlarsın.” (Yıldırım, 2016:59).

“Ediz cüzdanını çıkardı ve önüme bir ellilik koydu. “Neler olacak zamanla göreceğiz. Ve sen. Şuradan bize tost ve çay al.” Kaşlarını çatarak, “Kölen mi var burada?” diye sordum. “Evet, ne istersem yapacağına dair söz veren bir kölem var. Tost sıcak olsun, çayın şekerlerini de yanında getir.” (Yıldırım, 2016:116).

“Lafını geri al lan!” diye kükredi. “Ona sadece ben hakaret edebilir, ben zarar verebilirim, duydun mu?” (Yıldırım, 2016:145).

“Ediz elbiseyi yatağın üzerine koydu ve beni duymazdan gelip odanın kapısına doğru ilerledi. “O elbiseyi giy.” (Yıldırım, 2016:181).

“Gözlerini aç,” diye emir verdi ama ben korkudan yapamadım. “Gözlerini aç!” Öyle bir bağırıyordu ki bu sefer daha da korktuğum için gözlerimi açtım. Sinirliydi. Hem de çok.” (Yıldırım, 2016:200).

“Senden alabileceklerimin farkındasın, değil mi? Gitmene izin vermeyeceğim Doğa. Benimlesin.” (Yıldırım, 2016:285).

“Onu itmeye çalıştığım kollarımı bileklerinden tutup başımın iki yanına bastırdı ve beni engelledi. “Benimle olmanı istiyorsam benimlesin. Benimle öpüşmeni istersem öpüşeceksin. Seninle yatmak istersem yatağıma gireceksin.” Yeşil gözleri artık ateş püskürüyordu. “Bana ihtiyaç duyduğunu sanma, beni kabullen. Ben artık hayatının merkezindeyim. Artık sen diye bir kavram yok.” (Yıldırım, 2016:286).

“Benimlesin,” dedi üstüne basa basa. “Ve benim olana asla başkasının dokunmasına izin vermem. Zarar mı göreceksin? Bunu sadece ben yapabilirim. Ağlayacak mısın? Ben ağlatırım ama benim kollarımda ağlarsın. Ölecek misin? Benim elimde ölürsün. Biri seni öpecek mi? Bir tek ben öpebilirim. Biri sana tecavüz mü edecek? Bunu da sadece ben yaparım. Hatta benimle olduğun sürece isteyerek yatabileceğin tek erkek de benim.” (Yıldırım, 2016:435).

“Sana bir şey olmasına izin vermem, diye tısladı öfkeyle her kelimenin sonunda nokta varmış gibi telaffuz ederken. “Bunu o kafana sok. Sen benimsin ve benim olana kimse dokunamaz.” (Yıldırım, 2016:500).

“Beni hissetmediğini söyleme sakın. Ben o duvarlardan geçtim ve senin yanındayım Doğa! Bütün korkuların, hayallerin elimde. Sen benimsin anladın mı? Sahip olduğun her şeye sahip olmak için buradayım.” (Yıldırım, 2016:530).

“Benimsin,” dedi kesin bir sesle. “Bunu kanıtlamak için her şeyi yaparım. Gitmene asla izin vermeyeceğim.” (Yıldırım, 2016:540).

“Ne o?” diye sordu alayla. “Sana izin verdiğim kadar varsın sen, ben izin verdiğim sürece varsın. Sen bir hiçsin Güngör. Seni gerçek kılan benim.” (Yıldırım, 2016:588).

“Senden ne yapmamı istiyorsam onu yapmak zorundasın. Anlaşmamızı unuttun sanırım. Ben ne istiyorsam o. Senin düşüncelerinin bir önemi yok.” (Yıldırım, 2016:588).

“Hem beni hem kendini soymanı, sonra da benimle öpüşmeni istiyorum,” dedi gözlerini bile kırpmadan. Gözlerimden yaşlar akarken ona öfkeyle baktım. “Hayır!”

“Bana dokunmanı istiyorum, benim istediğim şekilde, bütün sınırlarını zorlayarak.”

İlk defa bana acımasını istedim. Bana şiddet uygulasa daha iyiydi, altında kanlar içinde bile kalsam gücümün son kırıntısına kadar ayağa kalkar, karşısında dururdum. Ama Ediz bedenime değil ruhuma sahip oluyordu.

“Bekaretini istiyorum.” Dedikini her yapmadığımda daha da ileriye gidiyordu.” (Yıldırım, 2016:591).

Kitapta otoriteye dair rastlanan bulgularda ana karakterlerden erkek olanın kız olan üzerinde bir baskı kurduğu, sürekli olarak emir kipiyle konuştuğu ve ‘benimsin’ gibi cümleler söyleyerek boyun eğmesini beklediği görülmektedir. Bulgularda otoritenin tanımında da olduğu yasak etme, itaat ettirme söz konusudur.

Şiddet

“Şiddet, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onurunu kırmak, sükûnet ve huzura son vermek; bir başkasının hakkını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, canını acıtmak için zor kullanmak; yıkıcı davranışlarda bulunmak, aşırı derecede öfke ifade etmek şeklinde ifade bulan bir davranıştır” (Okutan, 2007:13). Her türlü cinsel, psikolojik, fiziksel zarar verme şiddet olarak görülmektedir.

Şiddet ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Bırakayım mı?” Beni aniden çekince nefesim kesildi, sırtım sert gövdesine çarptı. Bir kolu boğazımı sararken bedeninin kaskatı olduğunu fark ettim. “Sen uslanmak nedir bilmez misin?” Ellerim koluna yapıştı ve nefes almamı engelleyen gücü koparmaya çalıştı. O kadar güçlüydü ki benim gücüm onunkinin yanında hiç kalıyordu ve çırpındıkça kendimi daha da hırpalıyordum.” (Yıldırım, 2016:71).

“Tam telefona uzanmıştım ki çocuk telefonu yukarı kaldırdı, anlamayan gözlerle ona baktığımda alaycı alaycı yüzüme baktığını gördüm. “Ne gerek var canım polise?” dedi bileğimi kavrarken. “Biz seni koruruz. Hem ne bu hal, üşümüşsündür. Isıtalım mı seni?” “Bırak beni yoksa avazım çıktığı kadar bağırırım,” diye bir tehdit savurdum. Ama hiç şansım yoktu. Güçlü elleri daha sıkı kavradı bileğimi ve beni grubun ortasına doğru çekti. “Biz seni bağırtırız,” dedi iğrenç bir sesle.” (Yıldırım, 2016:144).

“Utandığımdan değil ama çevremdeki insanların ailem hakkında bir şeyler çözmesini pek istemem. Belki de utandığımdandır. Çünkü her kız çocuğu, babası tarafından ayağındaki botlarla tekmelenmez.” (Yıldırım, 2016:191).

“Ve babama olan saygımı, sevgimi parçalara ayıran bir tokat, o kalabalığın içinde yüzüme patlamıştı. Ama o saygıyı, sevgiyi yerden toplayamayamamın asıl

nedeni bana ne olduğunu dahi sormamış olmasıydı. Belki kız iftira atıyordu? Belki asıl suçlu ben değildim de oydu? Fakat o umursamamıştı bile. O gün beni yere yatırarak tekmelemeye başladığında öylece izleyen gözler yüzünden insanlardan ürkmeye başlamıştım.” (Yıldırım, 2016:193).

“Ediz gözlerini kapatıp bir süre bekledi, ardından adamın boynundan bıçağı çekti ve yakasından tuttuğu gibi yanındaki duvara çarpıp bıçağı bacağına sapladı.” (Yıldırım, 2016:348).

“Ediz sanki bütün gücünü yumruğunda toplamış gibi Semih’in suratına öyle bir yumruk indirdi ki hem onun bu halinden ürktüm hem de vurduğu çocuğa acıdım.” (Yıldırım, 2016:546).

“Ben daha ne olduğunu anlamadan beni sertçe çekti, bir an afallayarak dengemi sağlayamadım ama zaten Ediz dengemi sağlamama bile fırsat bırakmadan beni Semih’in önüne itti. Dizlerimin ve ellerimin üstüne düşerken beton zemin elimi ısırmış gibi bir acı hissettim.” (Yıldırım, 2016: 547).

Kitapta şiddete dair rastlanan bulgularda şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel hali görülmektedir. Ana karakterin babası tarafından gördüğü fiziksel şiddet, sokakta tanımadığı erkekler tarafından gördüğü cinsel şiddet ve diğer ana karakterin başkalarına uyguladığı veya uygulamaya çalıştığı fiziksel şiddet şekilleri yer almaktadır.

4.3.6. Yabancı: Şahmeran Kitabında Dil ve Anlatım

Devrik Cümle

Kitapta devrik cümleye dair bulgular şu şekildedir:

“Ve yavaşça ormana baktı, gölgelerin saklandığı ağaçların ardına.” (Yıldırım, 2016: 17).

“Sanki gözlerimi açtığım an silah patlayacakmış gibi hissettiğim için isteğim dışında ürkek davranıyordum ve bu da en az ağlamam kadar güçsüz hissettirmişti beni.” (Yıldırım, 2016: 75).

“Dolabın kapağını açarken çok sakın görünüyordu ve içimdeki bir ses, fırtına öncesi sessizlik diye tanımlamıştı bu halini.” (Yıldırım, 2016: 181).

“Derin uykuda olduğu belliydi, yoksa sarıldığı şeyin ben olduğumu fark etse beni yataktan atardı herhalde.” (Yıldırım, 2016: 251).

“Hafta sonu her sabah tepsisiyle dolaşan çaycı yerine ben götürürdüm çayını.” (Yıldırım, 2016: 277).

“Kalabalık ortamlardan nefret ediyordum, hele bir de gecenin odak noktası ben olacağım için hepten kabus gibi geliyordu bana.” (Yıldırım, 2016: 295).

“Eğer gidersem Atalay’ı öldürürdü Ediz, ama kalırsam hapis cezasıyla kurtarabilirdi paçayı.” (Yıldırım, 2016: 425).

“Git buradan,” dedim ağlamaklı sesimle.” (Yıldırım, 2016: 303).

“Hiçbir şey söylemeden anahtarı aldı elimden.” (Yıldırım, 2016: 319).

“Bu kadar paranın nereden geldiği açıklanmış oluyordu böylece.” (Yıldırım, 2016: 331).

“Hoş, kaçma lafı yanlış bir ifadeydi. Ediz Çağırın kaçmazdı, direkt indirirdi ikisini de.” (Yıldırım, 2016: 377).

Anlatım Bozukluğu

Kitapta anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- Gereksiz Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Normalde de gözleri hiçbir ayrıntıyı kaçırmak istemez gibi dikkatli mi bakıyordu acaba?” (Yıldırım, 2016: 29).
- Normalde de hiçbir ayrıntıyı kaçırmak istemez gibi dikkatli mi bakıyordu acaba?
- “Daha çok dikkat çekmemek adına ve konuşmamızı sadece ikimizin duyacağı seviyeye indirmek için bana yaklaştı.” (Yıldırım, 2016: 35).
- Daha çok dikkat çekmemek ve konuşmamızı sadece ikimizin duyacağı seviyeye indirmek için bana yaklaştı.
- “İlk başta ne dediğini anlamayarak ona baksam da geçtiğimiz caddenin ışığı bir an için arabanın içine vurunca dehşetin metalik o tadı ağzımı doldurdu.” (Yıldırım, 2016: 237).
- İlk başta ne dediğini anlamayarak ona baksam da geçtiğimiz caddenin ışığı bir an için arabanın içine vurunca dehşetin metalik tadı ağzımı doldurdu.
- “Nefret tarafından terk edilen intikam kadar, yenilginin topraklarına sığınan bir savaşçı kadar içimdeki çaresizliği, aldığım her nefeste biraz daha büyütüyordum.” (Yıldırım, 2016: 259).
- Nefret tarafından terk edilen intikam, yenilginin topraklarına sığınan bir savaşçı kadar içimdeki çaresizliği, aldığım her nefeste biraz daha büyütüyordum.
- “Bugün daha fazla ne kadar şaşırabilirdim acaba?” (Yıldırım, 2016: 291).

- Bugün daha ne kadar şaşırabilirdim acaba?
- Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış yerde kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Gereğinden fazla menüyle oyalanırken çimen yeşili gözleri hala üzerimde hissedebiliyordum.” (Yıldırım, 2016: 31).
- Menüyle gereğinden fazla oyalanırken çimen yeşili gözleri hala üzerimde hissedebiliyordum.
- “Bu hareketi beni şaşkına çevirirken tekrar kendimi koltuğa bıraktım.” (Yıldırım, 2016: 179).
- Bu hareketi beni şaşkına çevirirken kendimi tekrar koltuğa bıraktım.
- “Olabildiğince hızlı davranıyordum, ne kadar erken biterse bu iş, ailemle de o kadar erken görüşebilecektim.” (Yıldırım, 2016: 329).
- Olabildiğince hızlı davranıyordum, bu iş ne kadar erken biterse, ailemle de o kadar erken görüşebilecektim.
- “Sanki kaybolup gidecekmişim gibi öpüşü telaşlı ve sabırsızdı.” (Yıldırım, 2016: 597).
- Öpüşü sanki kaybolup gidecekmişim gibi telaşlı ve sabırsızdı.
- Mantık Hatasından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Tabii özür dilemek bir kenara, durup yardım isteyecek vaktim bile yoktu.” (Yıldırım, 2016: 37).
- Tabii durup yardım istemek bir kenara, özür dileyen vaktim bile yoktu.
- “Ediz mutfaktan çıktıktan sonra karanlık olmasına rağmen ezberlediği evinde rahatlıkla ilerliyordu.” (Yıldırım, 2016: 573).
- Ediz mutfaktan çıktıktan sonra ezberlediği evinde karanlık olmasına rağmen rahatlıkla ilerliyordu.
- Noktalama İşaretlerinden Kaynaklı Anlatım Bozukluğu

Kitapta noktalama işaretlerinden kaynaklı anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Bir hayal, sayfanın en üst satırından kendini aşağı bıraktığında umut, o hayali saran kefen oluyordu ve ikisi beraber toprağa gömülüyorlardı.” (Yıldırım, 2016: 95).
- Bir hayal sayfanın en üst satırından kendini aşağı bıraktığında umut, o hayali saran kefen oluyordu ve ikisi beraber toprağa gömülüyorlardı.
- “Tüm bunları nasıl başarıyordu, bilmiyordum ama her defasında başarmanın bir yolunu buluyordu.” (Yıldırım, 2016: 143).
- Tüm bunları nasıl başarıyordu bilmiyordum ama her defasında başarmanın bir yolunu buluyordu.

- “Dünyanın her yerinde olan bir şey miydi, bilmiyordum ama benim geldiğim okulda kesinlikle böyle işler dönmüyordu.” (Yıldırım, 2016: 163).
- Dünyanın her yerinde olan bir şey miydi bilmiyordum ama benim geldiğim okulda kesinlikle böyle işler dönmüyordu.
- “Derdi neydi, bilmiyordum ama bu durum gerçek anlamda şüphe uyandırıyor.” (Yıldırım, 2016: 233).
- Derdi neydi bilmiyordum ama bu durum gerçek anlamda şüphe uyandırıyor.
- “Ne düşünüyordu, bilmiyordum ama gözlerini yüzümde hissedebiliyordum.” (Yıldırım, 2016: 313).
- Ne düşünüyordu, bilmiyordum ama gözlerini yüzümde hissedebiliyordum.
- Eklerden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta eklerden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “İki parmağı çenemi tuttu ve yüzümü kendi yüzüne hizalayarak beni ona bakmaya zorladı.” (Yıldırım, 2016: 323).
- İki parmağıyla çenemi tuttu ve yüzümü kendi yüzüne hizalayarak beni ona bakmaya zorladı.
- “Eminim ana hatlarını biliyorsunuzdur ama önemli olan oradaki duyguyu yansıtabilmek. Sanırım duygu yansıtmada sorun yaşamayacaksınız.” (Yıldırım, 2016: 423).
- Eminim ana hatlarını biliyorsunuzdur ama önemli olan oradaki duyguyu

yansıtabilmek. Sanırım duyguyu yansıtmakta sorun yaşamayacaksınız.

- “Bir an Ediz’in kadına, ona sadece ben zarar verebilirim konuşmasını yapacak sandım ama neyse ki öyle bir şeye girişmeden elimi sessizce kadının elinden aldı.” (Yıldırım, 2016: 437).
- Bir an Ediz’in kadına, ona sadece ben zarar verebilirim konuşmasını yapacağını sandım ama neyse ki öyle bir şeye girişmeden elimi sessizce kadının elinden aldı.
- “Bir çekmecedeki bir sürü dosya vardı ve önemli gibi duruyorlardı ama çekmeceyi açmam ve kapatmam bir olmuştu.” (Yıldırım, 2016: 243).
- Bir çekmecedeki bir sürü dosya vardı ve önemli gibi duruyorlardı ama çekmeceyi açmamla kapatmam bir olmuştu.
- Sözcüklerin Yanlış Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgu şu şekildedir:

- “Kutay da yanıma oturur oturmaz sandviçimi iştahla yemeğe başladım ama kafam hala bir yandan Ediz’de olduğu için pek tadını aldığım söylenemezdi.” (Yıldırım, 2016: 401).
- Kutay da yanıma oturur oturmaz sandviçimi iştahla yemeye başladım ama kafam hala bir yandan Ediz’de olduğu için pek tadını aldığım söylenemezdi.
- Tümleç Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta tümleç eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “O an gerekiyorsa öldürürüm, gerekmiyorsa öldürmem.” (Yıldırım, 2016: 307).
- O an öldürmem gerekiyorsa öldürürüm, gerekmiyorsa öldürmem.

4.4. Benimle Yan Kitabı ile İlgili Bulgular

4.4.1. Kitap ve Yazar Hakkında Tanıtıcı Bilgiler

Beyza Özaydın 7 Şubat 2000 tarihinde Tekirdağ’da doğmuştur. Yalova Üniversitesi’nde Hukuk okumuştur.

On üç yaşından itibaren Wattpad üzerinde yazılarını paylaşmaya başlamış, Benimle Yan adlı kitabı Türkiye’de Wattpad’in en çok okunan kitabı olmuştur. Sahte Güz, Siyahın Çırağı gibi sevilen kitapları da olan Wattpad uygulamasında 129 bin takipçiye ulaşmıştır (1000Kitap, 2024).

Kitapları:

- Benimle Yan (2019)
- Sahte Güz (2021)
- Benimle Yan 2 (2022)

Tablo 4. *Benimle Yan* kitabıyla ilgili bilgiler

Basım Yılı	2019
Yayınevi	Epsilon
Wattpad’de Okunma Sayısı	152 Milyon
Karakterler	Ayaz, Masal, Atalay, Hande, Selin, Anıl, Egemen

4.4.2. Kitap Özeti

Hikâyenin ana karakteri Masal orta gelirli bir aileden gelen kendi halinde, pek arkadaşı olmayan güzel bir kız. Ayaz ise zengin yakışıklı popüler bir çocuk. Hikâye Ayaz’ın

araba ile Masal'a çarpması ile başlıyor. Masal ve Ayaz bu çarpışmada karşılaştıktan sonra hayatlarının her noktasında karşılaşmaya başlıyorlar.

Masal en yakın arkadaşı Hande ile okuldan atıldığı için bütün okuldan atılanların ve pek de parlak olmayan öğrencilerin olduğu Son Lisesi'ne gitmeye başlar. Ve yine orada da Ayaz'la çarpışarak karşılaşır, hatta aynı sınıfta sıra arkadaşı olurlar.

Zamanla birbirlerine yakınlaşıp, sürekli birlikte vakit geçirmeye başlarlar. Ama Ayaz'ın geçmişi karanlıktır ve korkuları vardır, bu yüzden Masal'a karşı dengesiz davranmaktadır. Masal da her ne kadar başlarda inkâr etse de Ayaz'a âşık olmuştur âşık olduğunu kabul etmez çünkü Ayaz'ın bir sevgilisi vardır. Ayaz da Masal'a olan aşkıdan kaçır ve uzun bir süre aşkını itiraf etmez çünkü Masal'a olan aşkının onu değiştireceğini düşünür.

Ayaz eski sevgilisi Selin'e âşık gibi davranmaya devam ederken Masal da Ayaz'ı kıskandırmak için onun ağabeyi ve sevmediği erkeklerle yakın olmaya çalışır. Ama ikisi de zamanla bu duruma engel olamaz, birbirlerine hislerini belli etmeye başlarlar. Her şey güzelken Ayaz'ın en başından beri düşmanı olan Egemen ortaya çıkar. Ayaz Egemen yüzünden kız kardeşini kaybetmiştir ve şimdi de onun Masal'a bir zarar vermesinden korkmaktadır. Egemen Ayaz'ın Masal'ı sevdiğini anlar ve bu sefer Masal'a zarar vermeye başlar.

Egemen'in Masal'ı kaçırması üzerine Ayaz onu kurtarmak için elinden geleni yapar sonunda Masal'ı kurtarır. Geriye bir tek Masal'ın da Ayaz'ın da birbirlerine hislerini açıklaması kalmıştır. Egemen ile intikam oyunları bir süre devam ettikten sonra olaylar son bulur ve Masal'ı ne kadar sevdiğini anlayan Ayaz'ın aşk itirafıyla hikâye sonlanır.

4.4.3. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Kök Değerler

Benimle Yan adlı kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'nda yer alan “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik,

yardımseverlik” kök değerlerinden sevgi ve dostluk değerlerine rastlanmıştır. Öğretim programına ek olumlu değer olarak ‘aile’ değerine rastlanmıştır.

Sevgi

Bireylerin olumlu duygularından olan sevgi, TDK sözlüklerinde “insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yöneltten duygu” olarak tanımlanmaktadır (Kılıç, 2019:38). “Sevgi sürdürülebilir, bütünleyici bir değerdir. Bu değerın içselleştirilmesi nitelikli bir yaşam için son derece önemlidir” (Kılıç, 2019:40).

Sevgi ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Ayaz beni kurtarmak için üstüme atlamıştı ve beni yoldan çekip kaldırıma düşürmüştü. Kendisi de zarar görebilirdi ama o kısa süre içerisinde bunu düşünmeden üstüme atlamıştı.” (Özaydın, 2020:172).

“Acı çekiyordu ki bu anlamadığım bir şekilde benim de canımın acımasını sağlıyordu.” (Özaydın, 2020:278).

“Benim içimde bir boşluk her zaman vardı. Benimkisiyse seni gördüğüm zaman tamamlanmaya başladı.” (Özaydın, 2020:362).

“Ben alıştım değer verdiğim birini kaybetmeye. Seni kaybetmeye de alışırım. Ben kaybetmiş olsam da sen yaşamı kaybetmeyeceksin. Yaşamaya devam edeceksin. Bana kızanlar sana zarar veremeyecekler çünkü seni tanımayacaklar. Sana ne kadar çok değer verdiğimi bilmedikleri için sana zarar vermek akıllarından bile geçmeyecek.” (Özaydın, 2020:407).

“Sana baktığımda gördüğüm dış görünüşün değil. Sana baktığımda gördüğüm beni bile afallatan gülüşün, içimi ısıtan gülümseme, her şeyden daha temiz hislerin ve bana o bakışın. Bunların dış görünüşle alakası yok,” deyip elini

kalbime getirdi. Bağırmaya devam ediyordu. “Burayla ilgisi var,” dedi sesini alçaltarak.” (Özaydın, 2020:450).

Kitapta sevgiye dair rastlanan bulgularda ana karakterlerin birbirlerine karşı hoşlanıtı duyma, aşk hali görölmektedir. Kişilerin kendilerini düşünmeden karşısındaki için fedakarlık yapması, yaşadıkları kaybetme korkusu, başkasının mutsuzluğuyla mutsuz olması gibi durumlar verilerek sevgi değerin de ilerisinde görölen ‘aşk’ kavramının içerisinde barındırdığı duygu ve davranışlara yer verilmiştir.

Dostluk

“Dost; sevgisinde samimi olan, iyi ve kötü günlerinde arkadaşının yanında olup onun daima iyiliğini isteyen, onu kötölüklerden korumaya çalışan kişidir. Dostluğun arkadaşlıktan farkı; dostluk bağının arkadaşlık bağından daha kuvvetli olması ve samimiyetin ön planda tutulmasıdır. Dostluk, sevgisinde samimi, içten olan insanların menfaatten uzak ilişkileridir” (Altın, 2010:16).

Dostluk ile ilgili bulgu şu şekildedir:

“Bulacağız kardeşim, Masal’a ne kadar değer verdiğimi biliyorsun. Kendini çaresiz görme. Elinden gelenin de fazlasını yapıyorsun. Ve bulmamıza az kaldığını hepimiz biliyoruz. Egemen’in İstanbul dışında gidebileceği sayılı yer var. Şimdi adamlarda teker teker oralara bakıyor. Mahvetme lan artık kendini.” (Özaydın, 2020:392).

Kitapta dostluğa dair rastlanan bulguda ana karakterin yakın arkadaşından zor zamanında gördüğü destek görölmektedir. Ana karakterin sevdiği kıza karşı arkadaşının da aynı hassasiyetle yaklaştığı, sırf arkadaşının mutluluğunu düşündüğü için ona yardımcı olmak adına elinden geleni yaptığı bir durum verilerek bu değerin içerisinde gerçekten bir samimiyet barındırdığı gösterilerek dostluğun önemi yansıtılmıştır.

4.4.4. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Olumlu Değerler

Aile

“Genel anlamda aile, kan bağı, evlilik gibi faktörler sonucunda birlikte oturan iki ya da daha fazla kişinin oluşturduğu bir grup olarak tanımlanabilir” (İyitoğlu, 2009:37). Aile, bireyin temel ihtiyaçlarını karşıladığı ve yaşamında en çok etkileşime uğradığı yerdir.

Aile ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Sen kardeşimi değiştiren aynı zamanda da kardeşim gibi gördüğüm kızsın. O yüzden bir santim bile olsa seni güvencesiz bırakmam.” (Özaydın, 2020:287).

“Hande de, Masal’ın annesi de fazla duygusal gözükyorlardı. Umut’u koridorda duvara yaslı donuk bir şekilde bir noktaya bakarken görmüştüm. Her ne kadar ilişkileri çok sevgi dolu gibi gözükmese de birbirlerini çok sevdiklerini biliyordum. Biz de Atalay’la öyleydik. O p.zevenk olmasa birçok şeyi atlatamazdım.” (Özaydın, 2020:412).

“Bak sen benim ablamsın tamam mı? Ben bugün ki tüm hilelerimi senden öğrendim. Yani bana hasta rolü sökmez.” O gelip yatağın kenarına otururken güldüm. Çocukken ona küfür öğrettiğim zamanları hatırlıyordum. Tabii sonra o kendini aşmış, beleşçilikte bile beni geçmişti. Ki bu benim için gurur kaybıydı. Benim öğrencim nasıl beleşçilikte beni geçerci? Nasıl?” (Özaydın, 2020:418).

Kitapta aileye dair rastlanan bulgularda ana karakterlerin aile bireyleriyle ilişkileri görülmektedir. Birbirleriyle iyi anlaşamasa da zor zamanlarda birlik olan ve birbirlerine karşı sevgilerini gösteren abla-kardeş, abi-kardeş ilişkisi verilerek aile değerinin önemi yansıtılmıştır.

4.4.5. Benimle Yan Kitabında Yer Alan Olumsuz Değerlere Yönlendiren Davranışlar

Tembellik

Tembellik bir işi yapmaya karşı isteksiz olmak, isteksizlik gösterme durumunda olmak şeklinde tanımlanabilir.

Tembellik ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Okulun önüne geldiğimizde arabadaki üçlü olarak ağzımız açık halde okulun bahçesine baktık. Normalde tören olurdu. “Bu dönem daha çok çalışacağınıza eminim.” falan filanlı konuşmalar. Ama bu okulda öyle bir şey göremiyordum. Not: Hiçbir dönem daha çok çalışmadık.” (Özaydın, 2020:20).

“Hocayla göz göze geldiğimde dersin çoktan başladığını ve benim hala uyuduğumu fark ettim. Yoklamayı yeni aldığına bakarsak en fazla 20 dakikadır uyuyordum ama rüya bile görmüştüm.” (Özaydın, 2020:51).

“Sanırım İngilizceyle pek ilgilenmiyorsunuz. Hocanın sesiyle önüme dönerken gülüşümü silmeye çalışıyordum. Ayaz bet bir sesle ‘Aynen’ dediğinde sıraya bakarak sııttım. “Öğrenmek istemeyen dışarı çıkabilir.” Hocaların klişe sözüydü işte.” (Özaydın, 2020:52).

“Puanımdan kırarmışmış. Ananın porselen takımı mı o kırdığın not? Allah Allah ya. Çözmüyorum lan bin soru. Son Lisesi’nde kime o kadar soru çözdürebileceksin merak ettim yani.” (Özaydın, 2020:72).

“Ders kimyaydı ve sınav vardı. Süper! Öğleden önceki dersteydik ve sınava beş dakika kalmışken çaresizce kopya hazırlamakla meşguldüm. Belki de dün annemi kandırmış olduğum gibi gerçekten ders çalışmalıydım çünkü sınav kağıdınca Damon’ı anlat diye soracaklarını sanmıyordum.” (Özaydın, 2020:200).

“Birkaç haftaya üçüncü sınavlar başlayacaktı ve ben ne yapıyordum? Oturmuş Esra Erol namıyla iki tane aptalın aralarını yapmaya çalışıyordum. Tamam, aralarını yapmaya çalışmasam da sınavlarla ilgilenmeyecektim ama hiç değilse şimdi bahanem vardı.” (Özaydın, 2020:363).

Tembellik davranışı ile ilgili kitapta rastlanan bulgulara bu davranışın eğitime; okula ve sınavlara yönelik olduğu görülmektedir. Bulgulara göre ana karakter derslere karşı ilgisiz ve isteksiz davranışlarda bulunmaktadır.

Ego

Ego TDK’ye göre “ben, benlik” olarak tanımlanmaktadır. Kişinin özgüveninin meydana getirdiği davranışlar, özgüvenin iç alemine yansımaları olarak da düşünülebilir.

Ego ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Sınıftan çıktığımızda Ayaz’a döndüm “Nereye?” “Ben kapalı basketbol sahasında sigara içeceğim. Sen de yanımda laf sokmadan uslu uslu duracaksın.” (Özaydın, 2020:53).

“Ayaz nereye ya?” dedim sürücü koltuğuna geçen Ayaz’a kötü kötü bakarken. “Ben senle gelmek istiyor muyum hiç sordun mu?” “Gelmek istediğini umursuyor muyum hiç sordun mu?” diye çıkıştı o da.” (Özaydın, 2020:62).

Kitapta egoya dair rastlanan bulgulara ana karakterlerden erkek olanın kız olana karşı davranışları görülmektedir. Karakter, özgüveninin kendisinde oluşturduğu cesaretle karşısındakine karşı bir baskı kurmakta, üstünlük taslamaktadır. Egonun insanda yarattığı olumsuz davranışlara bir örnek söz konusudur.

Saldırganlık

“Berkowitz, başka bir canlıya zarar verme amacıyla yapılan her türlü davranış şeklini saldırganlık olarak tanımlamıştır. Grupla veya bireysel şekilde bir başkasına fiziksel veya ruhsal açıdan zarar vermeye çalışılması saldırganlık olarak adlandırılmaktadır” (Sadi, 2024:2).

Saldırganlık ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Göktuğ yakalarından tutup çekildiğinde beni de bırakmak zorunda kalmıştı. Yediği darbeyle yere düşerken, vurduğu yumrukla yetinmeyip Göktuğ’a doğru ilerleyen Ayaz’a baktım. “Ayaz dur,” diye koluna yapıştığımda beni geriye doğru itti. Göktuğ’u yakasından tuttuğu gibi kaldırıp kafasını geçirdi. Göktuğ yine yere yapışırken Ayaz’ın kolunu tuttum.” (Özaydın, 2020:61).

“Dışarıdan sesler gelince cevabımı çok iyi almıştım. Yine birini yumruklamakla meşguldü.” (Özaydın, 2020:80).

“Bugün resmi olarak Ayaz’ın beni kışkandığına şahit olmuştum ama sevincim kursağında kalmıştı çünkü Ayaz Atalay’a yumruk atmıştı. Atalay geriye savrulup yere düşmeden yırtarken ellerimi ateş püsküren Ayaz’ın koluna koyup Atalay’ın üstüne atlamasına engel olmaya çalışmıştım.” (Özaydın, 2020:119).

“Ben nereden tanıştıklarını düşünürken Ayaz, “Sen de kendine yeni bir burun almalısın,” dediğinde çocuk da ben de kaşlarımızı kaldırdık, “Neden?” Ayaz yine güldü ve “Bunun için,” deyip çocuğa kafa attı.” (Özaydın, 2020:130).

“Birinin yakasından tutup kafa attığında çocuk yere yapıştı. Bana doğru yaklaşan çocuğa koşup kendine döndürdü ve yumruk attı. Çocuk tek yumrukla yere düşerken Ayaz üstüne çıktı. Yumruklarını ardı ardına sıralarken nefesimi tutmuş onları izliyordum. Bulut da filminden etkilenmiş benziyordu ki sesini

çıkarmıyordu. Boş sokakta yumruk sesleri doluyordu. Benden beş on adım ileridelerdi. Duvarın dibindeki adam kendinden geçmişti. Kıpırdamıyordu.” (Özaydın, 2020:187).

“Ben Ayaz’ı ikna etmeye çalışırken ki dikkat dağınıklığından yararlanan Egemen, Ayaz’ın suratına yumruğu geçirdiğinde Ayaz’ı tutan ellerim kollarımdan kaymıştı.” (Özaydın, 2020:249).

“Her eğildiğinde, her hareket ettiğinde birini yumruklamak zorunda kalmam umurumda değil. Geceyi zehir etmemi istiyorsan sen bilirsin.” (Özaydın, 2020:449).

Kitapta saldırganlığa dair rastlanan bulgularda ana karakterin başkalarına karşı hem fiziksel olarak saldırgan davranışlar gösterdiği hem de düşünce olarak sürekli bir saldırganlık eğilimi gösterdiği görülmektedir. Karakter problemlerini çoğunlukla şiddet ile çözmekte ya da şiddet ile çözebileceğini düşünmektedir.

İntikam

“İntikam birçok durumda birey tarafından algılanan haksızlığa karşı ortaya konan bir tepkidir. İntikam çoğunlukla oluşan haksızlığı ortadan kaldırmak için alınır ve bu süreçte bireyler doğru ve olması gerekeni yaptıklarına inanmaktadırlar” (Şimşek, 2023:32).

İntikam ile ilgili bulgular şu şekildedir:

“Çek tetiği Egemen. Aksi halde o silahla ne yapacağımı biliyorsun.” Yüzündeki sırıtışı silindi. “Tek kurşunda bu işi bitireceğimi mi düşünüyorsun ciddi? Masal’ın ölüsünün fotoğraflarını gördüğündeki yüz ifadeni görmeden seni öldüreceğimi mi düşünüyorsun?” (Özaydın, 2020:331).

Kitapta intikama dair rastlanan bulgu ana karakter ve baş düşmanı arasında geçen bir diyaloga aittir. Ana karakterin de düşmanın da intikam duygusu ile hareket ederek birbirlerinin canını yakma çabasına girdiği bir durum söz konusudur. Karakterler birbirlerine aralarındaki problemi bu şekilde çözebileceklerini düşünerek hareket etmektedir.

4.4.6. Benimle Yan Kitabında Dil ve Anlatım

Devrik Cümle

Kitapta devrik cümleye dair bulgu şu şekildedir:

“Sandığının aksine otobüs durağının olmadığı bir yerde gece vakti ortada bırakmayacak kadar adamlığım var hiç değilse.” (Özaydın, 2020:88).

Anlatım Bozukluğu

Kitapta anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- Tamlamalardan Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta tamlamalardan kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgu şu şekildedir:

- “Bilsem senin gibi cazgırı çıkacak hiç arabayı öyle sürer miyim?” (Özaydın, 2020:8).
- Bilsem senin gibi cazgır biri çıkacak hiç arabayı öyle sürer miyim?

- Tümleç Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta tümleç eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Yakışıklı olması bazı konularda istisna olmuyordu tabii.” (Özaydın, 2020:13).
- Yakışıklı olması bazı konularda istisna olmasını sağlamıyordu tabii.
- “Mert’e kesin diyeceğim orasında hava umurumda değil.” (Özaydın, 2020:60).
- Mert’e diyeceğim orası kesin, hava atmak umurumda değil.
- Zamir Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta zamir eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Dışarıdan sesler gelince cevabımı çok iyi almıştım. Yine birini yumruklamakla meşguldü.” (Özaydın, 2020:80).
- Dışarıdan sesler gelince cevabımı çok iyi almıştım. Ayaz yine birini yumruklamakla meşguldü.
- Eklerle İlgili Yanlışlıklardan Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta eklerle ilgili yanlışlıklardan kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Müfettişler okula geldiğinde herkesin çantasını aramayı istemişti.” (Özaydın, 2020:20).
- Müfettişler okula geldiğinde herkesin çantasını aramayı istemişlerdi.
- “Bana doğru hızlanınca arkamı dönmeden geriye doğru kaçayım dedim ama beceriksizlik sağ olsun yere yapışırken biraz uzağımda kalan Ayaz hızlandı ve

belimi son anda tuttu.” (Özaydın, 2020:31).

- Bana doğru hızlanınca arkamı dönmeden geriye doğru kaçayım dedim ama beceriksizliğim sağ olsun yere yapışırken biraz uzağımda kalan Ayaz hızlandı ve belimi son anda tuttu.
- “Gözlerim irileşirken, “Ne yapıyorsun?” dediğimde engel olamayacağım bir hızla dudağım kenarına eğildi.” (Özaydın, 2020:48).
- Gözlerim irileşirken, “Ne yapıyorsun?” dediğimde engel olamayacağım bir hızla dudağımın kenarına eğildi.
- “Ben ona bunun imkânsız olduğunu söyleyecekken ilerlerken yaramazca sırtıp bana baktı.” (Özaydın, 2020:53).
- Ben ona bunun imkânsız olduğunu söyleyecekken ilerleyip yaramazca sırtıp bana baktı.
- “Bu şekilde tatlılıkta sınırları zorladığı için karşısında sinirli kalmamı zorladığının farkında mıydı acaba?” (Özaydın, 2020:65).
- Bu şekilde tatlılıkta sınırları zorladığı için karşısında sinirli kalmamı zorlaştırdığının farkında mıydı acaba?
- Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış yerde kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgu şu şekildedir:

- “Beni zamanı geldiğinde sen öpmek isteyeceksin Masal.” (Özaydın, 2020:33).
- Zamanı geldiğinde beni sen öpmek isteyeceksin Masal.

- Sözcüklerin Yanlış Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta sözcüklerin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “O da bana Atalay’ın onu eve bıraktığını biz çıktuktan sonra Mert’in efkarlara Selin’inse atarlara geldiğini söylemişti.” (Özaydın, 2020:219).
- O da bana Atalay’ın onu eve bıraktığını biz çıktuktan sonra Mert’in efkarlandığını, Selin’inse atarlandığını söylemişti.

- Noktalama Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta noktalama eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgular şu şekildedir:

- “Ben her zamanki gibi umursamaz çekiştirmeye devam eder sanmışım ama Ayaz Barkın’ın nerede pislik yapacağı belli olmuyordu.” (Özaydın, 2020:74).
- Ben her zamanki gibi umursamaz, çekiştirmeye devam eder sanmışım ama Ayaz Barkın’ın nerede pislik yapacağı belli olmuyordu.

- Gereksiz Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu

Kitapta gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna dair bulgu şu şekildedir:

- “Hoca gözlüğünün ardından bana bir baktı.” (Özaydın, 2020:201).
- Hoca gözlüğünün ardından bana baktı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son dönemlerde özellikle ortaöğretim öğrencileri arasında yaygınlaşan, gençlerin sıklıkla kullandığı Wattpad uygulamasının gençler üzerinde olumlu-olumsuz etki bıraktığı bir gerçektir. Gençlere hem okuma hem de yazma fırsatı sunan, gençlerin çeşitli nedenlerle kullanmayı tercih ettiği bu uygulama ve bu uygulama sayesinde ortaya çıkan ürünlerin içerik analizi yapılmış fakat ürünlerde yer alan değerlere ve ortaöğretim programıyla uyumuna yer verilmemiş, ürünlerin gençler üzerindeki etkisi tam anlamıyla ele alınmamıştır. Bu sebeple çalışmada gençlerin okumayı sıklıkla tercih ettiği Wattpad kitaplarındaki kök değerler, olumlu değerler, olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar ve kitapların gençler üzerindeki etkisini tespit etmek amaçlanmış, ayrıca kitaplardaki dil kullanımı da analiz edilmiştir.

Bu amaçla yola çıktığımız çalışmada Wattpad uygulamasında en çok beğenilen; yayınevleri tarafından basımı yapılan ve basıldığı yıllarda çok satanlar listelerine giren 4N1K, 3391 Kilometre, Benimle Yan, Yabancı: Şahmeran kitaplarının incelemesi içerik analizi yöntemiyle tek tek okunarak yapılmıştır.

Yapılan incelemelerde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer ve bu kök değerlerin dışında kitaplarda rastlanan olumlu değerler; gençleri etkisi altına alacağı düşünülen olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar ve kitaplarda yer alan cümlelerde görülen anlatım bozuklukları, devrik cümleler de belirlenmiştir. İncelenen kitaplarda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

Büşra Yılmaz tarafından yazılan 4N1K adlı kitapta dostluk, özdenetim, yardımseverlik, sevgi olmak üzere dört adet kök değere rastlanmış, olumlu değer olarak da 'aile' değerinin verildiği görülmüştür. Kitap, genç okurların kendileriyle bağdaştırabileceği karakterler ve olaylar aracılığıyla birçok değere yer vermektedir. Bahsi geçen bu olumlu değerlerin yanı sıra yalan, tembellik, saldırganlık gibi olumsuz değerlere yönlendiren davranışlara da yer verilerek, gençlik döneminde görülen sorunlar, gelişim süreçleri de gözler önüne serilmiştir.

Kitapta görülen en baskın değer ‘dostluk’ olmuş, hikâyenin kurgusu bu değer üzerine kurulmuştur. Ana karakter Yaprak ve uzun yıllardır dostluk yaptığı arkadaş grubu arasındaki sevgi ve güven dolu arkadaşlık ilişkisi, dostluğun önemini güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. Hikâye boyunca karakterlerin birbirleri için her türlü fedakarlığı yapmaları, birbirlerine olan destekleri bu değerın benimsetilmesinde etkili olmuştur. Ayrıca bir arkadaş grubunun bireysel farklılıklarına rağmen uzun yıllar anlaşmaları ve uyum içinde kalmaları da okura hoşgörünün önemini yansıtmıştır.

Sevgi değeri, hem romantik ilişkiler hem de arkadaşlık ilişkisi üzerinden işlenmiştir. Sevginin farklı halleri verilerek okurun bu değere daha geniş bir bakış açısıyla bakması sağlanmıştır. Ana karakterlerden Yaprak ve Barış arasındaki romantik ilişki sevginin insanda yarattığı değişimi ortaya koyarken, Ali’nin Yaprak’a olan sevgisi de sevginin fedakârlık boyutunu ortaya koymuştur. Bunun dışında karakterlerin birbirlerine karşı duyduğu dostça sevgi okura sevginin insanlar arasında ne denli güçlü bir bağ kurdurduğunu göstermiştir.

Özdenetim değeri kitapta sınırlı bir şekilde işlenmiştir. Ana karakter Yaprak’ın kendi sınırlarının olması, düşüncelerine ve sınırlarına bağlı kalma çabası bu değerın bir örneği olarak verilmiştir. Ancak genç okurların bu değeri anlayıp içselleştirebileceği fazla örneğe yer verilmemiştir. Olumlu değerlere ek olarak ‘aile’ değeri de aynı şekilde sınırlı şekilde işlenmiştir. Bu değere örnek olarak ulaşılan bulgu, karakterlerden Sinan ve annesi arasında geçen sevgi dolu bir diyaloga aittir. Bu diyalog dışında aile değeri ile alakalı herhangi bir bulguya rastlanılmamış, kitapta aileden kopukluk söz konusu olmasa da değer detaylı şekliyle yansıtılmamıştır.

Olumsuz değerlere yönlendiren davranışlara ait bulgular ise dikkat çekmektedir. Kitapta görülen tembellik davranışları karakterlerin gençlik dönemindeki kaygısız, rahat tavırlarını gözler önüne sermektedir. Bu durum, karakterlerin lise çağında olmalarına rağmen okul hayatına ve sorumluluklarına karşı bilinçsiz olduklarını göstermektedir. Okulu sadece bir buluşma yeri gibi görmeleri, sınavlara çalışmak yerine kopya çekmeyi tercih etmeleri ya da son gün öylesine çalışmaları ve bu tür davranışların hikâye içinde eğlenceli bir biçimde sunulması genç okurlar için bir tehlike arz edebilir. Tembellik davranışının

normalleştirilmesi okurun da bu davranışı normalleştirip günlük hayatında bu şekilde davranmasına neden olma potansiyeli taşımaktadır.

Saldırganlık davranışı bulgularında ise karakterlerin fiziksel şiddete başvurusu veya tehditkâr bir dil kullanması hem bireysel çatışmaları hem de ilişkilerdeki gerilimleri çözme yöntemi olarak sunulmaktadır. Karakterlerin, saldırganlıklarını mizahi veya kahramanlıkla ilişkilendiren ifadelerle desteklenen bu tür davranışları, aynı şekilde okurlar arasında şiddetin normalleşmesi riskini taşımaktadır. Ayrıca, şiddetin sıradanlaştırılması veya haklı bir tepki olarak resmedilmesi, bu tür eylemlerin gerçek hayatta tolere edilmesine yol açabilecek şekilde verilmiştir.

Son olarak kitapta görülen yalan söyleme davranışı ana karakterin bu davranışı bir sorun çözme stratejisi olarak sıkça kullandığını göstermektedir. Karakterin, başı sıkıştığında durumu kurtarmak için spontane yalanlara başvurusu, dürüstlük kavramının hikâye boyunca nasıl ele alındığını sorgulatmaktadır. Bu tür davranışların hikâye içerisinde normalleştirilmesi, özellikle genç okurlar için yalan söylemenin önemsiz veya geçerli bir çözüm yöntemi olduğu algısını yaratacaktır. Ancak bu durum, yalan söylemenin sonuçlarının işlenme biçimine bağlı olarak okuru farklı şekillerde etkileyebilir.

Kitap dil ve anlatım açısından genç okurlara hitap edecek, samimi bir üslupla yazılmıştır. Gençlerin günlük yaşantısında kullandığı dile yakın bir tarz benimsenerek onlarla bir bağ kurmak amaçlanmıştır. Ancak kullanılan dilin özellikleri edebi yönden kusurların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Kitapta sıkça karşılaşılan devrik cümleler ve anlatım bozuklukları kitabın anlatımının akıcılığında sorun olduğunu göstermektedir. Öte yandan dilde görülen mantık hataları da dilsel bütünlüğe zarar vermektedir. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı dilin doğru kullanımı açısından çeşitli kazanımlar içermekte, dil bilgisi ve anlatım bozuklukları konusunda öğrencilere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Gençlerin okumayı tercih ettiği bu kitap ise öğretim programının öğrenciye kazandırmayı hedeflediği dil kazanımları ile ters düşmektedir.

Beyza Alkoç tarafından yazılan 3391 Kilometre kitabında ana karakterler Ege ve İzmir'in romantik ilişkisi; yaşadıkları çatışmalar, duygusal kopuşlar üzerinden hem bireysel hem de toplumsal olarak çeşitli değerler yansıtılmıştır. 3391 Kilometre kitabında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerden sabır, dostluk, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine; olumlu değer olarak ise özsaygı, umut, din, şükür, merhamet, aile ve özgüven değerlerine ulaşılmıştır. Bu değerlerin yanı sıra kitapta kıskançlık, ego, öfke, tembellik, özgüven eksikliği, suça teşvik, intihar gibi olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar yer almaktadır.

Kitapta sevgi değeri iki insanın birbirine duyduğu aşk olarak işlenmiş ve kitap bu tema üzerine kurulmuştur. Olay kurgusu bu değer üzerinden sağlanmıştır. Karakterlerin uzak mesafe ilişkisi yaşaması üzerine sevgi değerinin mesafeleri ve engelleri aşabilecek kuvvette olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca kitapta sevgi değerinin aşırıya kaçtığında karşı tarafa kıskançlık, öfke gibi davranışlarla yansıdığı da gösterilmiştir.

Sorumluluk değeri ana karakter İzmir'in bir kazada ailesini kaybettikten sonra tek başına zorlukların üstesinden gelme çabası, kimseye yük olmak istemeden kendine ve sevdiklerine karşı duyduğu sorumluluk bilinci ile verilmiştir. Henüz üniversite çağında olan genç bir karakter üzerinden sorumluluk değerinin bu şekilde yansıtılması okur için olumlu mesajlar vermekte; okura kişinin yalnız başına da hayatta istediklerini başarabileceğini hatırlatmaktadır.

Yardımseverlik ve dostluk değerleri hikâyede İzmir'in çevresindeki insanlardan gördüğü destek ve anlayış ile birlikte ele alınmıştır. Karakter ne kadar kendi başının çaresine bakmaya alışsa da çevresindeki insanların onu zor durumlarda yalnız bırakmaması, her daim yardımına koşmaları ve İzmir'in kendini kötü hissetmemesi için ellerinden geleni yapmaları okura yardımseverliğin ve dostluğun önemini göstermektedir.

Kitapta görülen sabır değeri hikâyenin genelinde hâkim olan bir değerdir. Ana karakterin uzak mesafe ilişkisi yaşarken veya hayatında yolunda gitmeyen durumlara karşı oldukça sabırlı bir tutum sergilediği görülmektedir. Aynı zamanda sabır değeri şükür ve din

değeri ile birlikte sunulmuştur. Bu üç değer yansıtılırken yazar sık sık okurla da konuşarak bu değerlerin hayatta mutlu olmak için ne kadar önemli olduğunu vurgulamış ve insanın sabrettiği, şükrettiği takdirde her şeyin üstesinden gelebileceğini anlatmıştır.

Kitapta yer alan olumsuz değerlere yönlendiren davranışlar ise karşımıza olumlu değerler kadar sık çıkmaktadır. Tembellik değeri tıpkı 4N1K kitabında olduğu gibi gençlerin eğitim hayatına karşı isteksizliği, herhangi bir gelecek kaygısı taşımaması gibi durumları göstermektedir. Ana karakter psikolog olma hayalinden bahsederken üniversitede psikoloji bölümünü kazandıktan sonra dersler adına hiçbir çaba göstermemekte, hikâyede dersler hakkında bir kaygı taşımadığı görülmektedir. İzmir'in Ege için okulunu, yaşadığı şehri vb. bırakması da bu durumun bir kanıtı niteliğindedir. Aşk üzerine kurulu olan bu kitapta okulun da aşk için bırakılabileceği gösterilmiş, genç okurlar için bu yönde olumsuz bir mesaj oluşturulmuştur.

Özgüven eksikliğine ait rastlanan bulgularda ana karakterin kendini fiziksel olarak beğenmediği, bu durumla birlikte kendisini arkadaş edinmeye karşı kısıtladığı ve sosyal hayattan uzaklaştığı görülmektedir. Ana karakter oldukça asosyal biriyken internet ortamı üzerinden kendisinden uzak mesafede yaşayan biriyle tanışarak âşık olmuş, onunla birlikte hayatını yeniden şekillendirmiştir. Bu durum genç okurlar açısından tehlike potansiyeli taşımaktadır. Çünkü günümüz teknolojisiyle internet ortamında tanıştığı insanlar ile iletişim kurup bu iletişimi ileri seviyeye taşımak isteyen kişiler için bahsedilen hikâye durumu normalleştirmektedir. İnternet ortamında tanışılan herkesin hikâyede verildiği gibi iyi bir insan olmayacağı kesin olduğundan hayal dünyası oldukça geniş olan gençler için bu durum sadece güzel bir aşk hikâyesi olarak görülecek ve yaşanan aşk hikâyesine özenilmesine yol açacaktır.

Kitapta görülen ego davranışı ise erkek ana karakter Ege'nin kadın ana karakter İzmir üstünde kurduğu baskı ve sahiplenme durumu ile ilgilidir. Wattpad hikâyelerinde erkek karakterlerin genellikle egonun getirdiği sahiplenici ve korumacı tavırlarla betimlenmesi, platformun en belirgin klişelerinden biridir. Ege karakterinin İzmir'e karşı emir kipi ile konuşması ve kendisini üstün görmesi söz konusudur. İzmir ise bu tutuma karşı herhangi bir

rahatsızlık duymamakta, aksine bu tutumdan hoşlanmaktadır. Yani erkeğin gösterdiği bu olumsuz davranış hikâye içerisinde oldukça normalleştirilerek sunulmuştur. Genç okurlar bu karakterlere ve davranışlarına oldukça ilgi duyduğundan hikâyelerde bu davranışlar için gösterilen normalleştirme hali tehlike arz etmektedir. Özellikle genç kızların hoşuna giden bu karakterler onlar için idealize edilmiş bir romantizm faktörü haline gelebilmekte, hayal güçlerini yanlış yönde etkilemektedir.

3391 Kilometre kitabında öfkeye dair görülen bulgu ana karakterin sevdiği kişiye başkası tarafından zarar verilmesi halinde hissettiği yoğun öfke ve beraberinde gelen şiddet eğilimini ortaya koymaktadır. Karakter, sevdiğini koruma içgüdüğü ile yaşadığı durumda öfkelenerek şiddeti bir çözüm yolu olarak görmektedir. Bu durumda öfkenin insandaki etkileri ortaya koyulurken aynı zamanda sevdiğini koruma dürtüsüyle hareket eden karakter okura karşı romantize edilerek şiddet de aynı şekilde normalleştirilmiştir.

3391 Kilometre kitabında görülen suça teşvik davranışına dair bulgularda ana karakterin bir insana zarar vermesi ve bu durumu gizleyerek süreç içerisinde yaşadığı vicdan azabı yer almaktadır. Ancak yaşanan vicdan azabının yanı sıra karakterin başına gelenleri ailesinin örtbas etmek için yasa dışı yöntemlere başvurusu görülmektedir. Bu durum okura aslında insanların elindeki güç ve toplum tarafından tanınan bir aile olunması sayesinde işlenen suçun nasıl gizlenebileceğini göstermektedir. Hikâyede asıl olarak karakterin işlediği suçla birlikte yaşadığı vicdan azabı vurgulanırken aynı zamanda ailesinin gücünü kullanarak adaletten kaçması okura toplumsal ve ahlaki açıdan olumsuz mesajlar vermektedir. Hatta hikâyenin ilerleyen kısımlarında suçtan da vicdan azabından da bahsedilmemekte, bu durum adeta yok sayılmaktadır. Bu da okur için aslında suçun o kadar da önemli olmadığını, unutulup gidebileceğini göstermektedir.

3391 Kilometre kitabında suça teşvik davranışıyla bağlantılı olan intihara dair bulgular ana karakterin yaşadığı vicdan azabının, onun intiharı bir çıkış yolu olarak düşünmesine yol açtığını ancak bu eylemi gerçekleştirme cesaretini bulamadığını ortaya koymaktadır. Karakter, kendi içerisinde yaşadığı sıkıntıları ifade ederken, yaşadığı acının derinliği ve hikâyenin bir aşk teması üzerine kurulu olması okuru empatiye

yönlendirmektedir. İntihar düşüncesi karakterin psikolojik durumunu anlamak açısından önemli bir nokta olsa da, bu tür konuların işleniş biçimi son derece hassas bir yaklaşım gerektirir. Hikâyede intihar gibi ciddi bir davranışın tıpkı diğer davranışlarda olduğu gibi romantize edilerek verilmesi, karakterin sevgilisi sayesinde ayakta durması ve intihar etmekten vazgeçmesi okur açısından sorunlu bir unsurdur. Çünkü okur bu düşüncelerle sınındığı takdirde kendisini ayakta tutmak için bir sevgiliye ya da bir dostu vb. ihtiyaç duyacaktır.

3391 Kilometre kitabında son olarak görülen davranış kıskançlıktır. Kıskançlığa dair bulgular ana karakterler arasındaki sevgi ve bağlılığın bir ifadesi olarak verildiğini göstermektedir. Karakterlerin bir uzak mesafe ilişkisi içinde olmalarından kaynaklanan güvensizlik ya da endişeler yerine, kıskançlığın onları rahatsız etmekten çok mutluluk verdiği ve bu durumun ilişkiyi canlı tuttuğunu düşündükleri görülmektedir. Hikâyede kıskançlık tamamen masum bir davranış olarak verilmiş, öyle ki kız karakterin kıskanılmaktan hoşlandığı, bu durumdan memnun olduğu yansıtılmıştır. Ancak kıskançlığın bu şekilde olumlu bir davranış olarak sunulması, okurlar arasında bu durumun sağlıklı bir ilişkinin parçası olduğu algısını yaratmaktadır. Bu yaklaşımla, kıskançlığın ilişkilerde yaratabileceği problemler ve toksiklik göz ardı edilmiştir.

Dil ve anlatım açısından ise kitap genç okuyucu kitlesini hedefleyen sürükleyici bir dile sahiptir. Kitapta yer alan betimlemeler, duygusal ifadeler okurun karakterlerle bağ kurmasını sağlamaktadır. Diyaloglar ise gündelik dili yansıtacak şekilde verilmiş, böylece kolay bir okuma yolu sağlanmıştır. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim programı dil kazanımlarına göre bakıldığında ise hikâyenin anlatımında zaman zaman devrik cümlelere, mantık hatalarına ve anlatım bozukluklarına rastlanmıştır. Bu durum metnin akıcılığını olumsuz etkilemektedir. Özellikle öğretim programında yer alan anlam bütünlüğü, yalın dil ve bağlaç kullanımı gibi öneriler dikkate alınmadığından kitabın eğitici boyutu olumsuz bir örnek oluşturmaktadır.

Öznur Yıldırım tarafından yazılmış olan Yabancı: Şahmeran adlı kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'nda yer alan kök değerlerden özdenetim, yardımseverlik

ve dostluk değerlerine ve aile, merhamet ve azim gibi olumlu değerlere; bu değerlerin yanı sıra zalimlik, otorite, şiddet, özgüven eksikliği gibi olumsuz değerlere yönlendiren davranışlara rastlanmıştır. Bu değer ve davranışlar, ana karakterlerin duygu ve davranışları üzerinden işlenmiştir.

Kitapta özdenetim değeri, ana karakterin yaşadığı zor durumlar karşısında kendisini kontrol edebilmesi ve olumsuz olaylara karşı iradeli bir tutum sergilemesi ile yansıtılmıştır. Hikâyenin kurgusu gerilimle bağlantılı olduğundan ana karakterin başına gelen olaylar oldukça zordur fakat karakter bu olayların üstesinden gelebilecek ya da bu olaylara katlanabilecek bir tavır sergileyebilmektedir. Karakter, hem duygusal hem de davranışsal olarak kendisini sınırlamak için çaba göstermekte ve pek çok zorluğu kendi sınırları içerisinde çözmektedir. Okur için bu durum özdenetim sahibi olmanın zorluklar karşısında ne kadar önemli olduğunu, kişinin iradesi ile savaşıarak birçok şeyi halledebileceğini göstermektedir.

Kitapta yardımseverlik değeri sınırlı olarak verilmiş, ana karakterin yabancı birinin can güvenliği için yaptığı fedakârlık gösterilmiştir. Bu değer sınırlı olarak verilse de karakterin davranışı yardımseverliğin yalnızca tanıdıklarımızla sınırlı olmadığını, tanımadığımız insanlara karşı da yardımsever olmamız gerektiğini göstermektedir. Bir diğer kök değer olan dostluk değeri ise kitapta karşılıklı fedakârlık ve sevgi üzerinden işlenmiştir. Zor zamanda birbirinin yanında olma, empati ve anlayış gibi kavramlarla birlikte verilen dostluk değeri bireyler arasındaki bağı ortaya koymaktadır.

Kitapta görülen aile değeri ana karakterlerin aile bireylerine karşı duyduğu sevgi ve bağlılık, hatta aile bireylerini kendine örnek alma, hayranlık duyma durumları üzerinden verilmiştir. Kitaptaki karakterlerin çoğu aileleri yüzünden travmalar yaşamış fakat travmalarına rağmen aile bireylerine karşı sevgi ve saygılarını korumuşlardır. Öyle ki ana karakterlerden Doğa, ağabeyini sevmediğini söylemesine rağmen onun için kendi hayatını tehlikeye atmıştır. Bu durum da okura her ne olursa olsun aile değerinin hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğunu göstermektedir. Öte yandan ana karakter Ayaz'ın babasına duyduğu

bağlılık ve erken yaşta kaybettiği annesine karşı özlemi de aile değerinin önemini vurgulamaktadır.

Merhamet ve azim değerleri kitapta sınırlı olarak yer almaktadır. Merhamet, karakterlerin birbirlerine verdikleri zarara rağmen zor durumlarda içten içe birbirlerine karşı duydukları acıma ve yardım etme içgüdüğü olarak verilmiştir. Bu da merhametin insanın içinde yatan doğal bir çıkış noktası olduğunu göstermektedir. Azim ise ana karakter Ayaz'ın hayal ettiği mesleğe kavuşmak için bir süre de olsa gösterdiği çaba ve kararlılık olarak verilmiştir. Ayaz'ın bu meslek için babasını örnek aldığı ve onun gibi olabilmek adına aslında ihtiyacı olmayan derslere dahi çalışarak hayaline kavuşmak istediği görülmektedir.

Kitapta tıpkı 3391 Kilometre kitabındaki gibi özgüven eksikliğine ait bulgulara rastlanmıştır. Bu kitapta da ana karakterin kendini fiziksel ve kişisel olarak beğenmeme durumu söz konusudur. Karakter bu durumla birlikte kendisini hayatta kısıtlamış, arkadaş edinmekten, insanlardan kaçmaya başlamış ve hatta insanlara karşı duvar örmüştür. Yaşadığı özgüven eksikliği ile beğenilmeyeceğini, sevilmeyeceğini düşündüğü, bu yüzden de asosyallığe sığındığı görülmektedir. Psikolojik olarak bu durumda olan karakter yine de hayatında bir şekilde arkadaş edinmiş, aşık olmuştur. Bu sebeple karakterin yaşadığı bu özgüven eksikliği, yalnızlık ve asosyal davranışları normalleştirilerek verilmesi, bu davranışların herhangi bir olumsuz sonuç doğurmaması genç okurları olumsuz yönde etkileme riski taşımaktadır.

Yabancı: Şahmeran kitabında ulaşılan zalimlik davranışına ait bulgulara ana karakterin zalimlik davranışını yoğun bir şekilde sergilediği görülmüştür. Hikâye boyunca erkek ana karakterin kız olan ana karaktere karşı kullandığı tehditkâr dil, şiddet tehditleri ya da öldürme eğilimi göstermesi ve bu durumundan zevk alması gibi durumlar verilmiştir. Öte yandan erkek ana karakter kadın karakterin üstünde sürekli bir psikolojik baskı kurarak güç gösterisi sergilemiştir. Yani kitapta zalimlik davranışı hem fiziksel şiddet hem de psikolojik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitabın okur için tehlikeli olan kısmı ise kadın ana karakterin bu kadar psikolojik baskı, tehdit ve kaba davranışa rağmen erkeğe âşık olmasıdır. Çünkü bir noktadan sonra kız bu davranışlara alışmış ve erkeğin davranışları okura normal bir durum gibi yansıtılmış; erkek zalimliğinin karşısında ceza almak ya da sorgulanmak yerine âşık olunarak ödüllendirilmiştir. Bu durum da okurun gerçek hayatta başına gelebilecek herhangi bir baskıyı, şiddeti, tehdidi normalleştirmesine ve tıpkı kadın karakter gibi bu duruma alışmasına neden olacaktır.

Yabancı: Şahmeran kitabında bir diğer normalleştirilen davranış ise erkek ana karakterin kız olan üzerinde kurduğu ‘otorite’ olmuştur. Bulgularda görüldüğü üzere erkek karakterin kadın karakter üzerinde sistematik bir şekilde otorite kurma çabası ve bu çabayla birlikte gelen toksik bir ilişki vardır. Erkek karakterin sürekli emir kipiyle konuşması, “benimsin” gibi sahiplenici ve baskıcı ifadeler kullanması, fiziksel ve duygusal manipülasyon uygulayarak karşı tarafı boyun eğmeye zorlaması, otoriteyi toksik bir şekilde kullanma biçimini yansıtmaktadır. “Benimle olmanı istiyorsam benimlesin” gibi ifadeler, kadının bireysel iradesinin önemsenmediğini ve tamamen erkeğin kararlarına tabi tutulduğunu göstermektedir. Örneğin, yalnızca kendisinin hakaret edebileceği, zarar verebileceği veya duygusal olarak etkileyebileceğini söylemesi, aralarında bir tür mülkiyet ilişkisi yaratmaktadır. Bu mülkiyet anlayışı, kadının bireysel kimliğini ve özgürlüğünü ortadan kaldırarak onu tamamen erkek karakterin isteklerine bağımlı bir hale getirme çabasıdır.

Hikâyede vurgulanan bu tür bir otorite ilişkisi, sağlıklı bir ilişkinin ve erkeğin kadın üzerinde gösterdiği güç gösterisinin bir yansımasıdır. Toplumda da görülen kadının bu durum karşısında hissettiği çaresizlik, kadınların maruz kaldığı baskıcı ve sahiplenici davranışlara dikkat çekmektedir. Ancak işlenilen konu bireysel bir problemin yanı sıra toplumsal bir konuya da değinirken hikâyede yansıtılma şekli oldukça yanıltıcıdır. Çünkü hikâyenin herhangi bir noktasında erkek karakterin kurduğu otorite ile ilgili bir çözüm yolu bulunmamış ya da bu davranışların yanlışlığı üzerinde durulmamıştır. Yazar tıpkı zalimlik davranışında olduğu gibi otoritede de bu davranışı normalleştirerek hikâyeyi sonlandırmıştır.

Yabancı: Şahmeran kitabında görülen son davranış ise şiddet olmuştur. Kitapta şiddetin fiziksel, psikolojik ve cinsel hali görülmekte; karakterlerin yaşadığı travmalar ile birlikte işlenmektedir. Karakterin çocukluğunda babası tarafından şiddet görmesi çocukluk travmalarını ve bu travmaların büyüdüğünde onu etkileme biçimini anlatmaktadır. Psikolojik şiddet ise kadın ana karakterin yine babasından gördüğü şiddet ve erkek ana karakter tarafından gördüğü şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki durumda da kadın karakter yaşadığı bu psikolojik şiddet ile birlikte özgüveninde bir zedelenme yaşamaktadır.

Cinsel şiddet ise hikâyede sokakta karşılaşılan yabancı erkeklerin taciz davranışlarıyla temsil edilmektedir. Karakterin, fiziksel gücüyle tehdit edilmesi cinsel şiddetin güce bağlı gerçekleştiğini yansıtmaktadır. Bu durum, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadının hayatta yaşadığı güvenlik sorunu gibi önemli meselelere dikkat çekmektedir. Bu tür şiddet davranışlarının hikâyede ele alınışı, okuru yalnızca şiddetin bireysel boyutlarını değil, aynı zamanda toplumsal düzeydeki nedenlerini ve sonuçlarını sorgulamaya teşvik etse de hikâyede işleniş şekli oldukça önemlidir. Bu yüzden hikâyede görülen şiddet davranışlarının bir dram halinde verilmesine rağmen üstü kapalı şekilde işlenmesi ve kadın ana karakterin kendisine psikolojik şiddet uygulayan bir adama âşık olması özellikle genç okurlar açısından yanlış bir mesaj verme biçimidir.

Kitap dil ve anlatım yönünden değerlendirildiğinde ise diğer Wattpad kitaplarına oranla Yabancı: Şahmeran kitabının dilinin daha ağır olduğu, sıkça uzun betimlemelere yer verildiği ve karakterlerin duygu ve düşüncelerini ifade etme konusunda başarılı bir anlatım dili kullanıldığı görülmektedir. Ancak tıpkı diğer kitaplardaki gibi bu kitapta da devrik cümlelere, anlatım bozukluklarına ve mantık hatalarına rastlanmıştır. Bu tarz eserler genç okurların eleştirel okuma becerilerini geliştirmek için bir kaynak olabileceğinden anlatımda görülen devrik cümleler ve anlatım bozuklukları önem arz etmektedir.

Benimle Yan adlı kitapta Türk Dili ve Edebiyatı Ortaöğretim Programı'nda yer alan “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” kök değerlerinden sevgi ve dostluk değerlerine; öğretim programına ek

olarak ‘aile’ değerine ve olumsuz değerlere yönlendiren davranış olarak tembellik, ego, saldırganlık, intikama rastlanmıştır.

Kitapta sevgi değeri bireylerin birbirlerine karşı duyduğu güçlü bağların temsili olarak işlenmiş bu değer ile birlikte empati, fedakârlık gibi duygular sevgi değerinin merkezinde ele alınmıştır. Bulgularda görüldüğü üzere karakterlerin kendilerini düşünmeden sevdikleri için yaptıkları fedakarlıklar sevginin insanda içgüdü olarak yaptığı davranışlar olarak sunulmuştur. Öte yandan sevgi değerinin yarattığı kaybetme korkusu, derin bağlılıklar verilerek sevgi değerinin romantik ilişkilerde ‘aşk’ olarak yansıması gösterilmiştir.

Dostluk değeri kitapta dayanışma, samimiyet ve çıkarlardan uzak bir ilişki şekli olarak verilmiştir. Karakterlerin yaşadıkları zorluklar karşısında birbirlerine karşı destek olmaları ve birbirlerine karşı duydukları güven verilerek dostluk değerinin hikâyeye kattığı anlam okura yansıtılmıştır. Aile değerine kitapta sınırlı olarak yer verilse de bu değer in olumlu hem de olumsuz yönleri okura gösterilmiştir. Tıpkı dostlukta olduğu gibi aile bireylerinin de zor zamanlarda birbirlerine gösterdikleri destek ele alınmış ve bu değer üzerinden birlik olma duygusu verilmiştir.

Kitapta diğer kitaplarda da rastlanan ‘tembellik’ davranışı lise çağındaki ana karakterlerin okulla bağlantısının olmadığını, planları dahilinde okula gittiklerini göstermektedir. Tıpkı diğer Wattpad kitaplarında görüldüğü gibi Benimle Yan adlı kitapta da okul bir buluşma yeri olarak görülmektedir. Derslere ve geleceğe dair herhangi bir kaygı taşımayan ana karakterler eğitim adına bir çaba göstermemektedir. Bu hikâyeler özellikle gençler tarafından okunmaktadır bu yüzden hikâyedeki karakterlerin eğitimle ilgili tembellik ve ilgisizlik gibi davranışlarının mizahi bir dille ele alınması, okulun sadece bir buluşma alanı gibi sunulması gibi durumlar hikâyeleri okuyan gençlerin derslere karşı olan motivasyonlarını olumsuz etkileme potansiyeline sahiptir.

Kitapta görülen egoya ait bulgularda ana karakterlerden erkek olanın kadın karakter üstünde bir baskı kurduğu ve aralarında toksik bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Güçlü bir

karakter gibi görünen kadın karakterin bu duruma sessiz kaldığı ve bu ilişkiyi kabullendiği de söz konusudur. Bir kadının bireyselliğini göz ardı eden, onun hayatını kontrol altına almaya çalışan erkek karakterler ve toksik ilişkilerin romantize edilmesine sebep olan bu davranışlar sağlıklı ilişkiler için zararlı bir model sunmaktadır. Bu yüzden bu kitapta yer alan ego altında gösterilen davranışların genç okura romantize edilerek sunulması, okurların ilişkilere dair algılarını yanlış yönde etkilemektedir.

Kitapta saldırganlığa dair rastlanan bulgularda sıkça fiziksel saldırı, kafa atma gibi agresif davranışlar detaylı şekilde betimlenerek ana karakterin öfke kontrolünü sağlamakta yaşadığı problemler gözler önüne serilmiştir. Kıskançlık gibi durumlarda da saldırganlığa başvuran ya da sözlerine yansıtan ana karakterin bu davranışı bir düşünce yapısı olarak da benimsediği görülmektedir. Bu durum, okurun karakterle özdeşleşme ihtimalinde şiddetin günlük hayatta da normal bir problem çözme yöntemi olarak algılanması riskini artırmaktadır. Hikâye boyunca zaman zaman bu davranışların hoş görülmesi veya kahramanca bir eylem gibi sunulması, okur açısından şiddeti romantize etme tehlikesini taşımaktadır.

Kitapta ulaşılan son bulgu ise ‘intikam’ olmuştur. Bu bulgu ana karakter ve baş düşmanı arasında geçen bir diyalog üzerinden verilmiştir. Diyaloğa göre karakterler intikamı bir problem çözme şekli olarak görmekte, birbirlerine fiziksel ya da psikolojik olarak zarar vererek aralarındaki sorunu halletmek istemektedir. Sonuç olarak intikam, karakterlerin bir güç mücadelesine dönüşen bir unsur olarak öne çıkmaktadır. İntikam, kişisel bir adalet arayışından çok, kin ve öfke temelli bir çatışmayı körüklemekte, bireyleri bir çözüme değil, daha fazla yıkıma sürüklemektedir.

Kitabın dil ve anlatımı ise oldukça basit, edebi kaygı gütmekten yazıldığını göstermektedir. Kitapta rastlanan devrik cümle, anlatım bozuklukları hikâyenin genel yapısını bozmakta, kimi zaman da kitabı okumayı zorlaştırmaktadır. Öğretim Programı’nın hedeflediği kazanımlara da uymayan bu tür bir dil ve anlatım hikâyenin iletmek istediği mesajın etkisini azaltmakta; okur üzerinde yanlış bir izlenim bırakmaktadır.

Wattpad, gençlere okuma ve yazma alışkanlığı kazandıran bir platform olsa da platformdaki ürünlerin içeriğinin niteliği ve bu ürünlerin genç okurlar üzerindeki etkileri üstüne detaylı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Günümüzde özellikle gençlerin sıklıkla kullanmayı tercih ettiği bu platform, yazar olmak isteyenler için önemli bir başlangıç fırsatı sunmasının yanı sıra aynı zamanda edebiyat sevgisini aşılama potansiyeli taşımaktadır. Bu potansiyelin doğru şekilde kullanımı, ürünlerin niteliği ile yakından ilişkilidir. Wattpad’de yer alan ve daha sonra basılı hale getirilen hikâyelerin çoğu, popülerlik kaygısıyla yazılmış olup doğru dil kullanımından ve edebi kaygıdan yoksundur. İçerisinde anlatım bozuklukları, mantık hataları, devrik cümleler gibi okurun dil becerilerini olumsuz etkileyebilecek unsurlar barındırmaktadır. Bu nedenle, eleştirel bakış açısına sahip olmayan okur için bu unsurlar tehlike arz etmektedir.

Wattpad hikâyelerinin bir diğer boyutu ise ürünlerin içerisinde barındırdığı değerlerdir. Genç okurlar, hikâyelerde yer alan karakterlerden ve olaylardan etkilenmekte; bu durum olumsuz davranış ve değerlerin normalleştirilmesine yol açmaktadır. Özellikle hikâyelerde kıskançlık, saldırganlık, şiddet ve otoriter tavırlar bulunduran toksik ilişkilerin romantize edilerek, normalleştirilmiş biçimde sunulması okurun ilişki içerisinde bu tür davranışları kabul edilebilir görmelerine neden olmaktadır. Bu açıdan, Wattpad yazarlarının ve kitapların basımını sağlayan yayınevlerinin içerik üretirken olumsuz unsurlara yer vermemesi ya da bu unsurları normalleştirmemesi gerekmektedir. Genç okurlar için olumlu değerleri ön plana çıkaran, hoşgörü, özgürlük, eşitlik gibi unsurların benimsetileceği hikâyeler oluşturulması ve bu tür hikâyelerinin basımının sağlanması platformun bilinçli şekilde kullanılmasını, gençler için iyi örnek olunmasını sağlayacaktır.

Ayrıca, Wattpad’in insanlara sağladığı yazma özgürlüğü hayal gücünü geliştirme, yaratıcı düşünme becerilerini artırma olanağı sağlamaktadır. Ancak burada sunulan özgürlüğün doğru kullanımı için bir rehberlik gerekmektedir. Okullarda ya da kurs merkezlerinde bu rehberlik için okur-yazarlık atölyeleri kurularak Wattpad gibi platformlarda vakit geçiren gençler için rehberlik kaynağı sağlanabilir. Bu atölyelerde gençlere yazarlık serüvenleri için hikâye yapısı, edebi eserlerin niteliği, dilin doğru kullanımı gibi bilgiler; okuma alışkanlıkları içinse popüler romanların yanı sıra klasik romanlar, edebi

niteliği yüksek birçok eser sunularak bu eserleri de en az popüler olanlar kadar sevmelerine imkan verilecektir.

Bu süreçte hem öğretmenlerin hem de ebeveynlerin önemli görevleri bulunmaktadır. Öğretmenler derslerde edebiyat sevgisini aşlamak adına gençlere klasik ve modern eserleri doğru biçimde tanıtmalı; ebeveynler ise çocuklarını okuma-yazma alışkanlığı kazandırmak adına yönlendirmelidir. Aynı zamanda ebeveynler ve öğretmenler gençlerin sıklıkla kullandığı Wattpad gibi platformları yakından takip etmelidir. Doğru yönlendirme sağlanır ve gerekli mecralarla iletişime geçilirse Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerin ve dil kazanımlarının bu tür platformlarla desteklenmesi de mümkün hale gelecektir. Bu sayede hem teknolojik gelişmelerden fayda sağlanmış hem de gençlerin ilgi duyduğu bir platform öğretim Programı'nın hedeflerine hizmet edecektir.

Sonuç olarak, bu durum Wattpad'in gençlerin eğlence aracı olmasının yanı sıra eğitici bir rolü olduğunu da göstermektedir. Wattpad'in edebiyat sevgisi aşlamak için taşıdığı potansiyelin doğru şekilde kullanımı için platformun bilinçli şekilde kullanımı gerekmektedir. Bu sebeple Wattpad yazarları ve platform sahipleri, gençlerin gelişiminde önemli bir rol oynadıklarının farkında olmalı ve içeriklerini buna göre düzenlemelidir. Hikâyelerde işlenen konuların hassasiyet göstermesi bir yana bu hikâyelerin kurgu olduğu ve gerçek hayatta bazı davranışların normalleştirilmemesi gerektiği vurgulanmalı, özellikle hikâyelerde yer alan olumsuz davranışların sonuçları daha gerçekçi şekilde işlenmelidir.

Wattpad platformu özellikle gençler üzerindeki zararlı sonuçları nedeniyle Türkiye'de yasaklanmıştır. Ancak platformun yasaklanmadan gördüğü talebin fazlalığı düşünüldüğünde böyle bir platformun varlığının gençlerin yazma becerilerini geliştireceği muhakkaktır. Daha iyi planlanmış, gençlere yazma becerisi kazandırmayı amaçlayan ve onları yazmaya karşı heveslendiren uygulamaların oluşturulması özellikle gençler için yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, B., Karahan, Z., Yalçın, G., Yorulmaz, A. N., vd. (2021). “Z kuşağının yazarlık denemesi: Wattpad platformunda yer alan genç kız hikâyelerindeki karakter ve davranış temsillerinin incelenmesi”. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(43), 7368-7410.
- Ağır, M. S. (2019). “Sosyal ağ platformu Wattpad uygulamasını kullanan gençlerin psikolojik özelliklerinin kişilerarası duyarlılık ve kendini ayarlama davranışları açısından araştırılması”. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(19), 27-56.
- Akar, G. (2019). Bir Gençlik Alt Kültürü Olarak Wattpad’de Toplumsal Cinsiyet Söylemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akıncı, A. (2005). “Hayata anlam vermede dinî değerlerin ve din öğretiminin rolü”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(9), 7-24.
- Aktepe, V. (2014). “Etkinlik temelli değer eğitiminin öğrencilerin yardımseverlik tutumlarına etkisi”. *Researcher*, 2(2), 17-49.
- Albayrak, B. (2023). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Türkçe Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri (Muğla İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Alkoç, B. (2020). *3391 Kilometre*. İndigo Yayın: İstanbul.
- Alpuğan Şenel, B. (2022). Bir Popüler Kültür Mecrası Olarak Wattpad. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altın, T. F. (2010). Mevlana’nın Eserlerinde Dostluk ve Samimiyet Değerlerinin İşlenişi ve Eğitim Açısından Tahlili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Araboğa, M. ve Yazar, İ. (2023). “Öğretici metinler bağlamında Türk dili ve edebiyatı eğitime bakış”. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(3), 1-27.

- Asıcı, E. ve Külekçi, A. E. (2021). “Sosyal duyarlılık dersinin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisi”. *E-Kafkas Journal of Educational Research*, 8(2), 355-369.
- Asutay, H. (2020). *Gençlik Edebiyatı ‘Ergen Roman’*. Paradigma Akademi: Çanakkale.
- Atik, O. ve Ovat, S. (2023). “Wattpad anlatılarında bir sosyal tip: Bad boy”. *Humanitas - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(22), 104-121.
- Aydın, H. (2019). Coğrafya Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Yaklaşımları Açısından İncelenmesi ve Coğrafya Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Bağcı, H. ve Baz, D. (2018). “Türkçe öğretmen adaylarının yazma alışkanlıkları üzerine bir çalışma”. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1138-1160.
- Balcı, A. F. (2019). “Aile, değerler ve din: Teorik bir yaklaşım”. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 199-233.
- Bayer, A. (2013). “Değişen toplumsal yapıda aile”. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Biyografya (2024). *Büşra Yılmaz*. Erişim: 26 Ağustos 2024, https://www.biyografya.com/tr/biographies/busra-yilmaz-5d7282b5_
- Bozbıyık, R. ve Mücahit, M. (2023). “Âşık Ruhsatî’nin şiirlerinde yer alan şükür kavramının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi”. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 7(4), 231-242.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.
- Cayhan, C. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Wattpad Uygulaması Kullanımı ile Okuma ve Yazma Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Cebeci, T. G. ve Yorulmaz, B. (2023). “Hayat bilgisi dersi kapsamında 3. sınıf öğrencilerinin adalet, sorumluluk ve dostluk değerlerinin incelenmesi”. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 508-536.

- Ceylan, T. (2014). *Normatif Etik Olan Erdem Etiğinde Erdemliliğin Kriteri. Çağın Sorunları Karşısında Eğitim Sempozyumu Kitabı*. Bayburt Üniversitesi Yayınları: Erzurum.
- Çağlayan, A. A. (2016). Yetişkinler Okuma Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programını Tamamlayan Bireylerin Okuma Yazma Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Çetin, E. (2023). Evli Olan ve Olmayan Bireylerin Romantik İlişkileri ile Kişilik Özellikleri, Stres ve Kıskançlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çetinkaya, A. (2021). Ego Sağlamlığı ve Mizaç Özelliklerinin Okul Öncesi Çocukların Ruhsal Uyumlarına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Demirel, K. S. (2022). Tasarrufun Psikolojik Bir Belirleyicisi Olarak Özdenetim: Doğu Karadeniz (TR 90) Bölgesi Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Demirtaş, F. (2024). Gençlik Edebiyatı ve Din Eğitimi Bağlamında Öğrencilerin Wattpad Uygulaması ve Kitaplarına Yönelik Algıları (Bağlum Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deveci, A. G. ve Akpınar, Ş. (2022). “Cahit Uçuk’un *Gümüş Kanat* ve *Türk İkizleri* adlı çocuk romanlarında sevgi değeri”. *Asya Studies*, 6(20), 83-94.
- Doğan, N. (2024). Üniversite Öğrenimi Gören Kız Öğrencilerde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Özgüven Düzeyi ile Estetik Cerrahi Kabulü Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Ekinci, N. (2019). Azim Eğitim Programı’nın Azim ve Motivasyonel Kararlılık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Eminoğlu, N. ve Bağçeci, B. (2020). “Öğrencilerin okuma ve yazma tutumlarını geliştirmeye yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri”. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 32-45.
- Ergün, H. (2023). Wappad Öykülerinde Okul, Yönetici ve Öğretmen İmgesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Erten, R. (2017). Ailelerle Sosyal Hizmet: Eşlerin İkisinin de Fabrikada İşçi Olarak Çalıştığı Ailelerde Aile Hayatı ve Sosyal Yaşam. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eserler, E. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Wappad Kullanım Motivasyonlarının Beklenti-Değer Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Eskimen, A. D. ve Erdoğan, F. (2020). “Wappad uygulaması kullanarak çocuk kitabı hazırlamayı deneyimleyen öğretmen adaylarının okuma-yazmaya yönelik tutumlarının ve bilgi-iletişim teknolojileri yeterlilik algılarının belirlenmesi”. *Kastamonu Education Journal*, 28(4), 1700-1712.
- Fırat, H. ve Mocan, A. (2014). “Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerde yer alan değerler”. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 183(183), 25-49.
- Gökalep, A. (2022). “Ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi”. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 34-50.
- Gültekin, F. (2008). Saldırganlık ve Öfkeyi Azaltma Programı’nın İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Saldırganlık ve Öfke Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İyitoğlu, V. (2009). Aile Tatil Kararlarında Aile Üyelerinin Etkisi: Antalya İlinde Tatil Yapan Aileler Üzerinde Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kara, O. (2017). “Gençlik edebiyatı”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 998-1001.
- Karaarslan, H. (2022). Bir Transmedya Örneği Olan Wappad Uygulamasında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sunuş Biçimlerine Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Karaosmanoğlu, P. (2019). Wattpad Kitapları Üzerine Bir İçerik Çözümlemesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Karataş, Z. (2017). “Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi”. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Karatay, H., Külah, E., Kaya, S. (2020). Okuma Alışkanlığını Geliştirme Yöntem, Teknik Ve Modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8(1), 89-107.
- Karlı, N. (2017). “Gençlerde özsaygı-dindarlık ilişkisi”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 16-46.
- Kesici, A. (2018). “Lise öğrencilerinin sorumluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 965-985.
- Kılıç, A. (2019). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sevgi Değerine Yönelik Algıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Kitapyurdu (2024). *Beyza Alkoç*. Erişim: 26 Ağustos 2024, <https://www.kitapyurdu.com>.
- Kitapyurdu (2024). *Öznur Yıldırım*. Erişim: 26 Ağustos 2024, <https://www.kitapyurdu.com>.
- Konuk, S. (2018). “Gençlerin okuma ve yazma alışkanlıklarındaki değişimlerin incelenmesi”. *SDU International Journal of Educational Studies*, 5(2), 13-32.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2010). “21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 28, 0-298.
- Kutlu, R. (2019). Yazma Alışkanlığı Kazanmış Lise Öğrencilerinin Yazma Nedenlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Kutluer, A. (2021). Zihinsel Bozukluk “Selfitis” Obsesif Kompulsif Bir Eğilim ve Özgüven Eksikliğini Giderme Yolu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Magdurbilgi (2024). *Suç Nedir*. Erişim: 13 Ekim 2024, <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr>.

- Milliyet (2024). *Kötü Çocuk Filminin Konusu/Kötü Çocuk Filminin Başrol Oyuncuları*. Erişim: 13 Ekim 2024, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/kotu-cocuk-filminin-konusu-kotu-cocuk-filmi-basrol-oyunculari-6014122>.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi (9,10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara.
- Nas, E. (2021). Merhamet Temelli Eğitim Programı'nın Ortaokul Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerine ve Yaşam Doyumlarına Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Nas, E. ve Sak, R. (2020). "Merhamet ve merhamet odaklı terapi". *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 64-84.
- Neşeli, D. (2019). Türkiye'de Kitap Yayıncılığı ve Wattpad Yayınları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Neşeli, D. ve Güran, K. (2020). "Türkiye'de yayınevleri tarafından yayınlanan Wattpad kitapları üzerine bir araştırma". *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 4(1), 10-23.
- Okutan, N. (2007). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet – Van'da, Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Baş Etme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Örgen, E. ve Güneş, B. (2018). "Wattpad romanlarına ilk gençlik edebiyatı açısından bir bakış". *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 75-90.
- Özaydın, B. (2020). *Benimle Yan*. Epsilon Yayınevi: İstanbul.
- Özkan, A. (2020). Geleneksel Anlatı Tiplerinin Popüler Romanlardaki Dönüşümü: Wattpad Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Pazarbaş, M. (2012). Liderlik ve Otorite: Lise Öğrencilerinin Liderlik ve Otorite Algısı Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sadi, S. S. (2024). Farklı Branşlarda Spor Yapan Sporcuların Saldırganlık, Öfke Düzeylerinin Fair-Play Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Munzur Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tunceli.

- Sağlam, H. İ. (2019). *Karakter ve Değer Eğitimi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Sağlam, H. İ. ve Tunar, T. (2018). “İlkokul öğrencilerinin aile birliğini önemseme ve hoşgörü eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”. *Eğitim Bilim Dergisi*, 43(195), 119-136.
- Sağlam, S. (2020). Kitap Olarak Basılan Wattpad Hikâyelerindeki Dini ve Ahlaki Unsurlara Yönelik İçerik Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Serdar, Z. D. (2023). Üniversite Öğrencilerinde Beden Algısı ile Yeme Bozuklukları ve Öz güven Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Sert, A. M. (2017). “Yaşam kalitesi, değerler ve umut-umutsuzluk”. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (11), 85-103.
- Sinemalar (2024). *3391 Kilometre Filminden Gışede Büyük Başarı*. Erişim: 13 Ekim 2024, <https://www.sinemalar.com/haber/10134/3391-kilometre-filminden-gisede-buyuk-basari>.
- Sivri, T. (2021). Yeni Muhafazakâr Popüler Türk Edebiyatında Toplumsal Cinsiyet Kurguları: Wattpad Roman(s)larına Feminist Eleştirel Bir Bakış. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, M. (2023). Üniversite Öğrencilerinde Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri, Öfke Ruminasyonu, İntikam ve Bencillik ile Siber Zorbalık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Taneri, A. (2022). “Öz denetim değerinin insan hakları yurttaşlık ve demokrasi ders kitabı metinlerinde bulunma durumunun incelenmesi”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 590-599.
- Türkyılmaz, M. (2012). Gençlik Romanlarının Okuma Becerisine Etkisi ve Değerler Aktarımı Bakımından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türk Dil Kurumu (2024). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Erişim: 10 Eylül 2024, <https://sozluk.gov.tr>.

- Twitter (2024). *Freedomforwattpad*. Erişim: 21 Kasım 2024, https://x.com/hashtag/freedomforwattpad?src=hashtag_click.
- Umudova, Ç. A. (2024). “Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nde yalan”. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 12(2), 57-71.
- Uysal, E. (2008). “Çağımızda değer kaymalarının doğurduğu sonuçlar ve etik kimliğin korunması”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-79.
- Uzun, B. (2024). Değerler Eğitimi Yaklaşımlarının Değerler Eğitiminde Rolü Olan Paydaşlar Bağlamında İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Üstten, U. A. (2018). *Gençlik Edebiyatı*. Nobel Yayın: Ankara.
- Yalçın, Z. S. (2015, Ekim). *Okuma kültürü oluşturmada gençlik ve edebiyat. II. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği: İstanbul.
- Yaşar, H. ve Yaşar, Ö. (2023). “Sezai Karakoç’un *Gün Doğmadan* adlı eserinin sevgi değeri açısından incelenmesi”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 26-39.
- Yeğenoğlu, İ. (2015). İntiharın Anlamı, İntihar ve İntihara Yönelik Tutumlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Yengin, S. P. ve Elitok, K. A. (2014). “İlköğretim ve lise öğrencilerinin okuma ve yazma alışkanlıkları: Aydın ili örneği”. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(201), 17-38.
- Yenilmez, Ö. (2022). Öğretmen Adaylarının Çocuk Haklarını, Yardımseverlik Değerini ve Empati Becerisini Algılama Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yeşildal, M. ve Ertas, H. (2020). “Sanal ortam yalnızlığı ve özgüven üzerine bir araştırma”. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 513-526.
- Yıldırım, E. (2019). Çocuk ve Gençlik Klasik Edebiyatlarının Yazınsal Kurgu Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yıldırım, Ö. (2016). *Yabancı: Şahmeran*. Pegasus Yayınları: İstanbul.
- Yılmaz, B. (2020). *4N1K*. Epsilon Yayınevi: İstanbul.
- Yılmaz, E. (2024). Öğretmenlerin Özel Öğrenme Güçlüğüne Sahip Öğrencilere Yönelik Değerler Eğitimi Öğretimi Hakkındaki Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğitbaşı, K. G. (2018). “Transmedya hikâyeciliğinde Wattpad örneği ve okur tercihlerine yönelik bir araştırma”. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 9(31), 21-42.
- Zorlu, E. (2017). Öfke Denetimi Eğitim Programı’nın Lise Öğrencilerinin Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Wattpad (2024). *Wattpad Company*. Erişim: 20 Kasım 2024, <https://company.wattpad.com>.
- Wattpad (2024). *What is Wattpad*. Erişim: 20 Kasım 2024, <https://www.wattpad.com/1648527-what-is-wattpad>.
- Wikiwand (2024). *4N1K*. Erişim: 21 Kasım 2024, <https://www.wikiwand.com/tr/articles/4N1K>.
- 1000Kitap (2024). *Beyza Özaydın*. Erişim: 26 Ağustos 2024, <https://1000kitap.com/yazar/beyza-ozaydin>.